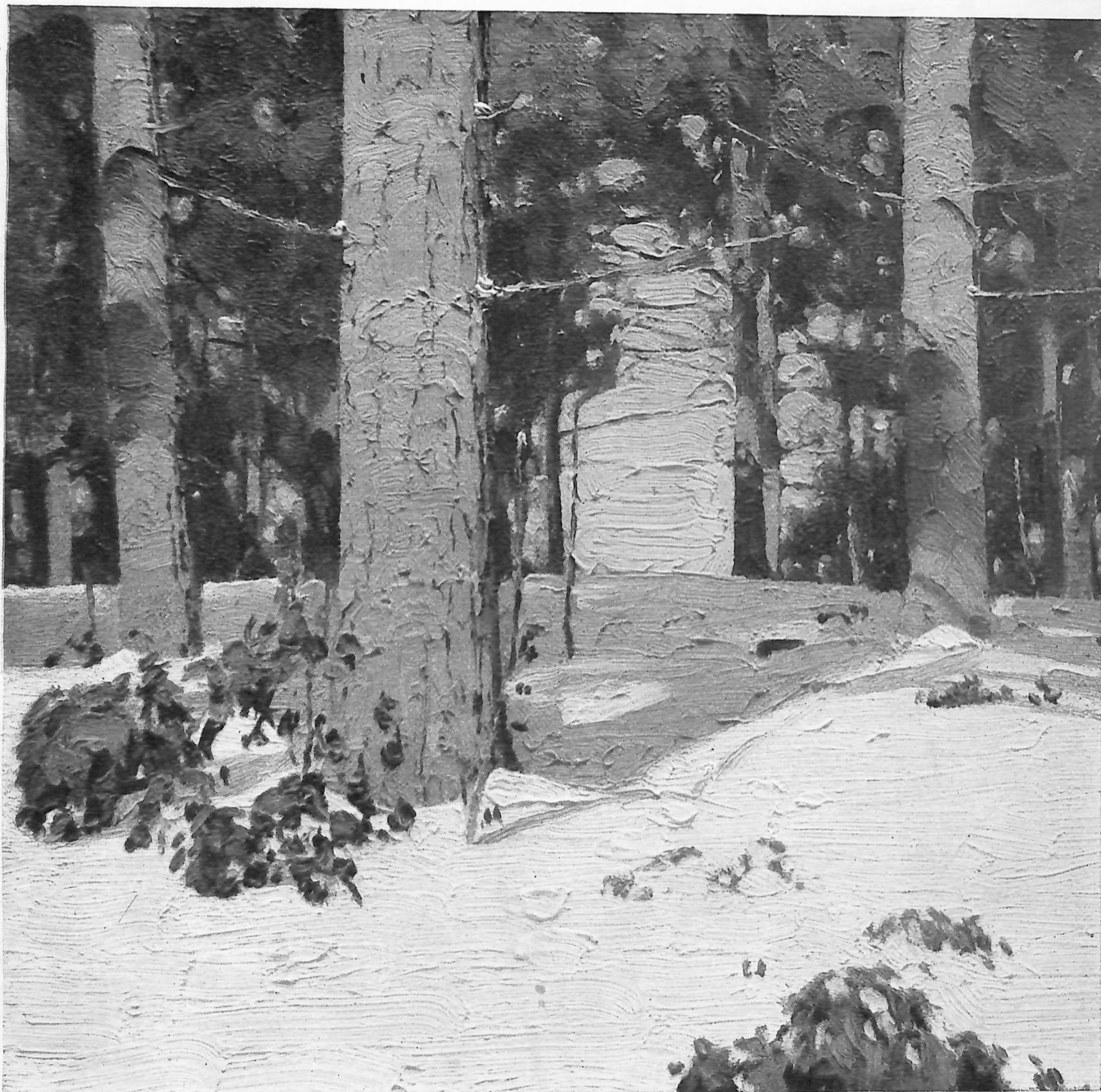

8DE AARGANG

1920

Misteltønen

*Julemagasin for Danske
i Amerika*

Efter Maleri af Allen Cochran

GRANSKOVEN

Misteltenen

*Julemagasin for Danske
i Amerika*

JULEN 1920
8DE AARGANG

Udgivet af
Axel H. Andersen
Omaha, Nebr.

PASSENDE GAVER TIL DANSKE

EN BOG ER ALTID VELKOMMEN

LISTE OVER SMUKT OG SOLIDT INDBUNDNE BØGER, SOM SÆLGES FOR \$1.25 pr. Stk.

- Knud Skytte: Jysk Bondeliv. Otte gode jyske Fortællinger.
 Bjørnstjerne Bjørnson: Paa Guds Veje. En af B's bedste.
 C. A. Thyregod: Udvalgte Fortællinger. Et Dusin prægtige Historier fra gamle Dage.
 Charles Darwin: Arternes Oprindelse. Den originale Oversættelse af I. P. Jacobsen.
 J. Davidsen: Fra det gamle Kongens København. En god gammeldags Skildring af Danmarks Hovedstad i Begyndelsen af forrige Aarhundrede.
 Anton Nielsen: Fra Landet. En Række underholdende og morsomme Landbohistorier af en bekendt Forfatter. (Heri bl. a. Fortællingen om Hyrdedrenge).

ZAKARIAS NIELSEN'S VÆRKER.

Denne Forfatter er en af de mest udbredte folkelige Skribenter, og hans Bøger naar et meget omfattende Salg i Danmark hvert Aar. Det er god og sund Læsning, som aldrig bliver kedelig.

- Den store Magt, smukt indbunden.....\$1.50
 Maagen, smukt indbunden 1.50
 Kulsviere, Fortælling fra Nordsjælland, ind..... 2.00
 Kilderne, solidt Bind 2.00
 Den evige Higen, særligt elegant indb., 276 Sider..... 3.25
 Disse fem nydelige og læseværdige Bøger sendes i en Ordre portofrit for \$9.50.
 Endvidere haves paa Lager Zakarias Nielsen's Udvalgte Værker i fire smukke Bind til \$11.00.

TO BERØMTE BØGER.

- Nicolaj (Prof. Scharling): Ved Nytaarstid i Njoddebo Præstegaard, elegant indbunden med stort Guldtryk.....\$2.00
 Samme: Min Hustru og jeg. (En Fortsættelse af den førstnævnte), samme smukke Bind 2.00

ELEGANT INDBUNDNE BØGER TIL

\$1.25 pr. Stk.

- H. F. Ewald: Liden Kirsten. En ypperlig historisk Roman af en gammel kendt Forfatter.
 Carit Etlar: Viben Peter. Betragtes af mange som den bedste af Etlars mange og gode Romaner.
 Lewis Wallace: Ben Hur. En verdensberømt Bog, som læses paa næsten alle Sprog. Handlingen foregaar paa Kristi Tid.

SIDSTE LEJLIGHED! Blichers Værker!

Det sidste Restparti af Blichers Samlede Værker er lige ankommen fra Danmark. Naar disse er solgt vil man ikke mere kunne opnaa et samlet Sæt til denne lave Pris. Sættet indeholder fem Bind, der er smukt indbundne med Blichers Billede paa Bindet. Der er ialt over 2,200 Sider og de indeholder hele Blichers Produktion: alle Romanerne, Noveller, Skildringer og Digte. Der findes ikke bedre Værdi og Blichers er rig og underholdende som faa Forfattere. Hele Sættet kan endnu faas portofrit for \$4.50

JENS SKYTTE'S FORTÆLLINGER.

Sættet omfatter 10 Bind og sendes portofrit i Kartonomsalg — alle ti for \$4.75. Indb. i stærke grønne Shirtingsbind, \$7.25. — Bøgerne kan ogsaa faas enkeltvis.

	Karton.	Indb.
Paa Sommerveje	\$.50	\$.75
Folkene paa Lille Dyre	.50	.75
Færgfolk	.50	.75
Jævne Folk	.50	.75
Skovsti og Markvej	.50	.75
Fra Skov og Strand	.50	.75
Arvesølv (2 Bind)	1.00	1.50
Guld og grønne Skove (2 Bind)	1.00	1.50

Frank Norris: Polypen. En glimrende Roman om California og Landbostanden i den nye Verden. Indb.....\$1.25

Hall Caine: Syndebukken. Det er den berømte Forfatters seneste Bog, og den skildrer paa spændende Vis Livet i Nordafrika. Indb. \$1.25

Mathilde Malling: En Roman om Førstekonsulen. Fru Malling, som er en af Danmarks navnkundigste Skribenter, beretter her om Napoleons Samtid. Indb.....\$1.25

Robert Herrick: En amerikansk Borgers Erindringer. En virkelig god og belærende Bog, der skildrer Storindustrien i Verdensbyen Chicago. Indb.....\$1.25

Selma Lagerlöf: Gøsta Berlings Saga. Denne Forfatterinde er Sverigs største Navn, og den store Roman om Gøsta og Kavallererne paa den svenske Herregaard er hendes bedste Værk. Bogen er særlig elegant indbundet.....\$2.85

Sophus Banditz: Komædie paa Kronborg. En underholdende Novelle fra Helsingør paa Shakespeares Tid, da det verdenskendte Drama "Hamlet" blev skrevet paa Kronborg. Indb. \$1.00

H. C. Andersen: Æventyr i Udvalg. Smukt illust. \$1.75

FABRICIUS' DANMARKS HISTORIE.

Et Pragtværk i to store illustrerede Bind med Læderryg. Den bedste folkelige Danmarkshistorie i Handelen. Portofrit, \$8.75

"LYS OVER LANDET" En Verdenshistorie.

Dette store Værk i to svære Bind er et værdifuldt Eje. Det er skrevet og samlet af fremragende danske Historikere, og Texten er holdt i et jævnt dansk Sprog. Over 1200 Sider og udførligt illust. Sikker den bedste og mest folkelige Verdenshistorie. 2 Bind, 1200 Sider, indb. med Læderrygge.....\$9.75

SAXO GRAMMATICUS: DANMARKS KRØNIKE.

Dette Værk indeholder Danmarks Sagnhistorie gennem Vikingetiden og op til Valdemar den Store. Rigt illustreret af Tegneren Louis Moe. Stort Format. Læg Mærke til, at dette er Prof. Winkel Horns Udgave og at Bogen er meget solidt indbunden. Pris \$3.75
 Samme Værk med Læderbind \$5.00

POPULÆRT VIDENSKABELIGE BØGER OG ANDET.

- Arnold Møllers Sundhedslære. En stor og komplet Vejledning til at føre et sundt og naturligt Liv. 830 Sider, mange Illst. Smukt og solidt indb. med Skindryg.....\$5.00
 Overlæge Severin Nordentofts Lægebog. En speciel Sygdomslære paa 900 store Sider med talrige Billeder, pragtfuldt Bind med Skindryg \$8.50
 Roald Amundsen: Sydpolen. Den norske Polvindens egen Skildring af den epokegørende Rejse, fortalt paa 950 store Sider med over 400 Billeder samt flere Kort. Trykt paa smukt glittet Papir og hæftet i illustrerede Papiromslag med udhævet Skrift. To Bind.....\$7.50
 Gennem Femten Hundrede Aar. En Skildring af Danmarks aandelige Udvikling, særligt samlet for Ungdommen. Illustreret. 300 Sider, indb.....\$1.75
 Francis Beckett: Verdenskunstens Historie i Grundtræk. 330 Sider, mange Billeder, smukt indb.....\$5.50
 Vilhelm Rasmussen: Japan, i Fortid og Fremtid. 160 Sider med mange Billeder, stilfuldt ind.....\$2.25

EN DANSK BIBEL ER VELKOMMEN I MANGE HJEM.

- Brudebiblen med Guldsnit, solidt indbunden i stærkt sort Bind med Guldtryk i Ryggen 6x9 Tommer i Format og med stor, lys og tydelig latinsk Skrift. Foran i Biblen findes dekorative Sider til Udfyldelse angaaende Vielse, Daab, Dødsfald og andet af Familiens Saga. Sendes portofrit for \$3.50
 Stor Læderbibel med Guldtryk paa Bindet, 6x9 Tommer med Guldsnit og solidt Futeral, lys og tydelig latinsk Skrift. Portofrit \$4.50
 Salmebøger i Læderbind med Futeral, Guldtryk paa Bindet og Guldsnit, baade Udgaven for Kirke og Hjem samt Roskilde Konvents. Portofrit for.....\$3.25

EN ANDEN OG KÆRKOMMEN GAVE

Hver Mand eller Kvinde, der kan læse det danske Sprog, vil sætte Pris paa Evald Kristensens store Værk om

"DANMARK OG DET DANSKE FOLK"

Bogen er et Pragtværk i stort Format, 7x10 Tm., med stærkt Shirtingsbind og Guld Titeltryk. 480 Sider med 439 Illustrationer fra hver en Egn i Danmarks Land; Texten, som skyldes flere dygtige Medarbejdere, giver en livlig og udførlig, jævn og folkelig Fremstilling af Danmark, som det er i vor Tid, men med en kyndig historisk Belysning. Sendes portofrit i U. S. for \$5.00. Til Canada 25c mere. Nogle faa Expl. med Læderryg, \$6.00.

GODE UINDBUNDNE BØGER.

- Jeppe Aakjær: Jens Langkniv. En Røverhistorie fra den jyske Hede \$1.10
 Samme: Hvor der er gærende Kræfter. En Landarbejderroman \$1.10
 Sigge Strømberg: Styrmand Karlsons Kæresten. En morsom Sømandshistorie \$1.10
 Gustav Frenssen: Jørn Uhl. En stor og prægtig Roman fra Ditmarsken \$1.35
 Gabriele d'Annunzio: Lyst. En Kærlighedsroman af den berømte italienske Digter og Nationalhelt.....\$1.10

ALT SENDES PORTOFRIT

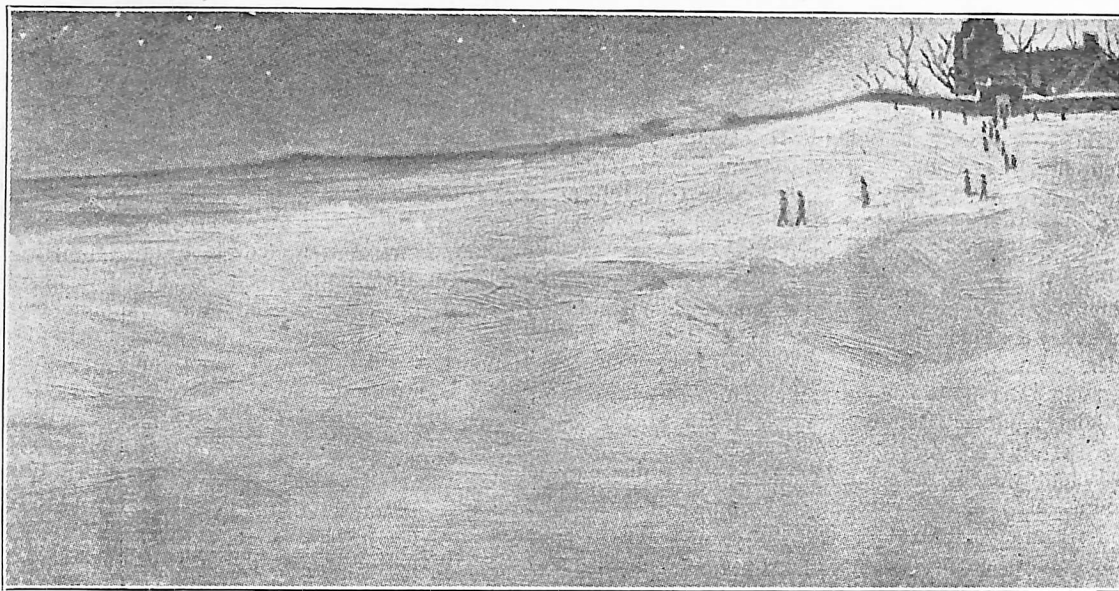
AXEL H. ANDERSEN

BROWN BLOCK

OMAHA, NEB.

FRED

Juledigt af CARL HJERNØ.

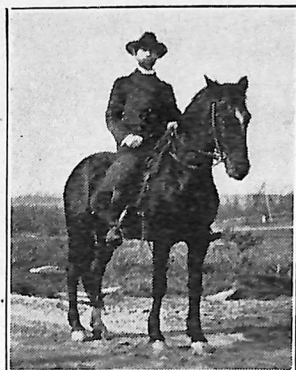

Der er saa forunderligt stille, nu da det stunder mod Jul,
paa Sjælens Vidder og Veje og sælsomt slyngede Stier:
hver tvivlende Tanke forstummer, hver larmende Længsel tier,
selv Hjertet er tavst — som i Lunde, naar Skumringen falder, hver Fugl.

Der daler en Fred over Sindet, jeg hidtil aldrig har kendt:
hvert rasende Stormløb mod "Maalet" hver strandende Strid er endt;
kun Minderne sidder og smiler i Hjertets lønligste Krog,
— som Børn, der fryder sig over en billedrig Eventyrbog.

Og denne lægende Stilhed, som døver hvert angstfuldt Raab
og blinder hver Tvivl, der sidder og stirrer med onde Øjne,
den bringer mig til at glemme brudte Løfter og Løgne,
og fylder mit skælvende Hjerte med unge, fredsæle Haab. — — —

Saa stilner hver Storm og jævnes hver Strid, og alle Tanker, de tier,
og alle Savn — som i Lunde, naar Skumringen falder, hver Fugl,
der er saa forunderligt stille, mens Dagene stunder mod Jul,
paa Sjælens Vidder og Veje og sælsomt slyngede Stier.

Julefestens Oprindelse og Baggrund

Af ALEXANDER MARLOWE.

Alexander Marlowe er født i Bandholm paa Lolland den 12te November 1880. Han kom til Amerika i 1900. Efter nogle Aars Studier, bl. a. ved det danske Kollegium i Blair, Neb., lod han sig ordinere som Præst i den presbyterianske Kirke. Han betjener nu "The First Presbyterian Church" i Nickleville, Pa.

Ved Siden af sin Præstegerning har Dr. Marlowe drevet ingaaende Studier i Historie og Literatur samt skrevet flere Bøger, særlig paa Engelsk.

FRA Sydhavets fjerneste Ø, til de yderste Ishuler i de nordre Regioner, fejres Julens hellige Fest. Det mindst Barn kender dens Aarsag, men kun de færreste iblandt os — omend vi allerede er komne til Skels Aar og Alder — kender dens Oprindelse. Julen fejres som Kristi Fødselsfest, men Frelseren fødtes i Marts — muligvis under Paaskehøjtiden — og ikke i December. Dog, dette gør intet til Sagen. Kristenheden højtideligholder ved Juletid, en historisk Kendsgerning — Jesu Fødsel — selve Datoen, som er ukendt, er uden Betydning.

Medens det gamle Jødefolk intet kendte til Julefesten — Bibelens hellige Skrifter har intet at meddele om den — var denne vel kendt hos de gamle Persere og Romere, samt hos vore nordiske Forfædre. Ved Aarets Slutning fejrede Oldtidens Persere denne Fest til Ære for Lysguden Mithras, ham som har "de tusinde Øjne og de tusinde Øren; som ser alt, spejder alt og kender alt; som mægler mellem stridende Parter og vaager med Retfærdighed over Overenskomster." Hos Romerne var Julen ensbetydende med Saturnalia-Festerne, som egentlig havde deres Oprindelse blandt Grækerne. Disse Fester fejredes i December til Ære for Guden Saturnus (Grækernes Kronos) og til Minde om Menneskets lykkelige Naturtilstand under hans Regering i den fjerne Guldalder. Det var ogsaa en Fest for Vintersolhvervet, ved hvilken Naturens Kredsløb paa en Maade begynder igen. Under denne Højtidelighed var alle Rang- og Standsforskelle ophævede. Herrerne opvartede deres Slaver; alle Forretninger hvilede, og Folket hengav sig til Munterhed og Glæde.

Julen var vore nordiske Forfædres største Fest. De bragte da Guderne Ofre til Tak for deres Gavnildhed under det henvundne Aar. Venner og Frænder samledes fra fjern og nær, og glædede sig tilsammen i Fryd og Gammen. Gæstfriheden kendte ingen Grænser. Bordene bugnede under de fede Retter, og Øl- og Mjødhornene tømtes hyppigt. I Forbindelse med deres Jul stod Midvinterfesten, der var en Takkefest for Lysets Tilbagevenden. Da paakaldtes i Hovene den skønne og mægtige Frej, som raader for Solskin og Regn og Jordens Frugtbarhed. Til denne Gud, som ejer Gålden Gyldenbørste, ofredes hellige Svin for det kommende Aars Afgrøde. Selve Udtrykket "Jul" hentyder til den prosaiske Genstand, som man benævner "et Hjul." Det er indlysende, at der findes en typisk Mening i Ordet, som uden Tvivl henviser til Tidens Kredsløb.

Men til Sagen. Det er jo en Kendsgerning, og ikke en Tradition, som vi fejrer, naar vi samles i Hjem eller Tempelhus, for at mindes at Guds Søn i Tidens Fylde blev

født af en Kvinde, — en Kendsgerning, der har sin dobbelte Begrundelse i Menneskeslægts Syndefald og Guds Kærlighed. Et kort Overblik af de sex Aarhundreder, som gik forud for den Begivenhed, hvormed vor Tidsregning begynder, kan maaske bibringe os en bedre historisk Forstaaelse af denne Sag, samt lære os at skatte, ikke alene Kristendommens Hensigt, men ogsaa Julens dybere Betydning.

Naar vi som tænkende Mennesker studerer Verdens Historie, kan vi ikke undgaa at bemærke Forsynets Gang paa dens Blade. Et Øjekast overbeviser os om, at Folkeslagenes Skæbner styres af en usynlig, overjordisk Magt. I den forkristelige Tid blev Menneskeslægten udviklet i to Retninger gennem Jødedom og Hedenskab. Begge Retninger udøvede en gavnlig, beredende Gerning paa Folkene. Jødedommen havde i sin Midte den aabenbarede Lov og Kultus, samt en theokratisk Forfatning. Ved Nationens midlertidige Frafald og Bortførelse til Babylon begyndte under Nebuchadnezzar de saakaldte "Hedningernes Tider." Herskerens Drøm, som blev udtødt af Profeten Daniel, giver os et Omrids af Fremtidshistorien. Guldriget faldt, da Perserdrotten Cyrus erobrede Babylon 538 f. Kr. Cyrus, som Samtiden kaldte "den store Konge," regerede nu over Verdens største Rige, grundet af hans Fader Cambyses og ham selv, og videre udvidet af deres Efterfølgere. Hans Navne, Cyrus den Yngre, som var den yngste Søn af Darius Nothos og hans grusomme Dronning, Parysatis, stredes med sin ældre Broder, Artaxerxes Mnemon, om Tronen. Cyrus den Yngre der var en stor Statsmand, smidig Politiker og dygtig Kriger, søgte udenlandsk Hjælp, og indkaldte ti tusinde græske Lejetropper, anførte af den berømte Xenophon. Han kendte de græske Troppers Beskaffenhed, og vidste vel, at ti Tusinde af disse kunde udrette mere end Broderens asiatiske Horder. Cyrus, der faldt i Slaget ved Kunaxa, opnaaede ikke at vinde den persiske Trone, men Grækerne, som efter et mesterligt Tilbagetog naaede deres eget Land, havde faaet Øjnene op for Asiens Rigdom og Persiens Svaghed. Xenophon var overbevist om at en lille vel bevæbnet Hær af hans Landsmænd vilde med Lethed kunde erobre Verdensriget.

En Del Aar senere gjorde Perserne med en vældig Hær Indfald i Grækenland, men led et frygteligt Nederlag ved Marathon, og senere ved Plataea. Deres "uovervindelige Armada" blev i det mærkelige Søslag ved Salamis fuldstændig ødelagt og henslængt paa Kystens Klipper i uopretteligt Forlis. Saaledes svækket og ydmyget laa nu Persien aaben for græsk og macedonisk Hævnlyst og Herskersyge. Snart fremstod i Macedonien Oldtidens største Kriger, den udø-

delige Alexander. Med en lille udvalgt Hær paa tredivet Tusind Mand slog og adspredte Ynglingen i tre regelmæssige Felttog de uhyre persiske Horder og ødelagde dermed aldeles dette Riges Magt. Nogle faa Aar senere strakte hans Herredømme sig fra Indiens Grænser til det nordlige Afrika, og græsk Kultur udbredtes over Østen og Egypten, medens Vejen tillige var banet til Europa for de asiatiske Religioner med deres Dannelse og Ide-Verden. Gedebukken, som Daniel saa i Synet, havde stanget Vædderen og besejret ham; men det mægtige Vestens Uhyre med Jerntænderne var endnu tilbage.

Rom var paa den Tid i Opvæxt, men næsten aldeles ukendt udenfor Italien. Alexanders Fætter Pyrrhus, Konge i Epiros, en af Oldtidens største Feltherrer, drog til Italien for at hjælpe den græske Provins Tarentum imod Romerne, over hvem han sejrede ved Heraklea og senere ved Asculum. I sidstnævnte Slag var hans eget Tab saa stort, at en "Pyrrhussejr" er bleven Betegnelse for en dyrekøbt Sejr. Henvend et Aarhundrede senere var Rom udviklet til en Stormagt, og i Stand til at gøre Carthago Herredømmet paa Middelhavet stridigt. Efter at denne Stat omsider var undertvunget, vendte Romeren sit Øje mod Østen. Grækenland maatte først bøje sig under hans Hæl; derefter Lilleasien med Syrien, indtil hans Spir naaede til Euphrats Bredder. Ved en vis Vending i Roms politiske Intriger, blev Anførelsen over en af Republikkens vigtigste Hære givet til Julius Cæsar, en fremragende Politiker og Statsmand. Han styrtede sig over de smaa keltiske Stater i Gallien, som han undertvang, og gjorde hele Landet til en romersk Provins. Spanien var før besejret. Saaledes var der af Middelhavskysterne dannet et fuldstændigt Cirkel-Rige. Den vestlige Del stod under romersk Lov og havde latinsk Kultur og Sprog; den østlige Del stod ligeledes under romersk Lov, men besad græsk Kultur og Sprog. Ligevægten mellem Østen og Vesten var dermed oprettet, og Romermagtens Varighed sikret for nogle Aarhundreder.

Ovenstaaende historiske Omrids giver os et Begreb om Forsynets Beredelse paa den nye Tidsalder, der skulde begynde med Kristus. Dette Forberedelsesværk havde til Følge en Verdensregering med Love, som frygtedes og adlødtes saa vidt som de gamle Civilisationer strakte sig. Desforuden havde disse Bevægelser fremkaldt to Hovedkulturer, med to Hovedsprog. Dette var imidlertid ikke alt. Det var nødvendigt, at Vestens Etik og dens Idealer maatte blødgøres og modificeres før Kristendommen kunde finde et sikkert Fodfæste i Grækenland og Rom. Romer karakteren var oprindelig haard og barsk, tilbøjelig til Brutalitet og Grusomhed, samt overmodig og eksklusiv i højeste

Grad. Grækeren var mere genial og aandfuld end Romeren, men ikke mindre eksklusiv. De fleste græske Filosofer lærte, at "Barbarerne" maatte betragtes som Mennesker, der ingen Rettigheder havde. Det maa indrømmes, at Stoikerne og Pythagorianerne lærte visse højere etiske Sandheder, men disse kom ikke Masserne for Øre. Da imidlertid det græske, og senere det romerske Herredømme begyndte at brede sig over Østen, aabnedes Døren derved for Orientens Gudsbegreber og Filosofi, som snart gennemtrængte Occidentens Tænkning. De nyfigne Grækere slugte med Begærighed Indiens filosofiske Systemer og lærte dem igen til Romerne. Saaledes blev det harske, græskromerske Sind blødgjort og efterhaanden gjort modtageligt for Kristendommens høje Sandheder om den store Fader-Gud og det menneskelige Broderskab.

Tidens Fylde, som de hebraiske Profeter gennem Aarhundreder havde varslet om, nærmede sig. Borgerkrigene, der i over tyve Aar havde hærget Romerriget, endte da Octavius Cæsar slog Markus Antonius og Kleopatra ved Actium og derefter som Augustus besteg Kejsertronen. Ud af Krigsbulderet fremstod han som den store Fredsbringer, der blev tilbudt som en Guddom af de kamptrætte Folkeslag. Under hans milde Styrelse var for første Gang i en Menneskealder Krigsguden Janus's blodige Tempelporte lukkede. Fred herskede overalt. Og saa "da Tidens Fylde kom, udsendte Gud sin Søn, født af en Kvinde" i den lille By Bethlehem i Provinsen Judæa.

Denne Begivenhed har fuldstændig revolutioneret den menneskelige Tænkning, og har frembragt en større og herligere Civilization end nogen, som Fortiden kendte, thi den nærværende Civilization er bygget paa ædlere Princippers Grundvold, og er udrustet med Idealer langt ophøjede over Fortidens. Denne frelsende Kulturmagt, som holdt sit Indtog i Verden med Jesu Fødsel, skal til Trods for al snæversynet Modstand overvinde Verden. Lad os benytte Lord Macaulay's energiske Udtryk som en Forklaring af dens Styrkes Hemmelighed:

"Det var for Guddommen klædt i Menneskeskikkelse, vandrende med Menneskene, delagtig i deres Skrøbeligheder, lænende sig til deres Barme, grædende ved deres Grave, sovende i Krybben, blødende paa Korset, — at Synagogens Fordomme, Akademiets Tvivl, Porticoets Stolthed, Lictorerens Fasces, og de tredive Legioners Sværd, vare ydmygede i Støvet."

Hvad har Julens Gave, Kristendommen, gjort for Verden? Det er et Spørgsmaal, som ofte bliver spurgt, — nu og da med dyb Alvor, til Tider ogsaa med Letsindighed, — men det er et Spørgsmaal, som vel er værd baade Moralisters og Historikers bedste Opmærksomhed. Kristendommens sande Præster har lært Verden, at alle Mennesker staa paa Lighedens Grund for Guds Ansigt. Jordiske Forskelle, skabte ved tilfældig Rigdom, politisk Magt, eller Samfundsstillinger, er uden Betydning for Evigheden. Kristendommen har aabenbaret Guds Retfærdighed

og Menneskets relative Værd. Det er fra denne Aaabenbarelse, at Nutidens Demokratier er fremsprungne. Disse store, fundamentale Sandheder, var først forkyndte for de fattige og ringe. "Ikke mange rige, ikke mange mægtige" fandtes blandt Nazarærens første Efterfølgere. Kirken var foragtet i de første to Aarhundreder, fordi Flertallet af dens Tilhængere hørte til Samfundets lavere Klasser. Andre asiatiske Religioner var komne paa Moden blandt de rige og lærde, men det var Kristendommen, der som Verdensreligion skulde bringe Haabets Evangelium til de fattige og elendige samt lære dem, at omend deres jordiske Tilstand var ussel og forarmet, de kunde dog opnaa en Salighed, der skulde vare evig, og dermed Herlighedens uvisnelige Krone.

Samfundstilstandene i det romerske Kejserrige var alt andet end mønsterværdige. Laster gik i Svang, som det vilde være umuligt at hentyde til uden at bruge et af de lærde Sprog som Slør. Den sædelige Fordærvelse begyndte i Samfundets højere Stænder og gennemsyrede snart det hele. I Rom var under Republikkens sidste Aar, saa vel som under de første Kejsere, Moralitetens gamle Landemærker bortskyllede af den Forandringernes Stormflod, der fra Østen gik hen over Landene. Det gamle puritanske Rom forsvandt, og det nye babyloniske Rom, fuldt udviklet, hastede mod Afgrundens Rand. Giftermaal og Skilsmisse beroede ganske paa Folks egen Bekvemmelighed. Giftblanderi var udviklet som en lovlige Kunst. Gladiatorkampene, hvor Mennesker og Dyr var slagtede i Flæng for at behage de vanslægtede Masser, hører til de raaeste og nederdrægtigste Begivenheder, som Historien ved at berette om.

Efterat Kristendommen i sin Begyndelses Morgenrøde havde kastet Handsken til disse Samfundstilstande, begyndte dens Sejrgang over Jorden. Kristi Korsbanner, som flammede over Hoben i Jerusalem paa Pinsedagen, blev løftet af trofaste Hænder og baa-ret mod Vesten. Snart brændte Troens Ild i Hjerterne paa Middelhavets Øer, Antiochien, Lystra, Derbe, — hele Lilleasien, bøjede sig i Støvet for Guds Søn. Han sætter sin Fod i Efesus, og Dianas gamle Tempel skælver i sine Grundvolde. Over Hellepontens Vande gaar hans Gang, og hans Herlighed er beskuet under Jordrystelser i Filippi. I Athen, midt i de klassiske Omgivelser paa Acropolis og Parthenon, hvor de udødelige Herligheder, frembragte ved Phidias's og Praxiteles's Mejselslag, straalere ham i Møde, kalder han Hellas Sønner til Omvendelse. Snart brydes han i selve Rom med Verdensmagten, og hans Tornekroner overstraalere Kejserdiaemet. Mystisk, stille, underfuld, uovervindelig, hæver hans Trone sig, medens Stjerner bæve og Himlene bøjer sig. Jordens Grundvolde skælver. Rom opløses i en vild Verdensbrand, men den opstandne Galilæer haster mod Norden og tvinger de stærke Aander i Kærlighedens Ledebaand. Klovis omvendes paa Slagmarken, da Kristus hører hans Bønneskrig. Goter, Fran-

ker, Galler hylder den korsfæstede. Usynlig staaer "den hvide Krist" ved den hellige Anskars Side under Danmarks Bøg og Svearigets Naaletæ. Højt blandt Nordens Fjelde hævder Hakon Adelstenskostre, Olaf Trygvesson og Olaf Haraldson hans Sag. Som hin Hærskarernes Fyrste, der kom til Josva paa Israels Valplads, staaer han med Absalon ved Arkona og med Valdemar ved Reval. Aarhundreder svinder. Omtumlet paa Atlantens Bølger stævner "The Mayflower" mod fjerne Kyster; men han, som sov i Skibet paa Gallilæerhavet, slumrer i dens Bagstavn. Over den lille Skare, som knæler paa Klippen ved Plymouth, hæver han Haanden med Velsignelsens Tegn, og det frie Amerikas Grundvold er lagt. Over dets brede Sletter og i dets dybe Skove lyder i denne Juletid Sangens Pris til ham som hvilede paa Krybbens Straa.

Barnet fra Bethlehem skal beherske Verden. Dens bedste Kunst er allerede indviet til ham. Thorvaldsens, Blocks, Murillos, Da Vincis, Ruebens, Hoffmanns, Raphaels og Tissots høje Evner var helligede til ham. Hans Haand berørte deres Mejsler og Pensler og blandede deres Farver. Hans Aand indgød dem Ilden, fra hvis Flamme Mesterværkerne fremkom. Det var ham, der berørte Luthers, Kingos, Brorsons, Grundtvigs og Ingemans Læber, og frembragte derved hin uforlignelige Salmesang, der toner over "dejligst Vang og Vænge." Saaledes ogsaa, naar vi lytter til Musikkens store Mestre — til Handel, Mozart, Hayden og Beethoven. Medens Harmoniets Bølger ruller over os, medens de ædle, ophøjede Toner fra "Messias" tager vor Aand til Fange og lænker den til de flammende Hjul af hin triumferende Melodies Æresvogn, synes vi at høre de stille Røster fra Komponisternes Grave sige: "Han beaandede vore Sjæle; hans Haand rørte Strengene i vort Indre, indtil Himmelharpernes Genklang fremkom derved."

Jeg har i disse Linier forsøgt at give et Omrids af Julefestens Oprindelse og Baggrund samt at antyde nogle af Kristendommens Fortjenester. Lad mig til Slutning tilføje, at hvorsomhelst Velgørenhedens Haand lindrer den betrængtes Nød; hvorsomhelst Kærligheden taler Trøstens Ord til den sorgfulde; hvorsomhelst Haabet bringes til den haabløse; hvorsomhelst Naadens Engel kalder paa de faldne, og Frelsens Haand ud-rækkes til de fortabte; hvorsomhelst Livslyset straalere i Fortvivlelsens Huler; hvorsomhelst de lastefulde er ophjulpne og Urenhedens Djævel uddrevne; hvorsomhelst Dyd fortrænger Last og Retfærdigheden støder Uretten fra Tronen, — der ser man Kristendommens Magt aabenbaret, og Spørgsmaalet: "Hvad har Kristendommen gjort for Verden?" er dermed besvaret.

Den glade Julefest, helligholdt til Minde om Jesu Fødsel, er saaledes vel begrundet, og de, som forstaaer den Kæde af Aarsager og Følger, der førte til Kristendommens Triumf, vil bedst kunne paaskønne Julens Vigtighed og dybere Betydning.

Lærkens Sang

PAA Michigan Avenue i Chicago, tæt ved den travle Storbys Hjerter, ligger en forholdsvis lav, vejrbidt Stenbygning af værdig, klassisk Byggestil, som tiltrækker sig Opmærksomhed ved sit "europæiske" Præg i Modsætning til den mile-

lange Række Skyskrabere, i hvis høje Facader Søbrisen forgæves rusker, forinden den fejer ned mellem Husrækkerne, hvor de Tusinder Dødelige priser den om Sommeren, frygter den om Vinteren.

Den gammeldags Stenbygning er Storbys Kunstmusæum, og den fortæller den Fremmede, at disse jagende og slidende Amerikanere, som iler frem og tilbage i de

støjende Kløfter, ogsaa har Sans for det rolige, det smukke og det hjertelige. Thi der er aldrig tomt i Musæets Haller, saalænge Portene er aabne; Dag efter Dag, Aar efter Aar kommer Folk af alle Livsstillinger for at tilbringe nogle Øjeblikke foran de Kunstværker, der hænger paa Væggene — baade de ældre hævdvundne Lærreder, som er Musæets faste Ejendom, saavel som de periodi-

ske Udstillinger af lokale eller gæstende Samlinger. Den malende Kunst har saaledes sin Haand med i Folkelivet og Udviklingen saa godt som nogen Avis, Bog eller Taler og Foredragsholder.

Det har sin Interesse at observere i hvad Retning den brede Smag gaar, og det kan man faa at vide ved en Forespørgsel hos den Dame, som lige ved Indgangen sælger Prospektkort af de Malerier, der findes i Musæet. Langt det mest populære Billede er den franske Maler, Breton's store Maleri, "The Song of the Lark," der her i "Misteltenen" er gengivet i et helsides, bruntonet Dobbelttryk. Ingen af Kunderne ved Billedbordet undlader at tage dette Prospekt med sig, og det viser sig, at mange Tusind Mennesker aarligt bliver indtaget i den barfodele Bondepige, som synger omkap med Lærken. Billedet var forresten udstillet ved Verdensudstillingen i Chicago i 1893, hvorefter Byen købte det.

Det er egentlig ikke saa underligt, ifald der er noget ved den enkle Scene, som taler særligt stærkt til Danske og Skandinaver. Den kraftige Bondepige med de svære Kindben, den fregnede Ansigtshud og de livfulde Øjne er nemlig vor Slægtning. En frisk og aarle Morgenstund gaar hun til sit Arbejde i en Mark i Bretagne i det nordlige Frankrig, hvor den salte Luft fra Kanalen og Atlanterhavet giver hende den samme brune, vejrbidte Lød, som man ogsaa finder hos den jyske Hedebonde og Vesterhavsfisker. Og der er Vikingeblood i Pigens Aarer, thi hendes Forfædre var Normannerne, som for Tusind Aar tilbage kom over Vesterhavet i de-

res smaa Træskibe, og efter at have plyndret og raset ud, omsider blev helt skikkelige og lagdes i Hymens Lænker af de galliske Kvinder. En fredelig Slægt voxede op, men de fremmede Vikingers Blod taler endnu ud af hvert Træk og Linie hos de søfærende, fiskende eller agerbrugende Sønner og Døtre af Normandiet.

Bondepigen fra Bretagne blev malet i Olie og er udstillet for Masserne i den nye Verdens næststørste Stad, men ikke blot billedligt er hun og hendes Slægt kommen over Havet gennem de Tusind Aar, der er gaaet. I Kød og Blod har Slægten befolket Amerika og blandet Blod med andre Horder og Typer, og endnu kommer den sejge, udholdende Bondepige, som synger omkap med Lærken til sit Arbejde, ude fra Prærierne og Bjergene og Flodernes Deltaer i den nye Verden. Undertiden kaster hun sin Segl og tager Plads ved en Skrivemaskine, eller hun bliver den moderne Købmands Brud, i hvis ultrapraktiske Luxushus hun let af søde Sager og ledigt Leyned bliver saa formløs, at hendes rige og gode Gemal maa betale en Kunstner for at male hendes Billed. Men hvad om Slægten hist og her forfines og udviskes; bestandig kommer der dog nyt Blod ude fra Mark og Prærie — det er Jordens Barn, som staar Naturen nærmest, og som ejer Kræfterne til at bære en Fremtid paa sine Skuldre.

Der er en amerikansk Forfatterinde ved Navn Willa Siebert Cather — hun er født i Nebraska — som rigtig har formaaet at skildre Immigrantens Omplantning fra Nordeuropa til den amerikanske Prærie.

Hun skriver selvfølgelig paa Engelsk, men hendes tre største Bøger vid med Tiden komme paa Dansk, selv om man ikke kan vide om Oversættelsen vil formaa at bevare den fine og ægte Tone, som gaar gennem det, overfladisk bedømte, saa simple og kedelige Nybyggerliv. Muligvis Miss Cather's bedst sammensatte Fortælling er den Skildring fra det østlige Colorados Præriehøjland, som bærer den selvsamme Titel som Maleriet i Chicagos Kunstsamling, nemlig "The Song of the Lark" eller Lærkens Sang. I denne Bog træffer vi en svensk Præstefamilie i en af de mange smaa, ret kedelige og farveløse Præriebyer ved en Banelinie, af hvilke der vel findes Tusinder spredt ud langs Banernes Forgreninger fra Missourifloden til Klippebjergene og fra Canada, til Arizonas Canyon. Og her opvoxer som et Led i Nybyggerfamiliens Afkom en lille Pige, hvem man kunde tænke sig som Model til Breton's Maleri. Der er blot den Forskel paa hende og hendes Søsken, at hun bærer paa en stor Skat i sit Bryst — noget af en Arv fra hengemte Slægter derhjemme i Skandinavien — og hun udvikler sig som Voxen til en fremragende Operasangerinde. Men Skildringen af hendes Barndom paa Prærien, det rolige og tarvelige Liv under Præriens høje Himmel, hvor Lærken lærer hende at synge; dette Billede er det bedste i Bogen.

Miss Cather's to andre Noveller hedder "O, Pioneers!" samt "My Antonia" — den sidste handler om bøhmiske Indvandrerfamilier i Nebraska. Denne Forfatterinde er værd at læse, ligesom Breton's Maleri er værd at have for Øje.

To Brødre

En Julefortælling af FRIDTJOF BON.

DEN trettenaarige Hans Christian havde sovet uroligt hele Natten. Nu hen paa Morgenstunden laa han pludselig lys vaagen og sundede sig indtil den Tanke paany stod smertelig klar:

Kassen er ikke kommen endnu, og nu bliver det snart Juleaften.

Han følte det som Sorg, der stak sviende i Hovedet eller Hjertet.

Og den Kasse havde de gaaet og ventet saa bestemt de foregaaende Dage. Endnu i Aftes, da han gik i Seng, var den ikke kommen, og han havde endda faaet Lov til at sidde oppe og vente til langt ud over vanlig Sengetid.

"I Dagene før Jul har Posten saa mange Pakker, at han næsten ikke kan overkomme det alt sammen; det bliver altid sent, inden han naar til de sidste, ofte helt ud paa Natten!" havde Moderen trøstet ham med. Hans Christian prøvede paa at falde i Søvn igen, men des mere lysvaagen blev han, og til sidst satte han sig ret op i Sengen. Hanne fra den anden Seng kunde han høre Moderens sagte Aandedrag.

Han bøjede sig ned mod Broderen Ejler, som laa i Seng sammen med ham. Han kunde intet skelne af hans Ansigt; han følte hen over ham, men tog helt forskrækket Haanden til sig igen, for han havde truffet Broderens nøgne, bare Krop.

Ejler maatte i Søvn have sparket sin Del af Tæppet til Side og trukket Skjorten op under sig.

"Gud ved, hvor meget Klokken er," tænkte Hans Christian.

Pludselig hørte han larmende Træskotrampen gennem det tavse Hus — og ud i Gaarden, og lidt efter bankedes der haardt paa Spækhøkerens Kældervindue. Det var sikkert Bagerkusken, der kom med Brød.

Saa maatte det være meget tidligt, for han havde Hans Christian kun hørt en Gang før, den Nat, da Fader blev saa syg, at Moder havde kaldt paa ham og bedt ham om at løbe efter Lægen.

Hans Christian syntes, at den Dundren var den uhyggeligste Lyd, han kendte.

Lidt efter tænkte han: "Det kan dog godt være, at Kassen alligevel er kommen, efter at jeg er gaaet til Sengs, og staar derude i Køkkenet; i Dagene før Jul har Posten saa mange Pakker, at han næsten ikke kan overkomme det alt sammen; det bliver altid sent, inden han naar til de sidste, ofte helt ud paa Natten."

Hans Christian satte det ene Ben ud af Sengen, betænkte sig lidt — og stod kort efter midt ude paa Gulvet. Han famlede sig frem og naaede ud i Køkkenet. Her var bælgmørkt, men han vidste, hvor hver Ting havde sin Plads. Mums, der gik han alligevel lige mod noget og stødte sig. Det var Køkkenstolen. Den plejede ikke at staa midt ude paa Gulvet han følte ned paa Sædet! Jo, der laa Øxen! Saa maatte Kassen være kommen, naar Øxen laa fremme, den brugte Moder altid til at slaa Laaget op

med. Han var hurtig henne ved Køkkenbordet og lod Haanden søgende gaa hen over det. Klask, der stødte han til en Kop, saa faldt den over Ende og rullede hen mod Vadsken. Han vilde gribe efter den, ramte den, men gav den blot derved stærkere Fart, saa den røg ud i Jævnvasken og splintredes.

"Hm, i Gaar slog Ejler ogsaa en Kop itu; dette her kan ikke gaa," mumlede Hans Christian betænkt.

Døren ind til Sovekammeret knirkede, og Hans Christian kunde forstaa, der kom en hen imod ham.

"Hvad vil Du?" spurgte han ganske rolig.

"Jeg fryser," klynkede Ejler.

"Er Du tosset, Dreng, vil Du se, Du gaar i Seng med Dig!"

"Tror Du, Tante sender Valnødder med denne Gang?"

"Hvor skal jeg vide det fra!"

"Ja, men det gjorde hun forrige Gang!"

"Ja, forrige Gang!"

"Og dem sagde hun, at jeg skulde ha', for jeg hjalp hende at plukke Stikkelsbær, og Du løb hele Tiden din Vej!"

"Hvad tror Du, jeg bryder mig om de Valnødder!"

"Og saa er der nok en hel Pose Æbler og Pærer, men dem sa' Tante, vi skulde dele!"

"Du maa gerne ha' mine med!"

"Tak, for saa kan jeg faa et med i Skole hver Dag og vise de andre."

"Du er et rigtig lille Skvat, Ejler, hvad tror Du, Mo'r bryder sig om Valnødder og

Æbler, hun venter bare paa Gaasen, og hvis den ikke kommer, ved Du, hvad vi saa faar?"

"Næ—æ!"

"Vi faar slet ingen!"

"Aa—aa!"

"Og saa græder Moder, og Du ved, hun ikke har saa mange Penge, og saa bli'r der ingen Jul for os! Pil nu ind i Seng med Dig, Ejler, Du kan ikke staa her og fryse."

* * *

Før Hans Christian gik i Seng, søgte han endnu en Gang hen over Køkkenbordet og ind under Hylderne; men der var ingen Kasse.

* * *

Om Formiddagen stod begge Brødrene ved Vinduet og kiggede ud paa Gaden.

Det var en underlig hengemt Gadestump, de boede i. Stille og sjokkende puslede Livet om i den som i en Olding.

Ikke kunde man mærke, at det just var en travl Juleaftens-Dag, for Spækhøkerens Butiks-Klokke bjæffede nok arrigt og stakaandet en Gang imellem, men det gjorde den ogsaa hver Lørdag-Aften, og ovre i Genboporten stod allerede den pensionerede kgl. Lakaj i trekantet Hat, Listesko og rød Spidskjole med mange blanke Guldskillinger paa — og røg Pibe, men det gjorde han hver Søndag Formiddag før Kirketid.

Men da en gammel Kælling i nye Sivsko stillede sig ud i Porten ved Siden af den kgl. Lakaj og gav sig til at gnide med mange Klude paa et Portklokke-Haandtag, som til Hverdag var saa sort og jordslaet, at Folk rent havde glemt, det sad derinde i Muren — da vidste Drengene for ganske sikkert, at Juleaften var meget nær. Den gamle Kælling rokkede og svajede i Sivskoene, saa hidst gned hun, og til sidst skinnede Haandtaget som en stor, forgyldt Knap.

"Se, Hans Christian, se, hvor den skinner, kan Du huske til forrige Jul, saa skinnede den ogsaa — og saa levede Fa'r!"

"Ja!"

"Tror Du, jeg for saadan en Guldklump kunde købe alle Tantes Gæs?"

"Nej, for den er ikke af Guld, dit lille Fæ!"

"Det ved jeg nok, men alligevel — hvorfor tror Du, Kassen ikke kommer?"

"Hvor skal jeg vide det fra!"

"Jeg tror bestemt, at Ræven har taget mange Gæs fra Onkel, den stjal jo ogsaa den hvide Høne i Sommerferien, kan Du huske det?"

"Ja, men det er ikke det, som er i Vejen." "Hvad er der saa, tror Du, Skibet er gaaet til Bunds paa Havet?"

"Næ—æ."

"Ja, men hvad tror Du saa?"

"Aa, lad vær og plag mig, hører Du," brød Hans Christian utaalmodigt af.

Ejler kiggede betuttet hen paa Broderen, men denne trykkede Næsen flad paa Ruden og skelede op ad Gaden.

I det samme slog en Vogns Hjul ind over Gadens Brosten. Ogsaa Ejler satte Næsen paa Ruden, og det gav et Sæt i dem begge, for det var Postvognen.

Drengene syntes, der paa en Gang blev saa stille i Stuen, at de kunde høre deres egne Hjerter banke.

Vognen standsede virkelig lige ud for deres Vindue, og en Mand svang sig ud af den med en stor Pakke under Armen.

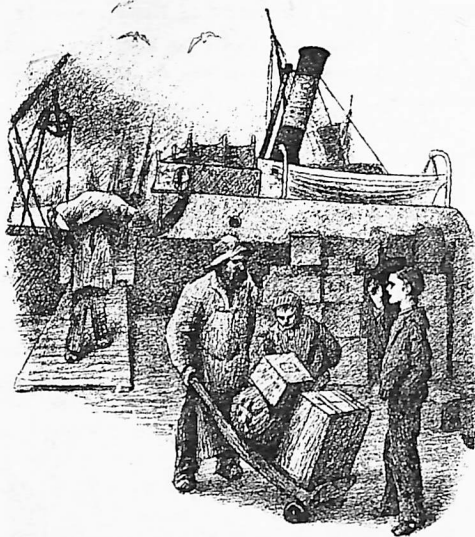
"Der er den," hviskede Ejler hidsigt, "jeg løber ud til Mo'r!"

"Vent," kommanderede Hans Christian og greb Broderen i Armen, "lad os først se!"

Manden stod ude midt i Gaden og læste paa Adressen, den var nok lidt utydelig.

"Jeg kan se, der er en Gaas inden i," begyndte Ejler igen.

"Sludder," — svarede Hans Christian lidt

hæs i Stemmen og klemte haardere om Broderens Arm, mens han stirrede ud.

Nu gik Postmanden ind ad Porten lige over for, forbi den gamle Kælling og den fine kgl. Lakej, som begge nikkede venligt til ham.

"Aa," sukkede Ejler.

"Ti stille," sagde Hans Christian og slap ikke Broderens Arm.

Postmanden kom ud igen, hentede en Pakke inde i Vognen og gik over mod deres Gadedør.

"Det ringede!" raabte Ejler.

"Saa lad det ringe en Gang til."

"Det har han ikke Tid til, saa gaar han igen, nu løber jeg ud og lukker op!" Og Ejler af Sted.

Hans Christian blev staaende uden at flytte sig et Skridt. Lidt efter kom Ejler slukøret tilbage. "Næ, han gik oven paa."

"Det var det, jeg vidste," svarede Hans Christian haanligt, og i det samme fik han en ustyrlig Lyst til at gaa ud og vælte den gamle Kælling paa Hovedet i Rendestenen, saa de ny Sivsko stod i Vejret, fordi hun havde hilst saa venligt paa den Skurk af en Postmand.

"Skal vi gaa ud til Mo'r," foreslog Ejler.

Førend de naede Køkkenet, hviskede Hans Christian til Broderen: "Sig ikke til Mo'r, at Postvognen kørte forbi."

Moderen stod og skrællede Æbler. Brødrene saa i nogen Tid tavse til.

"Jeg syntes før, der var en af Jer ude ved Entredøren?" spurgte hun.

"Det var bare mig?" svarede Ejler.

"Kom der noget?"

"Næ—æ—ja—a...."

"Aa, Ejler er et lille Fjols," greb Hans Christian ind, "han har saadan Lyst til at løbe ud og lukke op."

"Det skal Ejler lade være med," bød Moderen. Lidt efter fortsatte hun: "Nu maa ellers snart Posten være her; jeg laver Fyld til for at ha' den parat, saa jeg strax kan sætte Gaasen over, naar den kommer."

"Jeg synes, Du laver saa meget," kom Hans Christian med.

"Saa meget," gentog Moderen, "det er ikke mere, end jeg plejer."

"Det er ikke for meget!" forsikrede Ejler.

"Hvor ved Du det fra," bed Hans Christian ham af.

"Jo, for jeg hjalp med til at passe Onkels Gæs i Sommer, og den aller fedeste og største sa' han, at vi skulde ha', for den blev der mest Fedt af, og det sparede saa godt paa Smørret."

Moderen klappede Ejler. "Du er en betænksom Dreng, saa lille Du end er! Men hvor bliver dog den Postvogn af?"

Ingen svarede.

"Jeg synes, Du ser saa tvær ud, Hans Christian, hvad er der i Vejen?" spurgte Moderen.

"Aa, ingen Ting," svarede han hen i Vejret.

"Gaa saa ind og pas paa ved Vinduet og kom strax ud til mig, naar I ser Vognen; jeg har meget at gøre færdigt, før jeg kan komme ind til Jer."

* * *

Brødrene sad igen henne ved Vinduet.

Den gamle Kælling var færdig med at pudse, og Klokken skinnede, saa den skar Drengene i Øjnene.

Igen kom der en Vogn i Gaden; det var en stor Arbejdsvogn, topfyldt med Pakker og Kasser, og Reserve-Bude løb ud og ind, smækkede Porte og Døre op og i — men paa deres Dør ringede ingen. Hans Christian kunde ikke taale at se ud paa Gaden længer. Han satte sig paa Gulvet i Skjul bag Sofaen og tvang Ejler til at tage Plads hos sig.

Noget efter kom Moderen ind, saa sig for-
bavset om og gik hen til Vinduet. Hun luk-
kede det op og kiggede ud, førte det igen til
og saa' tilbage ind i Stuen, og atter lukkede
hun det Vindue op. Det varede længe, før
hun satte Krog paa igen. Endelig gik hun.

Saa fik de to bag Sofaen Munden paa Gled
igen.

"Det var godt, Mo'r ikke saa os," sagde
Ejler, "for hvad skulde vi saa ha' svaret?"

"Hm, næ."

"Men ved Du, hvad jeg tror," det lysnede
over Ejlers Ansigt.

"Det er naturligvis noget Sludder, Du
igen kommer med," svarede Hans Christian
mut.

"Næ, ved Du, hvad jeg tror," fortsatte
Ejler ubekymret, "jeg tror, de har glemt
Kassen dernede ved Damperen, kan Du hu-
ske, det har de gjort en Gang før!"

"Du siger noget." Hans Christian over-
vejede. "Skal vi gaa derned, hva', ellers
staar den der og driver Julen over, kom
Du!"

Hans Christian sprang helt glad frem;
der var nyt Haab, og lille Ejler fulgte hur-
tigt efter.

Da de ude i Entreen havde faaet Over-
tøjet paa, stak Hans Christian Hovedet ind
ad Køkkendøren:

"Mo'r, jeg og Ejler gaar blot en Tur!"

"Men Gud, Dreng, hvor har I dog været
henne, og I, som skulde passe paa for mig!"

"Farvel, Mo'r, vi skal bare hente noget."
Og dermed var de ude af Døren og hurtigt
nede paa Gaden.

* * *

"Kan Du lugte, her dufter af Rødkaal,"
sagde Hans Christian fornøjet, "men Mor's
Surkaal smager meget bedre, den har hun
ogsaa lavet derude i Køkkenet i Dag."

"Ja—n," stønnede Ejler, "men jeg kan
næsten ikke følge med, Du gaar saa hur-
tigt."

"Saa maa Du løbe!"

Og Ejler satte af i Luntetrav.

Gennem flere Gader var de naaet ud i en
af Byens Hovedaarer. Her var allerede Ly-
sene tændte i flere Butikker.

"Næ, vil Du se der," raabte Ejler og pege-
de ind til Siden, "sikke none store Kager,
og der, der maa være noget paa Færde, der
er helt Opløb udenfor!"

"Kom Ejler, kom, vi har ikke Tid," og de
løb videre.

Midt ude paa Kørebanen krydsede Spæk-
høkerkarle gennem Menneskestimmelen med
fyldte Trug.

"Hans Christian, tror Du, der er flere Gæs
tilbage, saa vi kunde faa en, hvis at...."

"Aa jo, Gæs er der nok af," svarede Hans
Christian, "se Du blot der ind!" I det sam-
me løb de forbi et elektrisk oplyst Vindue,
fyldt med Vognlæs af Gæs og smaa lækre
Grise, hver med et rødt Æble i Munden.

"Ja, ved Du hvad, Hans Christian, vi kun-
de vist ogsaa nøjes med en Skinke, hvis at
....Se, derovre, ovre paa det andet Fortov,
der gaar Jens," Ejler sænkede uvilkaarligt
Stemmen, "og sikke mange Pakker, han
bær, og hans Mo'r gaar bagefter og har man-
ge flere, og han er saa doven i Skolen! Vi
griner allesammen af ham!"

"Vi skal skynde os," svarede Hans Chri-
stian.

Og de satte endnu mere Fart paa, slap ud
af de fine Hovedgader og naaede gennem
spølede, vognfyldte Stræder ned til Kvæst-
husbroen. Her laa Kasser og Tønder i alen-
høje Driver paa begge Sider af Gader, og
inde paa St. Annæ Plads blev det et helt
Bjærg. Jo længere, de kom ned, des værre
blev det, men de to Dreng var vante til at
smutte udenom Hindringer, og endelig stod
de paa Bolværket lige ud for deres egen
Damper, den, som hver Sommerferie førte
dem hjem til deres Slægts-ø.

"Sjæp, varsko, Dreng," brølte en Lastdra-
ger, "vil I se, I skrubber af Landgangen!"

Men de kneb sig forbi og kom om Bord,
hvor de spurgte den første, de traf, om de-
res Kasse.

"Vi har inte Tid til Sludder, spørg Styr-
manden," blev der svaret.

De kendte Vejen, listede ned ad flere
Trapper, forbi den varme Maskine, hvor de
næsten blev helt søsøge, og fandt Styrman-
den forude.

"Hvad vil I, Dreng?"

"Er der ikke en Kasse til os?"

"Naa, er det Jer, nej, den har jeg ikke
set, og den er ogsaa kommen fra Borde for
længe siden, hvis der har været nogen. Vogn-
nen fra Expeditionen begyndte allerede at
køre i Morges."

"Ja, men Mo'r har ikke faaet nogen end-
nu."

"Det er s'gu slemt for Mo'r, men stik nu
af, vi har ikke Tid."

De listede igen forbi den varme Maskine
og kom ud paa det fedtede Landgangsbræt.

"Varsko, varsko, flyt Jer, Dreng!"

Atter stod de inde ved Bolværket. Her
laa mange Kasser kastede i Land fra Dam-
peren, og de to Dreng gav sig til at gaa

rundt og kigge. Det kunde jo dog være, at
deres Kasse laa her imellem.

Se, der stod en gammel Spaankurv, hvis
Laag var halvt revet fra, og en stor fed Kal-
kun stak op.

Hans Christian standsede med et Ryk og
stirrede stift og længe paa det blaa-hvide,
fede Kalkunbryst; til Slut gav hans Hjer-
te sig til at banke haardt, og han nærmede sig
Skridt for Skridt, Haanden var allerede
strakt ud, da hørte han en frygtelig Stem-
me: "Næ, sikke none smaa Tyveknegte, vil
I se, I rubber Jer, og det lidt hurtigt, ellers
skal jeg.....!"

Mere hørte Hans Christian ikke, for han
styrtede afsted som sanseløs.

Først helt hjemme i sin egen Gade besin-
dede han sig og standsede. Hvor var Ejler
henne? Ham havde han rent glemt, og in-
genting kunde han se, for en tæt, klam Taa-
ge fyldte Gaden. Endelig hørte han en kom-
me travende langt nede; det kom nærmere,
og til sidst dukkede Ejler op i Luntetrav.

"Jeg kan godt følge med, jeg kan godt føl-
ge med," stønnede Ejler aldeles udaset af
det lange Løb.

* * *

Da de var komne ind i Entreen, kiggede
de først ud i Køkkenet, men her var mørkt
og koldt. Inde i Dagligstuen var Lampen
endnu ikke tændt. Brødrene opdagede ikke
strax Moderen, der sad henne i Sofaen. Hun
spurgte stille: "Naa, hvor har I saa været
henne?"

"Nede paa Damperen," svarede Ejler.

"Paa Damperen," gentog Moderen, "hvad
har I været der efter?"

"Der var ingen Kasse," svarede Hans
Christian, "og jeg hader Onkel og Tante!"

Saa gav han sig til at hulke aldeles for-
færdeligt. Moderen søgte at trøst ham, men
det hjalp slet ikke. Til sidst sagde hun:
"Men store Dreng dog, skammer Du Dig
ikke over at græde for en Gaas; Herre Gud,
der kommer større Sorger i Livet."

Hans Christian saa lidt op paa Moderen,
saa slyngede han Armene om hende. "Mo'r,
Mo'r, det er for din Skyld, jeg er saa be-
drøvet. Onkel har glemt Dig, alle har glemt
Dig — og saa er det Juleaften."

Moderen trykkede glad sin store Dreng
ind til sig. "Hans Christian, Hans Christian,
det bedste er dog at ha' to saa gode Dreng,
som jeg har!"

Lidt efter føjede hun til: "Livet tager
haardt paa Enkesønner, men jeg tror ogsaa,
at det gør dem til Mænd!"

En dansk Folkeleder

Af A. NIELSEN.

GENNEM det sidste halve Aarhundrede
kan det siges, at Vestjylland særlig
har sat sit Præg paa dansk Politik.
I Vestjylland er nemlig de to Mænd født,
der i over 50 Aar har været og endnu er den
bærende Kraft i Folkeparlamentarismen i
Danmark. De to Mænd er C. Berg og J. C.
Christensen. C. Berg fødtes i Bondegaarden
Sønder Bjerg i Fjaltring, kun en Kvartmil
fra Vesterhavet, men den nuværende yngre
Slægt har tildels ikke personlig kendt C.
Berg. Anderledes forholder det sig med J.
C. Christensen, der endnu staar i sin fulde
Kraft og som de allerfleste har set og hørt

paa en Talestol. J. C. Christensen er ogsaa
Vestjyde, født paa en Hedegaard i Paabøl i
Hoven Sogn 21. November 1856. Hans Fa-
der, Mads Christian Christensen, og dennes
Hustru, Karen Jensen, var saaledes Hede-
bønder. Det var midt ude paa Heden i en
Natur, som ved sin Fattigdom ansporer til
strængt Arbejde og hærdet Sind og Villie.
Det kan siges, at J. C. Christensen altid har
været sig sin vestjyske Herkomst bevidst
som et Fortrin. Det er den vestjyske Natur
han skylder sine Karakteregenskaber, sin
taktiske Dygtighed, sin Bevidsthed om, at
han som Jyde er og bør være den stærkeste

i Konkurensen fra Landets andre Egne. Her-
ude bliver vi ikke saa let trætte i Kampen,
den jyske Seighed fornægter sig ikke, siger
J. C. Fra Jylland har han nemlig sin Tro
paa hvad Slidet kan udrette, og han har en-
gang sagt, at her kunde godt bo 10 Millioner
i Danmark, om vi blot dyrkede vor Jord,
som vi skulde. Som en "munter Søn af Na-
turen" begyndte J. C. Christensen Livet ikke
synderlig forskellig fra andre Bondesønner,
kunde mere frejdig end de andre. Frejdig-
heden lyste ud af hans aabne Ansigt. Naar
han talte var det, som om hans klare Stem-
me var bestemt til at skaffe sig Gehør og

Respekt. Det var som et Naturens Instrument i Slægt med Vinden og Havet. I J. C. Christensen ser man Racepræget af den danske Bonde saa fuldkomment, at enhver Bondeforsamling, hvor han viser sig, føler sig ham som deres Representant. Naar Glarup engang sagde "nu kommer Bonden," da passer dette paa J. C. Meget i hans Taler, de Sammenligninger, han bruger, den Sfære, hans Forestillingsliv kommer fra, rører Bonden i ham og det Tag, Jorden, Bondelivet og Bondearbejdet en Gang for alle har faaet i ham. Præget af hans Barndomshjem ude paa Bondelandet i Vestjylland har holdt sig op gennem Tiden, gennem alle de politiske Storme, han har været udsat for. Paa en Maade kan dette siges at være mærkelig, thi J. C. gik ikke ind i dansk Politik som Bondemand, men som Pædagog. Fra Skolestuen gik han ind i den danske Rigsdag og blev den store Fører for dansk Bondepolitik. I 1874 kom han paa Grundtvigs Højskole og derefter paa Gjedved Seminarium, hvorfra han tog Skolelærerexamen 1877. Han blev strax ansat i Folkeskolen og var Lærer i Vinding ved Holstebro 1877—1879, i Uke fra 78—82 og i Tamdrup fra 1882 til 1886 og endelig i Stadil ved Ringkøbing fra 1886—1901. Allerede i 1886, da han blev Lærer i Ringkøbingegnen, var han stærk politisk interesseret og tog aktiv Del i Agitationen, og hans første politiske Daad var da han sammen med 40 Venstremænd drog op paa Vikingetog til Ærø og Lolland for at paavirke Indbyggerne i Venstreretning. Som Vestjyde var han Tilhænger af C. Bergs Politik, og paa denne Politik stillede han sig første Gang til Valg i Ringkøbingkredsen 21. Januar 1890 og opnaaede et overvældende Stemmetal, 1155 mod 433, der faldt paa hans Modkandidat, den paa Vestegnen gammel kendte Clausager. Efter C. Bergs Død blev J. C. Christensen Fører for hans særlige Gruppe paa 16 Mand. I Foraaret 1895 dannedes venstre Reformpartiet, og to Aar senere blev J. C. dets Formand og var i Reglen altid dets politiske Ordfører og blev Næstformand i Folkethinget indtil 1901. Efter at J. C. Christensen var kommet ind i dansk Politik og blev den udprægede Bondepolitiker, saa man i ham Føreren fra Vestjylland, man kan gerne sige fra Skagen til Blaavandshuk. Ikke alene i sin egen Kreds, Ringkøbing, men udenfor gik han ind i Bondens Bevidsthed som den Mand de maatte slutte sig sammen om. Paa Valgdagene kunde man høre Udtalelser der fuldtud bekræftede dette. De gamle Hedeboønder, der kom til Valg og kun kom til Byen denne ene Dag, kunde, naar de havde afgivet deres Stemme, gaa til deres Vogne, der stod i Købmandsgaardene, og der tage deres Mellemad frem, som de sad og spiste paa Agefjælene. Det hændte at Pigerne og Komisserne inde fra Butikken gik ud og traktede disse gamle med adskillige Dramme. Eftersom de gammeldags Dramme gik ind, blev de gamle Hedeboønder varme og kom med hinanden ind i politisk Debat. De kunde da slaa ned i Agefjælen og forsikre, at dette passede, thi det havde J. C. sagt, og dermed Basta. De havde aldrig set J. C. Christensen, men naar det blev fortalt dem, at dette og hint havde han sagt, saa var det for dem et Evangelium. I 1900 blev J. C. Formand for Skattekommissionen og i 1901 valgt til Statsrevisor, men opgav begge disse Tillidshverv, da han 24. Juli 1901 blev Kirke- og Undervisningsminister. I 1904 opløstes Deuntzers Ministerium og i Januar 1905 blev J. C. Christensen Konseilspræsident og Forsvarsminister. Ingen nulevende

dansk Politiker har været ude for saa haarde politiske Storme som J. C. Der er talt saa meget om J. C. Christensens Held, men har han haft Held, saa har han til Gengæld haft et uhyre Uheld. En Forbryder satte sig ved hans Side i det J. C. Christensenske Ministerium. Alberti-Katastrofen i Danmark er velkendt, og det blev, som J. C. selv udtrykte sig, et Dolkestik bagfra, der tvang hans Ministerium til at gaa af i September 1908. I Anledning af Alberti-Affæren vedtog de 3 Partier imod Venstre i December 1909, at J. C. skulde faa en Rigsretanklage. I næsten to Aar sad han paa Anklagebænken og i næsten to Aar blev denne Kæmpeproces ført, men J. C. blev aldeles frifunden 17. Juni 1910. De store Genier og Forbrydere eller Blandinger af begge Dele man kender fra Historien har altid overrumplet deres Samtid. At kende og forstaa disse Genier har selv denne Kulturverdens Bevandrede maattet give blankt op. Hvor kunde man da stille denne Fordring til den fordums Skolelærer fra Hee? Det kan her siges, at det Ansvar han her kom til at lide under,

J. C. Christensen

staar fuldt Maal med den Magt han kom til at udøve. Hvor mange vilde ikke være bukket under, knust under Skæbnen, kastet op paa Stranden som et Vrag. Men allerede i August 1909 blev J. C. optaget i Holstein Ledreborgs Ministerium og blev Forsvarsminister, og da han havde ført Forsvarslovene igennem tog han sin Afsked. Et Par Aar efter blev J. C. Christensen angrebet af en haard Sygdom, der medførte en Operation, som han heldig overstod. Under denne Sygdom viste det sig, hvor stor Betydning der tillagdes denne Politiker, saavel af hans Modstandere som Tilhængere. Som Folkethingmand fra Ringkøbing-Kredsen, valgt Gang efter Gang med stor Majoritet, og som Formand for Venstre, sidder J. C. fremdeles inde med den politiske Magt i Danmark. Dette kan man ikke komme udenom, trods dette, at det saa ofte har været spaaet, at nu blev J. C. "en død Mand" i dansk Politik. Det var i disse Perioder, da de politiske Bølger gik højt, naar Skumflagerne fra det politiske Hav skyllede ind mod de danske Strande. Naar de store politiske Kæm-

pemøder holdes forud for Valgene, da er J. C. i Reglen indforskrevet som Taler rundt om i Landet. Hans joviale Skikkelse rager da op over Mængden. Disse Kæmpemøder med J. C. mellem Talerne vækker Opmærksomhed, og selv Udlændinge kommer rejstede for at overvære dem. Hvorledes J. C. staaende paa en Talerstol da bedømmes af Udlændinge skal her skitseres. Det var ind under Valget den 26. April i Aar, da J. C. holdt Vælgermøde i Grønberg ved Ringkøbing. En Normand rejste da herop, og jeg tillader mig at citere hvad han skriver i den Norske Presse om dette Møde. Et Exempel paa, hvorledes J. C. bliver bedømt i Udlandet. Foruden at omtale Mødet begynder den Fremmede fra vort Naboland at minde om, at da J. C. Christensen i 1890 første Gang blev valgt til Folkethingmand, var han en ung og ganske ukendt Lærer og Degn i Hee nær Ringkøbing i Midt-Vestjylland. Dermed aabnedes den sidste Menneskealders mærkeligste Livsløb, Eventyret i dansk Pogsaa Modsigelsens Tegn, til Underkastelse for de Troende og Foragtelse for Modstanderne. Degnen fra Hee blev Samlingsmærket og Redningsmanden, og det skyldes ham, at Venstre saa hurtig rejste sig og blev det mægtige, stolte Venstrereformparti. J. C. Christensens Karriere med en saadan Magt litik. J. C. Christensen er Askeladen, men over Mennesker, saadan enestaaende Evne ikke bare til at vinde, men fastholde under alle Situationer den politiske Magt, forudsætter en enestaaende Begavelse. Hvori bestaar saa Hemmeligheden i J. C. Christensens Styrke? Derefter omtaler Normanden Vælgermødet i Grønberg. Jag havde faaet opspurgt, at J. C. Christensen en Hverdag holdt Valgmøde oppe i sin egen Valgkreds, i Grønberg øst for Ringkøbing. Mødet var begyndt allerede Klokken 2 om Eftermiddagen, og jeg kom derfor noget sent frem. Lokalet var stort og rummeligt, men ganske utilstrækkelig for den store Forsamling, men ogsaa udenfor de aabne Vinduer stod den lyttende Skaren. Det første Indtryk jeg fik var uvilkaarlig dette: Hvilken Høvdingskikkelse. Jeg havde tænkt mig J. C. Christensen som en ældre, vakker Mand, men alligevel som en jævn Almuesmand efter Vestjydens Hjerte. Og saa mødte jeg en dansk Bjørnsonskikkelse, forneemt klædt, høj og myndig, et Hoved højere end Folket. J. C. Christensen steg op paa Talestolen, og der gik uvilkaarlig en Bevægelse gennem Forsamlingen, som aldeles overvejende bestod af hans troende Tilbedere. Han tog øjeblikkelig fat, rolig og saglig, med en Stemme som godt kunde have været mere velklingende i en forhenværende Kirkesangers Mund, men som alligevel var stærk og klar. Hvori bestaar nu J. C. Christensens Veltalenhed? Med et Ord, i Myndighed. Han taler jævnt og folkeligt, uden oratoriske Kneb og Kunster saadan som dansk Skik er: Høvdingen har talt. Dette bliver alligevel Hovedindtrykket. J. C. Christensen beskyldes hyppigt for at tale "uldent," og det skal have vist sig, at han ikke er let at fange i Ord. Mødet i Grønberg sluttede med et gribende Vidnesbyrd fra en ældre alvorlig Mand, der forsikrede, at der var mange i Danmark i denne Tid, som havde bedt for J. C. Christensen. Da Mødet sluttede rejste J. C. sig og sagde et kraftig Tak for i Dag. Det var Tegnet til øjeblikkelig Opbrud.

Man vil af dette Citat se hvorledes den store danske Politiker bedømmes i Udlandet.

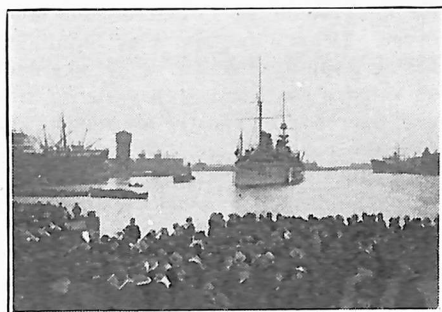
Siden 1908, da det Christensenske Kabinet faldt begrundet paa Alberti-Katastrofen, har

J. C. i forbigaaende haft Ministerstillinger, men hans Indflydelse har ikke været mindre for det. Nej, i Sejr som i Nederlag har og er fremdeles J. C. Christensen den Dag i Dag den vigtigste Magtfaktor i dansk Politik. Nu efter Valget den 26. April, da Neergaard dannede sit andet Kabinet, blev J. C. Christensen Kirkeminister. Men naar J. C. Christensens Barndomshjem lad mig sige stod paa den jyske Hede, saa har hans enestaaende politiske Kariere ikke formaet at bortlede hans Tanker fra denne fattige Egn. Hvor Vestenvinden fra Nordsøen suser vildt ind over de flade Marker, der føler J. C. sig hjemme. Træffer man ham paa hans lille Landsted i Hee nær Ringkøbing, hvor han i Reglen ferierer, da faar man ikke Indtrykket af at man staar overfor Danmarks Kirkeminister. Jævn og folkelig er denne store Politiker. Man har ikke nødig at staa

Da Kong Frederik VIII besøgte Lemvig

med Hatten i Haanden og være forlegen for hvad man tør sige. Man taler med ham saa frit som gik man om til sin Nabo. Den helstøbte jyske Natur ligger som en fast Fernis over J. C. Christensens levende Skikkelse, og de politiske Størme vil aldrig formaa at afvaske den. Som P. Sabro indtil sin Død var det danske Socialdemokraties betydeligste Mand og største agitatoriske Kraft, hvis Eftermand dette Parti endnu ikke har fundet, saaledes er J. C. Christensen Saltet i dansk Politik, hvis Eftermand vil blive ligesaa vanskelig at finde. Naar jeg her har søgt at give en jævn og folkelig Skildring af J. C. Christensen, saa ønsker jeg at tilføje, at en fuldstændig Analyse af hans Indsats i dansk Politik maa der en stærkere politisk Pen til at skrive end min. Et saadant politisk Mindeskrift vil ikke kunne ridses i en Presse-Artikel, men udgøre en hel Bog til Oplysning for Efterslægt.

Det franske Krigsskib "La Marseillaise" i Københavns Frihavn

Gjenforeningen

Af VICTOR FOSS.

Kanongraven i Sønderborg

"DE LAA OG LYTTEDE—"

De laa og lytted' i Jorden dernede,
de hørte Sønner og Døtre bede.

Og der blev kæmpet, og der blev stridt,
og Kræfter brødes, og Haar blev hvidt.

De hørte Fodtrin mod Sønder træde,
de hørte Kvinder og Smaabørn græde.

Og Sønner segned, og Sønner faldt,
og det var Urettens Sejr det gjaldt.

De hørte Klokker fra Danmark ringe,
de hørte Øxer ved Grænsen klinge.

Og Spade graved, og Pæle faldt —
nu var det Retten, hvis Sejr det gjaldt.

De hørte Heste mod Sønder trave,
nu lukkes Ledet for Danmarks Have.

Og der blev Glæde i Gravens Gem,
nu vendte Sønner og Døtre hjem.

De hørte Sønner og Døtre bede —
de laa og lytted i Jorden dernede.

(Pastor Aage Dahl i Flensborg Avis).

DET FØRSTE GLIMT.

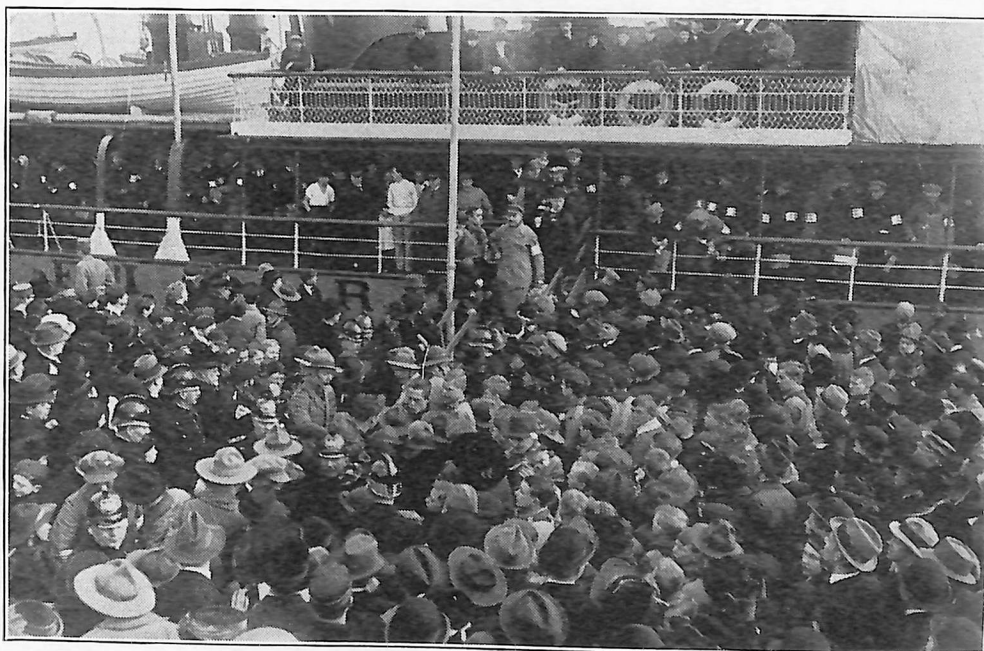
Da de sønderjyske Kringsfanger kom til
København.

DE fleste af de sønderjyske Soldater havde staaet i General von Quaasts Hær, der havde været med baade ved Somme, Yser og Verdun. Man kan regne, at der fra Nordslesvig var udskrevet ca. 25,000 Mand. Af dem faldt 6000 eller ca. 25 Procent. Naar Procenten for de faldne Sønderjyder er højere end for de øvrige tyske Enheder, skyldes dette ikke, at de har været ført hyppigere i Ilden end andre, men at man gav dem langt færre Permissioner.

Om hvorledes de hjemmевærende tyske Embedsmænd angav de fraværende dansksindede Soldater for deres Sindelag og gjorde dem "flucht verdächtige" kunde der skrives et langt Kapitel om. De Sønderjyder, der blev taget tilfange paa Vestfronten, blev for de flestes vedkommende sendt til Fangelejren i Aurillac nede i Midtfrankrig. De blev, erklærer de alle, godt behandlet af Franskmændene, og i den franske Professor Paul Verrier havde de en Ven, der med en rastløs og rørende Iver tog sig af dem. Paul Verrier, der er Professor ved Sarbonne i nordiske Sprog og Literatur, taler fuldstændig Dansk, ogsaa de forskellige Dialekter, og da det efter Fredsslutningen lykkedes

Danmark at faa udvirket, at de sønderjyske Fanger maatte sendes til Danmark, var det Paul Verrier, der førte de første Hold af dem paa en af Østasiatisk Kompagnis Dampere.

Det var for dem, der saa disse vore unge Landsmænd komme hjem, et baade bittert og opløftende Syn. De bar endnu, før man fik givet dem de civile Klæder paa, de Resten af de gamle tyske Uniformer, der var Vidnet om deres Fornedrelse, om deres Ulykke at skulle kæmpe for en Sag, der ikke var deres, Vidnet om Trommeildens Helvede, Skyttegravens Slam og Elendighed, Fangelejrens ensformige Øde, hvor Timerne blev til Aar; — al Krigens Blod og Fraade

Sønderjyske Soldater, som har været i fransk eller engelsk Fangenskab, ankommer til København

Jules Breton

LÆRKENS SANG

(Originalen i Chicago Kunstgalleri)

Sønderjyske Fonds Juleuddeling

syntes endnu at klæbe ved disse Pjalter. Og i de hjemvendende Fangers Øjne saa man maaske endnu i deres flakkende Blikke en Mindelse om Menneskeslagtingens uendelige Rædsler. Hvad havde disse Øjne ikke set der, hvor Germaniens halvvilde Krigere satte deres Jernhæle og slyngede deres Brandfakler. Men saa rakte disse hjemkommende Mænd Haanden imod os, de holdt vor Haand længe, de saa os ind i Øjnene, og vi forstod, at selv om de endnu en kort Stund maatte tilbage til Preussens Kaserner, saa var dog deres Lænker sprængt og Trældom og Trang var forbi. De kom til Danmark, — og om faa Maaneder skulde dette Land være deres og vort fælles Fædreland.

Dette oplevede vi herhjemme i Sommeren 1919. Det var det første Glimt af Genforeningens store Lykke.

HJÆLPEN TIL BRØDRENE SØNDEN AA.

Allerede længe før Fredsslutningen, længe før Tysklands Sammenbrud, og længe før man i Danmark havde turdet gøre sig Haab om det gamle danske Sønderjyllands Genforening med Danmark, havde man i Danmark ytret Ønsker om at komme de danske sønden for Kongeaen tilhjælp i den Nød, hvori Krigen havde stædt dem, saavel som de andre af Tysklands Undersaatter. Men det var haabløst og umuligt. Tyskland havde centraliseret alt, hvad der hed Indkøb af Levnedsmidler, dette Indkøb laa i Regeringens Haand, og man kom ikke udenom det. Man kunde vel faa Lov at sende en enkelt Gavepakke nu og da til Slægtinge dernede, men i Reglen blev disse Gavepakker stjaalne af de tyske Embedsmænd. Først da Krigen var forbi, og da Tyskerne indsaa Umuligheden af at kunne købe noget i Udlandet for deres værdiløse Papirspenge, gav de Tilladelse til fri Indførsel af Madvarer og Klæder ogsaa til Sønderjylland. Der dannedes da i København med Filialer i de fleste danske Provinsbyer, den saakaldte "Sønderjyske Hjælpefond," der udstedte Opraab om Penge. Og Opraabet fandt villige Øren. Paa forholdsvis kort Tid indsamledes omtrent 6 Millioner Kroner. Store Aktieselskaber, Rederier og Handelshuse gav op til 200,000 Kr., den jævne Mand gav sin 10 Krone, Børnet gav sin Sparebøsses Indhold; der er maaske aldrig set saa rig en Gavmildhed i Danmark som ved denne Lejlighed. Glæden over den store nationale Begivenhed, der forestod, skabte hos alle i Danmark Glæden ved at give. I Sommeren 1919 saa man i alt 8000 sønderjyske Børn komme paa maanedlangt Feriebesejg i Danmark, mest hos danske Bønder, og Gang paa Gang blev Dampere sendt, fuldtlastede med Madvarer og Klæder til sønderjyske Byer. Mindeværdigt vil maaske være Damperen Kong Haakons Julerejse til Flensborg 1919. Der var for 800,000 Kroner Julegaver i Skibet, og alle disse Gaver blev fordelt mellem de mest

trængende Familier i Flensborg. For første Gang i fem Aar kunde Tusinder af Familier dernede fejre en glad Jul. Der var Flæsk og Mel, Margarine og Ost, Sukker og Kaffe, Tøj til Børnene, Linned til de gamle, der var næsten alt det, som man saa bittert havde savnet saa længe. Rørende var det Juleaften at se de gamle Veteraner flokkes om det Julebord, som den danske Hjælpekomite havde dækket for dem. Der var atter danske Flag paa Væg og Bord, man turde atter tale sit danske Sprog, man turde atter raabe sit "Danmark leve!" Og rørende var det at høre Børnenes klare Stemmer Julemorgen i den danske Kirke syngende den gamle Grundtvigske Salme: "Den signede Dag med Fryd vi ser af Havet til os komme." Omkring paa de mange Steder i Sønderjylland, hvor den Ungdom, der var fulgt med Juleskibene, dækkede Julebordet for gammel og ung, var det vel, som om man med næsten blændede Blikke stirrede frem mod den kommende Tid.

SAALEDES BLEV DET SØNDERJYSKE SPØRGSMÅL AFGJORT.

Med Verdenskrigens første Dag tændtes ogsaa det første Haab i Sønderjydernes Hjærte. Kunde der være Tvivl om, at nu slog endelig Retfærdighedens Time? Kunde det tænkes, at det vilde blive muligt at leve paa Jorden efter en tysk Sejr? Nej, nu maatte Guds Mølle, der maler saa langsomt men saa fint, male Retfærdigheden ud til alle undertrykte, ogsaa til Sønderjyderne. Det var i Sønderjylland, man tænkte og haabede saaledes. Ganske anderledes var det i Danmark. Selv naar man ser bort fra de ikke saa helt faa Danske, der fik deres klækkelige Betaling af tyske Pønd for at udbrede baade tyske Sympatier og Troen paa Tysklands endelige Sejr, var der adskillige, der var overbeviste om, at Tyskland ikke kunde besejres. Det var især den danske Embedsstand, der altid har levet i en henrivende Uvidenhed om alt, hvad der er engelsk, fransk og amerikansk, som altid har været hypnotiseret af den tyske Organisation, og som sjældent har været længere end i Berlin og Hamborg. Ud fra Troen paa Tysklands Sejr kom Skrækken for at gøre Tyskland imod, og ud fra Angsten herfor kom Forbudene mod at tale om de sønderjyske Haab. Ja, saa vidt gik det med et Folks Frygtagtighed og halve Kujoneri, at man endogsaa sagde: "Selv om Tyskland taber, vil vi dog ikke have Sønderjylland tilbage, thi vi vil ikke kunne forsvare det, naar Tyskland atter en Gang bliver stort og kommer til Kræfter.

Endelig løstes dog denne Fortryllelse, denne Lammelse af vor nationale Tænkeævine, og efter at det var bleven klart, hvor det bar hen med Tyskland, og efter at Wilson tydeligt havde sat Folkenes Selvbestemmelseret paa Fredsprogrammet, rejste H. P.

Hanssen i den tyske Rigsdag Spørgsmaalet og krævede en Løsning under Henviisning til Pragerfredens Paragraf 5. Den 12. November 1918 tilkendegav 287 sønderjyske Foreninger og økonomiske Organisationer, at de stod bag H. P. Hanssen, og den 14. November meddelte den daværende tyske Udenrigsminister, at ogsaa det tyske Folk godkendte Sønderjydernes Krav. Den 23. Oktober 1918 havde imidlertid den danske Rigsdag fastslaaet, at man kun ønskede en Ordning af Spørgsmaalet efter Nationalitetsprincippet, og den 17. November vedtog den nordslesvigske Vælgerforening paa Mødet "Folket hjem" i Aabenraa, at 1ste Zone skule stemme som en Helhed, og at de tilstødende Distrikter i Melleslesvig, som rejste Krav om det, skulde have Ret til at tilkendegive, om de ønskede at komme tilbage til Danmark.

Det viste sig imidlertid hurtigt, at der gjorde sig forskellige Anskuelser gældende om den Løsning, det galdt at stræbe efter. Nogle ønskede kun Forening med den Del af Sønderjylland, hvor Befolkningens Flertal gennem et halvt Aarhundredes Nationalitetskamp havde ført Beviset for dets Ønske om Genforeningen med Danmark, mange vilde medtage de dansktalende men tysksindede Dele af Melleslesvig, for andre var det en Hjærtesag at se Flensborg vundet for det ny Danmark, og endelig var der adskillige, der krævede Grænsen sat ved Danmarks historiske Grænsevold Dannevirke. Om den Strid, der herom udspandt sig i Danmark, kan vi bedst give et Overblik ved at anføre hvad Forfatteren Axel Linvald skriver i en af sine Artikler om det sønderjyske Spørgsmaal:

"Lige fra første Færd har navnlig Flensborg Avis protesteret mod den Afgørelse af Grænsespørgsmaalet, der var Maalet for Danmarks og Nordslesvigs Politik. Til at begynde med rejste den Flensborgs og Melleslesvigs Sag, medens der samtidig ved personlig Agitation og paa Møder i selve de paagældende Egne blev indsamlet Underskrifter paa Petitioner om Afstemning, som ogsaa af den danske Regering den 20. Jan. 1919 blev anerkendt som tilstrækkeligt Grundlag for Kravet om Afstemning. Den anden Aabenraaresolution, vedtaget den 30. December 1918, og som indeholdt en Protest mod Tyskernes Overgreb, var et Vidnesbyrd om den voxende Stemning for Flensborg.

Samtidig opstod der i mange Kredse en Overbevisning om, at der overhovedet ikke vilde blive Tale om nogen Afstemning. Ud fra denne Tro begyndte en stærk Bevægelse, som bevirkede, at Regeringen, samtidig med at den godkendte Petitionerne, erklærede, at den, saafremt der ikke blev Afstemning, nok vilde modtage de enkelte dansktalende Sogne, men ikke det overvejende tysktalende Flensborg uden en udtrykkelig Tilkendegivelse ved en Afstemning. Kampen om dette

Sønderborg

Fra den gamle Grænse ved Frederikshøj

Standpunkt ebbede ud, da baade Vælgerforeningen (8. Februar) og Repræsentanter for den danske Regering erklærede sig enige i, at Flensborg ikke skulde udelukkes fra Danmark, inden det havde haft Lejlighed til at fremkomme med utvetydige Tilkendegivelser, som kunde danne Grundlaget for Afgørelsen.

Under alt dette havde ogsaa Dannevirke-Tilhængerne udfoldet en livlig Agitation og ogsaa evnet at rejse en vis Bevægelse i Syd- og Mellemslesvig. I Danmark tilskrev man længe disse Bestræbelser altfor ringe Indflydelse. Man heftede sin Opmærksomhed ved, at intet af de politiske Partier vilde støtte dem, og var ikke imponeret af de 116.000 Underskrifter, som det lykkedes at faa indsamlet. Da var det, at der den 7. Maj sent om Natten indløb Meddelelse om, at Pariserkonferencen til de to Zoner, i hvilke Afstemning efter Nordslesvigs og Danmarks Forslag skulde finde Sted, havde føjet en tredje, omfattende Landet ned til Dannevirke samt Ejdersted og ogsaa der lovet Afstemning. Efterretningen fremkaldte en voldsom Strid paa Møder og i Pressen og gav Anledning til en Spaltning saa vel indenfor den danske Rigsdag som i den nordslesvigske Vælgerforening. Medens den konservative Rigsdagsgruppe i Rigsdagsmødet den 12. Maj ansaa det for ubetimeligt at vedtage nogen ny Udtalelse, vedtog de andre Partier en Resolution, om, at de stadig fastholdt deres tidligere Standpunkt og hævdede, at en Afstemning paa Grundlag deraf vilde give den bedste Garanti for det danske Folks nationale Fremtid.

Striden om 3. Zone fik et Efterspil, da det viste sig, at Fredskonferencen ikke alene havde imødekommet Ønsket om at stryge den tredje Afstemningszone, men ogsaa havde opgivet den oprindelig fastsatte Rømning af dette Distrikt. Til den tidligere Strid kom en ny Faktor, da H. P. Hanssen den 24. Juni indtraadte i Ministeriet Zahle. I Kongeriget lagde Oppositionspartierne ikke Skjul paa deres Misfornøjelse, og ogsaa i Nordslesvig kom Sindene i stærk Bevægelse. Dønningerne viste sig i den danske Rigsdag og i Vælgerforeningen. Den 4. Juli vedtog denne enstemmig, at Rømningen var "en bydende Nødvendighed," men forkastede d. 28. Juli med 28 mod 21 Stemmer et Forslag om direkte at tilstille den danske Regering og Rigsdag den den 4. Juli vedtagne Reso-

Drengoptog i Haderslev under Afstemningen den 10de Februar

lution. Debatten i den danske Rigsdag den 30. Juli 1919 fik ingen praktisk Indflydelse paa Spørgsmalets Afgørelse, men viste, at Modsætningerne var blevet skærpet, og at den tidligere Enighed mellem Regeringspartierne og Oppositionen var bristet. Da Mindretallet i Vælgerforeningen den 16. August krævede Nyvalg, og da det ikke kunde sætte det igennem, erklærede ikke mere at ville deltage i Tilsynsraadets Møder, var den nordslesvigske Vælgerforening faktisk blevet sprængt.

Under alt dette var Forhandlingerne i Paris gaaet deres Gang. Den 19. Januar traadte Fredskonferencen sammen og naaede allerede den 21. Februar at beskæftige sig med det nordslesvigske Spørgsmaal. Den danske Gesandt, Kammerherre H. A. Bernhoff, ledsaget af Magister H. V. Clausen, forelagde paa denne Dag Danmarks og Nordslesvigs Sag for Fredskonferencens Tilmandsraad. Spørgsmaalet blev derefter henvist til Kommissionen for de belgiske Spørgsmaal, som allerede den 1. Marts — bistøjet af Kammerherre Bernhoff, der var blevet tilkaldt — gik i Gang med Arbejdet,

og som i April fra det danske Gesandtskab modtog et længere Memorandum, der gjorde Rede for alle Engeltheder i det nordslesvigske Spørgsmaal og udførligt begrundede det danske Forslag om Afstemning i Nordslesvig under et, og i 2. Zone i Kommuner.

Gesandtskabets Arbejde blev støttet af den danske Rigsdagsdelegation, bestaaende af Repræsentanter for the fire politiske Partier, Neergaard, Foss, Bramsnæs og P. Munch, for Nordslesvigerne H. P. Hanssen, Nis Nissen, Kloppenborg-Skrumsager og Andreas Grau samt endelig H. N. Andersen og Etatsraad Gluckstadt.

Delegationen fik den 6. Marts Foretræde for det belgisk-slesvigske Udvalg, fremsatte nærmere Forslag om Afstemningsreglerne og førte en Række Forhandlinger, hvis vigtigste Resultat blev Planerne om Rømningen af et Distrikt Syd for 2. Zone. Tanken herom blev udkastet fra fransk Side.

Det nordslesvigske Spørgsmaal laa nu i Fredskonferencens Haand.

Inden Resultatet forelaa, maatte Sagen passere mange Instanser. Den 8. Marts afgav den belgisk-slesvigske Kommission sin Indstilling, som derefter overgik til Ter-

Hotellet i Flensborg med de fire Nationers Flag

Juleskibet "Haakon" i Flensborg Havn

ritorialkommissionen, og derpaa blev behandlet af det øverste Krigsraads militære Sagkyndige, af de fem Udenrigsministres Komite den 28. Marts, som viste den tilbage til nærmere Drøftelse i den belgisk-slesvigske Kommission (4. April). Endelig den 15. April naaede Sagen frem til de fire Premierministres Raad. Den 7. Maj blev hele Præliminærtraktaten forelagt Tysklands Fredsdelegation.

Bestemmelserne vedrørende Slesvig var med enkelte Undtagelser en nærmere Udarbejdelse af de Regler, der var blevet opstillet af den danske Rigsdagsdelegation. Dog havde man, som bekendt, givet Stemmeret til alle, der var født i Afstemningsområdet, og tillige slettet Optionsretten for de Danske, der var født og bosat i de Dele af Mellem-slesvig, som ikke kommer tilbage til Danmark. Størst Opsigt vakte dog Fredskonferencens Oprettelse af den 3. Afstemningszone.

Fra tysk Side blev der den 29. Maj stillet Modforslag, som begrænsede Afstemningen til et Omraade noget Nord for den Clausenske Linje og krævede, at den ogsaa der skulde foregaa Kommunevis, men næppe har øvet større Indflydelse. Derimod bevirkede den samtidige danske diplomatiske Aktion, støttet paa Rigsdagsresolutionen den 12. Maj, at den 3. Afstemningszone faldt bort. Den belgisk-slesvigske Kommission skal vel have fastholdt Ønsket om den, men fik ikke Medhold i Premierministrenes Raad. Ved samme Lejlighed — muligvis ved en ren Fejltagelse — forsvandt ogsaa Bestemmelserne om Rømningen."

Den 28. Juni 1919 blev Fredstraktaten underskrevet i Versailles, men der gik endnu adskillige Maaneder, inden de forskellige Parlater godkendte den, og først i Januar 1920 rømmede de tyske Tropper og de øverste tyske Embedsmænd 1ste og 2den Zone, og den internationale Kommission bestaaende af Englands Gesandt Mr. Marling, Frankrigs Gesandt M. Paul Claudel, den norske Kommissær Neftye og den svenske Kommissær Sydow overtog Styrelsen for at lede Afstemningen og holde Orden i Landet med franske og engelske Soldaters Hjælp. Den 10. Februar fandt Afstemningen Sted i 1ste Zone og gav en knusende Majoritet for Danmark. Omtrent 77 Procent stemte dansk, og havde de tyske Embedsmænd og deres i Sønderjylland tilfældigt fødte Børn ikke ved

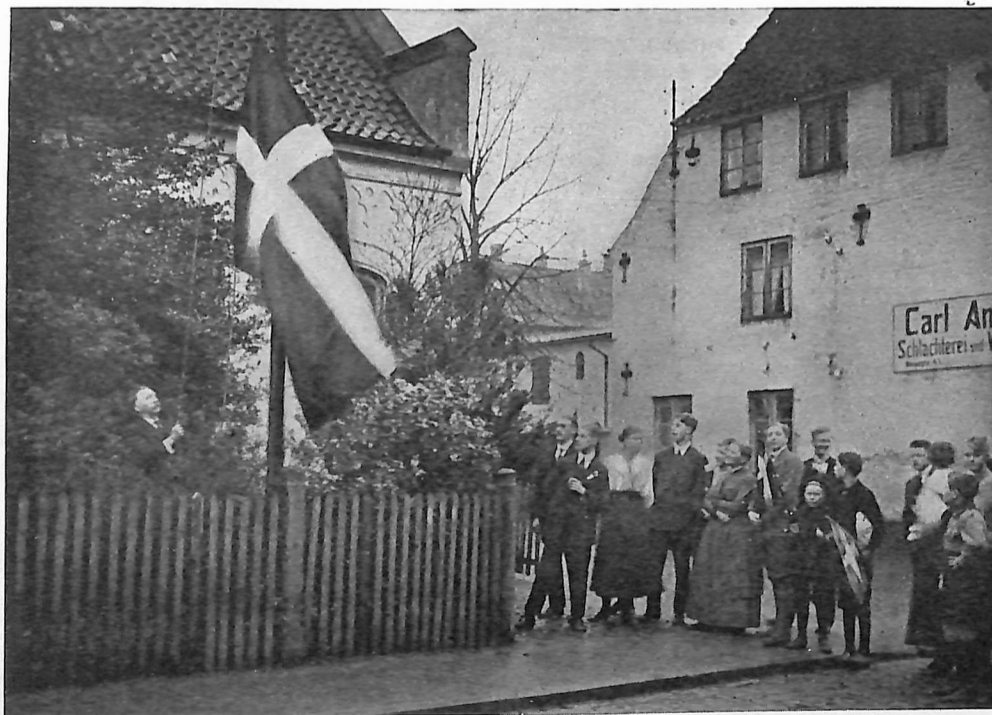
H. P. Hansen-Nørremølle

en vis mærkelig Bestemmelse ogsaa faaet Stemmeret, vilde den danske Procent have været over 90. Den 14. Marts fandt Afstemningen i 2den Zone Sted, og her blev Forholdet det omvendte af i 1ste Zone. Omtrent 78 Procent stemte tysk. At den danske Minoritet i Virkeligheden er langt større end 22 Procent, kan der dog ikke tvivles om. Ved Valgtryk, Valgbedragerier, ved Svig og Trusler skræmtes mange danske fra at stemme, og det gælder ikke mindst Flensborg.

Inden den nøjagtige Grænse mellem Danmark og Tyskland blev udstukket, havde Danmark imidlertid i Realiteten overtaget 1ste Zone, altsaa den Del af Sønderjylland, der ligger mellem den gamle Grænse og den saakaldte Clausenske Linie. Endnu i sin Ministertid var H. P. Hanssen gaaet over Grænsen med en Stab af overordnede danske Embedsmænd, der overtog de vigtigste Grene af Forvaltningen, og efter at de engelske og franske Tropper var trukket tilbage fra 1ste Zone til Flensborg, drog danske Tropper: Infanteri og Dragoner ned og besatte Haderslev, Aabenraa og Tønder. Da "Det øverste Raads" og Ambassadørkonferencens Beslutninger forelaa, og den ny Landegrænse var notificeret Danmark, var 1ste Zone i Realiteten allerede dansk Land, og tilbage stod kun officielt at tage den i Besiddelse.

DE ALLIEREDE OVERDRAGER DANMARK SØNDERJYLLAND.

Der havde under Krigens sidste Dage, da man forudsaa dens endelige Resultat, været megen Tale om en direkte Forhandling mellem Tyskland og Danmark. Det var Tysklands Haab i det sønderjyske Spørgsmaal at komme udenom de Allierede og kun at forhandle med Danmark, idet man jo derved holdt sig aabent ikke blot at kunne lægge Grænsen efter Behag, men ogsaa senere hen at kunne afvise al fremmed Indblanding i det sønderjyske Spørgsmaal som uvedkommende, da Sagen kun var dansk-tysk. Skønt der aabenbart var god Lyst i visse Kredse i Danmark til at gaa ind herpaa, vovede man det dog ikke. Dr. Aage Friis Rejse til Berlin førte i hvert Fald ikke til noget Resultat. Internationalt blev Sagen derfor ordnet paa den Maade, at hele 1ste Zone blev overdraget de Allierede, der igen skulde

Den sønderjyske Minister hejser Dannebrog i sin Have

Franske Tropper kommer till Haderslev. Kejserstatuen er tilhyllet

overdrage den til Danmark. Man ser let, hvilken enorm Betydning dette har for Danmark. Et tysk Forsøg paa at fratage Danmark dette Stykke Land kan ikke blive en dansk-tysk Sag alene. Det er ogsaa en fransk-engelsk-italiensk-belgisk Sag. Danmarks Sag paa dette Spørgsmaal er hele Europas.

Dette havde forsinket Overdragelsen i høj Grad, men den 15. Juni blev den ny Grænse dog notificeret Danmark, og den 15. Juni vil derfor herefter være Genforeningsdagen. Imidlertid havde den danske Rigsdag vedtaget de Lovforslag, 78 ialt, der var nødvendige som Følge af Sønderjyllands Indlemmelse i Kongeriget, og den 9. Juli underskrev Kong Christian den Xde disse Love. Det var 10½ Formiddag den 9. Juli, og fra dette Øjeblik af var Sønderjylland til Linien Flensborg-Padborg-Vidaaens Udløb i Vesterhavet atter dansk Land rent juridisk set. Allerede fire Dage forinden havde de Allierede dog overgivet Danmark Landet i Kraft af den følgende Traktat. Det er et af de vigtigste Dokumenter i Danmarks Riges Historie, thi det sønderriver den skammelige Wienerfred af 1864.

DOKUMENTET, DER OVERDRAGER DANMARK FØRSTE ZONE.

Man vil særlig lægge Mærke til, at Dokumentet understreger, at det ikke er Tyskland, der afstaar Land til Danmark, men de Allierede, der overdrager Danmark de Suverænitetsrettigheder, som de havde erhvervet sig over Landsdelen i Henhold til Versailles-traktaten.

Artikel 1. De allierede og associerede Hovedmagter erklærer, at de herved overdra-

Stemmeberettigede fra Danmark modtages i Aabenraa

ger frit og kvit for alle Byrder og Forpligtelser under Forbehold af Bestemmelserne i denne Traktat til Danmark, som modtager denne Overdragelse, alle Suverænitets-Rettigheder, som de i Henhold til Artikel 110, 3. Stk. i Fredstraktaten med Tyskland, undertegnet i Versailles den 28. Juli 1919, besidder de Omraader, Øer og Holme af Slesvig, der er beliggende nord for den nedenfor beskrevne Grænselinie. Denne Overdragelse skal regnes fra den 15. Juni 1920, paa hvilken Dag Fastsættelsen af Grænsen er bleven officielt notificeret Tyskland og Danmark. (Herefter følger Beskrivelsen af Grænselinien). Den ovenfor beskrevne Grænse vil blive udstukket paa Stedet af den i Artikel 111 i Fredstraktaten med Tyskland, undertegnet i Versailles den 28. Juni 1919, omhandlede Kommission.

Artikel 2. De Omraader, der omhandles i Artikel 1, 1. Stk., skal fremtidig forblive uafhængelige, med mindre der foreligger Samtykke fra Raadet for Folkenes Forbund.

Artikel 3. De allierede og associerede Hovedmagter forbeholder sig ved særlige Aftaler, i hvilke Tyskland og Danmark vil

Franske A'pejere og engelske Marine-Infanterister holder Indtog i Flensborg

være Medkontrahenter, senere at sørge for Ordningen af de Spørgsmaal, navnlig Nationalitets-Spørgsmaal, finansielle eller økonomiske Spørgsmaal, der opstaar ved Danmarks Erhvervelse af Suveræniteten over de i Artikel 1 omhandlede Territorier, saaledes som det er bestemt i Artikel 114, 2. Stk. i Versailles-Traktaten.

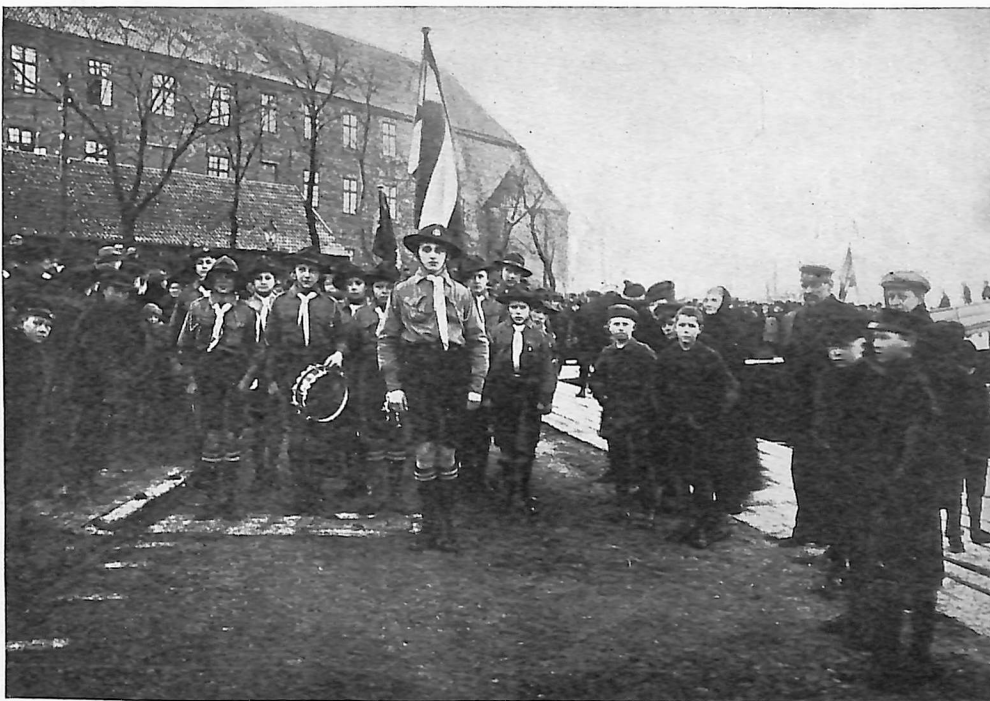
DA TRAKTATEN BLEV UNDERSKREVET

Det gik til paa den Maade, som er fortalt i nedenstaaende officielle Telegram. Da Underskriften havde fundet Sted, var 1ste Zone atter dansk.

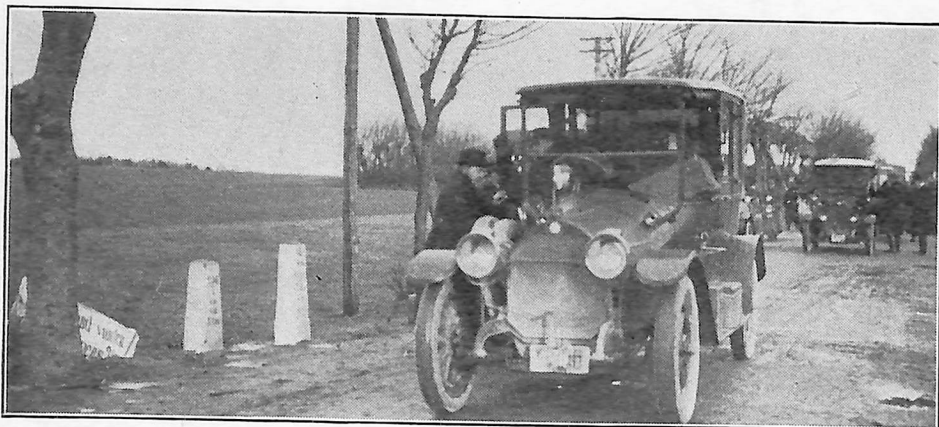
“RB. Paris, 5. Juli.

Undertegnelsen af den slesvigske Traktat fandt Sted i Dag i Nærværelse af Cambon, Ambassadørerne for England, Japan og Italien og den danske Gesandt, Kammerherre Bernhoff. Den sidstnævnte holdt en Tale, hvori han begyndte med at fremhæve Højtideligheden af dette Øjeblik, hvor 56 Uretfærdighedens Aar udslettedes.

Jeg er, udtalte Gesandten videre, bemyniget til i det danske Folks og den danske Regerings Navn at give Udtryk for den dybe Taknemlighedsfølelse, der besjæler alle Danske overfor de allierede og associerede Magter. Den Kendsgerning, at Størstedelen af den danske Befolkning i Slesvig nu forenes med vort Fædreland, skyldes fremfor alt det Retfærdighedens Princip, hvis Sejr de allierede og associerede Magter har sikret gennem umaadelige Ofre. Danmark fører i Dag Tanken hen til Frankrigs Hovedstad, hvor der nu lægges en for det danske Folk lysere og lykkeligere Grundvold for Fremtiden. For Størstedelen af den danske Befolkning i Slesvig er der nu gjort en Ende paa de lange og trange Aar under fremmed Aag, af hvilke de tungeste igen var de Aar, i hvilke Tusinder af den danske Befolknings unge Sønner var tvungne til at kæmpe og

Danske Spejdere (boy scouts) paa Besøg i Flensborg

H. P. Hansen skrider over Grænsen

dø for en fremmed Sag, hvis Sejr vilde have tilintetgjort deres Forhaabninger om en Tilbagevenden til Moderlandet. Naar nu i Dag deres Forhaabninger virkeliggøres og deres Lænker falder til Jorden, maa de rette Takken herfor til de allierede og associerede Magters Højsind. Det danske Folk vil aldrig glemme dette, og Efterslægten vil bevare Mindet derom dybt i sit Hjærte. De Allierede har her rejst sig et uforgængeligt Mindesmærke.

Cambon tog derefter Ordet paa sine Kollegers Vegne og erklærede, at de allierede og associerede Magter havde været lykkelige over i Kraft af den Sejr, de havde vundet over Tyskland, at kunne gøre den Uret god igen, som Danmark havde været Offer for, og han udtalte sluttelig de bedste Ønsker for det danske Folks Lykke.

Traktaten blev derefter undertegnet af den danske Minister og de Allieredes Delegerede."

DA GRÆNSEN FALDT OG KONGEN RED IND.

Hvorfra stammede det gamle Sagn? Ingen ved det, ingen har kunnet udforske det, ingen har kunnet fortælle det nøjagtigt. Men det lød saaledes, at en Gang vilde den Dag komme, da Danmarks Konge paa en hvid Hest og med et Barn paa Sadelknappen foran sig red ind i sit genvundne Sønderjylland, og da vilde Ret atter have sejret over Uret, frit skulde hver Mand have Lov at tænke, tro og tale, frie Mænd vilde kaare Kongen paa den hvide Hest som deres Høvding, og Lykken skulde lyse over et Land, hvor Lærken sang over den bølgende Kornmark. Den 10. Juli lod man Spaadommen gaa i Opfyldelse. I Danmarks Historie og Folkevisedigtning har man kun en Vise om et Kongeridt: Valdemars Sejrs Ridt fra Skanderborg til Ribe. En Gang naar disse Dages Historie ogsaa er bleven til Legender og Myter, til Sagn Viser, vil der maaske blive fortalt og sunget om den Konge, der paa den hvide Hest red de gamle Grænsepæle ned, vexlede Haandtryk og Velkomst med dem, der friedes af Trældom, og red Danmarks Historie frem mod en ny Milepæl, medens Folket rakte sine Børn paa Armene op imod ham, Hundrede Tusinder af Stemmer jublede ham i Møde, og Titusinder af Flag hilste ham. Det vil blive et Sagn om det store Under, der skete i en Ulvetid og Sværdtid, Underet der hed Rettens Sejr over Magtens Spyd. I hvert Fald mange af dem, der hin Sommerdag saa Synet af Kongen paa den hvide Hest, kom vel uvilkaarlig til at tænke paa Bjørnsøns gamle Digt:

Alt, hvad Fædrene har kæmpet,
Mødrene har grædt,
har den Herre stille læmpet,
saa vi vandt vor Ret.

Franske Soldater i det flagsmykkede Haderslev

Der er vel ingen Grund til her paa disse faa Blade at give et helt og udførligt Referat af de bevægede otte Dage, i hvilke Danmarks Konge drog Sønderjylland rundt, blev budt Velkommen og selv bød Sønderjyderne: Velkommen hjem! men et Par Linier til Ramme om Billederne vil dog maaske være paa sin Plads.

Kongetoget drog ud fra Kolding. Der var Kongen og hans Sønner, hans Onkel Prins Valdemar, hans Brødre, hans Fætter Georg fra Grækenland, Dronningen, hans Søstre og det hele Følge. Det var Solskin, Koldinghus graa, forvitrede Ruin næsten skælvede i gyldent Velvære, og Vinden fløjtede om Stenkæmpen oppe paa Ruinen.

Graahærdede, vejrbidte Grænsevagt i den sønderrevne Kavaj.....

Med Koldinghus Rolle som Grænsevagt var det nu ude. Fra Kolding gik Toget ned over de 8 Sogne, der sammen med Ærø i sidste Øjeblik i 1864 blev frelst fra at følge med det øvrige Sønderjylland og komme under Ørnens Klo, og saa var man ved Grænsen. Det var Frederikshøj. En sort-hvid Grænsepæl var rykket op og laa henslængt paa Markskellet. Det første højttales Vidne om, hvad der var sket. Et Par Staldkarle førte den hvide Hest frem, og Kongen steg i Sadlen. Det var et fromt og roligt Dyr, næsten et Symbol paa, hvad der skete. Det var ikke en Konge, der i Kraft af Sværdets Sejr paa en frysende Hingst tog sit erobrede Land i Besiddelse. Det var en Mand, der i Kraft af sin gode Ret, langsomt og sindigt tog sit Eje igen. Det var let at

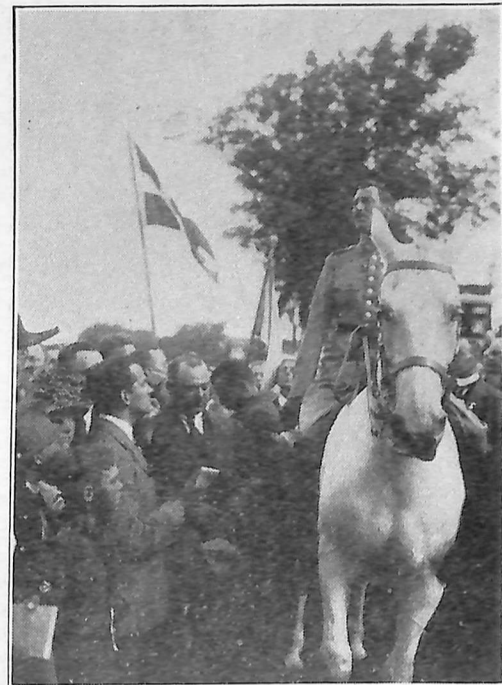
se, at Kongen var meget bevæget. Hans Mund var fast lukket, store Rynker drog sig ned over hans Pande, over det af Sindsoprør næsten lergraa Ansigt rullede den første Taare. Derhenne var den første Æreport, rød og hvid med Gran og Bøgeblade, den stod ved Grænsen, endnu kun nogle Skridt, og det var fuldbyrdet. Der var saa stille, saa stille. Næsten Hundrede Tusinde Mennesker fulgte med Kongen, Marker og Tage var levende, saa tæt, saa tæt stod og vandrede Menneskene, men da den hvide Hest og dens Rytter naaede Æreporten, var det, som om alle holdt Aandedrættet. En Lærke sang højt oppe i Luften, en Suseh for gennem Poplerne — saa tog Kongen sin Kasket af og red ind over den Grænse, der i samme Øjeblik forsvandt. — —

Lyksalig den, som med sit Land en saadan Tid oplevede, staar der i H. P. Holsts gamle Digt. Den, der stod her ved Æreporten og saa, hvad der nu fulgte, vil kunne anvende Verset om sig selv. Kongen holdt stille, Amtmand Naarløv over Aabenraa Amt bød Velkommen, Kongen svarede med nogle faa, bevægede Ord og udslyngede et: "Velkommen hjem!" men det var ikke saa meget Ordene, der greb. Det var det hele Billede, Stemningen, det udsigelige. Spejdere skreg, Smaapiger i hvide Kjoler med røde Skærf nejede og kastede Blomster, Hurraraabene jublede op mod den hvide Sommerhimmel, og ind i dette Billede kom nu det gribende Syn af de gamle Veteraner fra 64 med de skønne, hvide Oldingeansigter, med den brune Me-

Sønderjyllands Ungdom hilser paa Kongen

Kong Christian raaber til Sønderjyderne: Velkommen hjem! Gud bevare vort elskede Danmark!

daille paa Opslaget af den bondsyede Frakke og med de rystende Hænder, der ræktes op mod Kongen. "Det er da saa grumme skønt et Syn at se Dig her," sagde en af de gamle Mænd. Skulde der vel siges mere? Rummede disse jævne Bondemandsord ikke alt?

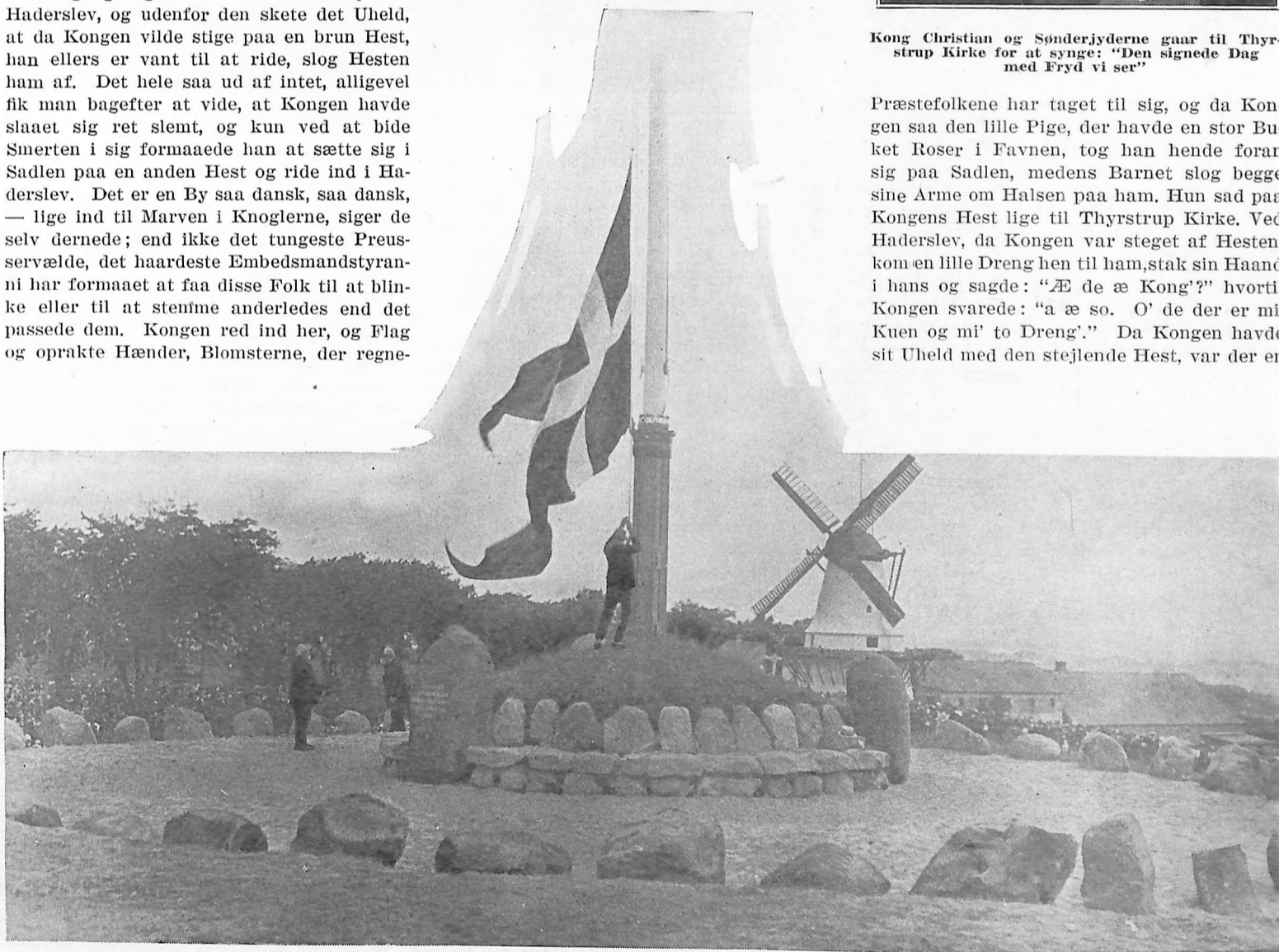
I Thyrstrup Kirke, den første man naar paa sønderjysk Jord, blev der holdt Guds-tjeneste, og derfra drog man videre mod Kristiansfelt, den venlige og fromme lille Hernhutterby med sine "Brødrhuse" og Honningkagebagerier. Den næste By var Haderslev, og udenfor den skete det Uheld, at da Kongen vilde stige paa en brun Hest, han ellers er vant til at ride, slog Hesten ham af. Det hele saa ud af intet, alligevel fik man bagefter at vide, at Kongen havde slaaet sig ret slemt, og kun ved at bide Smerten i sig formaaede han at sætte sig i Sadelen paa en anden Hest og ride ind i Haderslev. Det er en By saa dansk, saa dansk, — lige ind til Marven i Knoglerne, siger de selv dernede; end ikke det tungeste Preusservælde, det haardeste Embedsmandstyranni har formaaet at faa disse Folk til at blinke eller til at stemme anderledes end det passede dem. Kongen red ind her, og Flag og oprakte Hænder, Blomsterne, der regne-

de gennem Luften, eller som de unge hvidklædte Piger strøede foran paa hans Vej, syntes at raabe til ham: Vi tilhører Dig og dit Land med vort Liv og vor Sjæl, og nu, da vi har ventet paa Dig i sexoghalvtresindstyve lange Aar, skal al Smerte være glemt. Der foregaar paa et saadant Kongeridt saa mange smaa Begivenheder, der fremkalder baade Smil og Taarer. Da Kongen red ind over Grænsen, løftede Præstekonen fra Bramstrup en lille Pige paa 5 Aar op imod ham. Det var et forældreløst Barn, som

Kong Christian og Sønderjyderne gaar til Thyrstrup Kirke for at synge: "Den signede Dag med Fryd vi ser"

Præstefolkene har taget til sig, og da Kongen saa den lille Pige, der havde en stor Buket Roser i Favnen, tog han hende foran sig paa Sadelen, medens Barnet slog begge sine Arme om Halsen paa ham. Hun sad paa Kongens Hest lige til Thyrstrup Kirke. Ved Haderslev, da Kongen var steget af Hesten, kom en lille Dreng hen til ham, stak sin Haand i hans og sagde: "Æ de æ Kong'?" hvortil Kongen svarede: "a æ so. O' de der er mi' Kuen og mi' to Dreng'." Da Kongen havde sit Uheld med den stejle Hest, var der en

Flaget hejses paa Dybbøl Banke

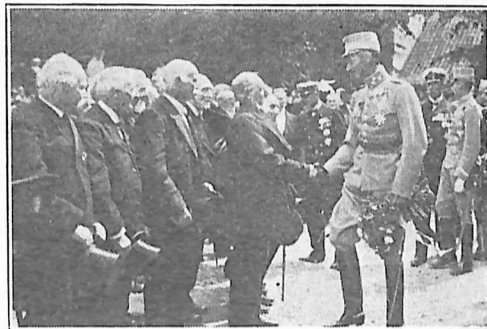

Kongen rider gennem Æresporten ved Grænse.

Tysker, der stak i at grine og klappede i Hænderne. I samme Nu fik Tyskeren et ærligt, solidt og sønderjysk Nakkedrag, saa han fløj ind over Marken. Han glemte at le. Det maa forøvrig siges, at Tyskerne holdt sig i Ro og ikke ellers paa nogen Maade optraadte udfordrende, heller ikke i Aabenraa eller i Tønder, hvor der ellers er nogle stemme Tyskerreder. I Aabenraa mødte endogsaa de tyske Medlemmer af Byraadet frem og ønskede Kongen Velkommen, medens de udtrykte deres Løfte om at ville være loyale og lovlige Borgere, og i Tønder skete det samme. Kun et Par Alltyskere, derimellem den bekendte Pastor Schmidt i Wodder, havde lidt Vanskelighed med at holde Styr paa deres grove Mund, men det blev dog ikke til andet end Trusler. Da Kongen var paa Tønder Eggen, var det, Grev Schack til Schackenborg holdt sin store Tale til ham. Det blev saa at sige den officielle, den højtidelige Kaaringstale fra Sønderjyderne til Kongen. Den Grev Schack, der skrev det skønne og stolte Opraab: "Sønderjyder! Nu er Dagen der! Vi vil hjem!" han viste nu ogsaa i denne Tale, hvor mægtig en Begavelse, han er. Han er en frygtløs Mand. Han sad i preussiske Fængsler under Krigen, han nægtede at bære tyske Vaaben, og han satte sit Liv som Indsats. I Løgum Kloster rakte Kongen ham Haanden og sagde ham i Danmarks Navn Tak for al Troskab og Hengivenhed.

De var naturligvis uundgaaeligt, at der kom nogle Malurtens bitre Draaber i Glædens Bæger. Det var, naar man mindedes dem, der ikke kom med hjem til Danmark, Flensborgerne og de andre trofaste Danske

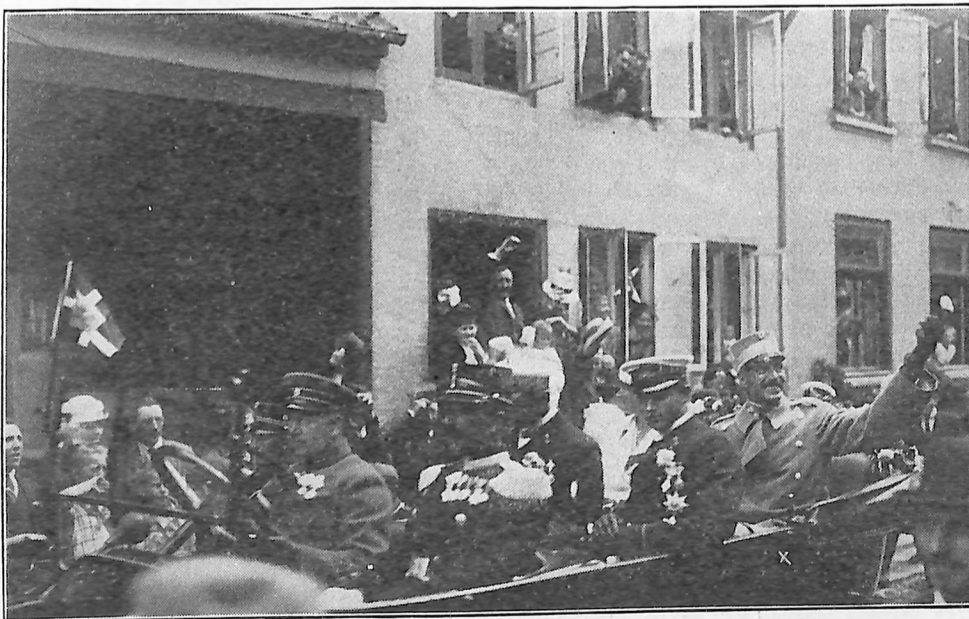
sønden for den ny Grænse. De fleste Talere mindedes dem, Kongen talte om dem, og da det kongelige Tog kom til Krusaaen, hvor Vejen fra Flensborg kommer op i Kongeriget, stod der nogle Hundrede Flensborgere og vendte deres sorgfulde Ansigter op mod ham. For dem er der vel intet Haab i nogen overskuelig Tid. De maatte vende tilbage til Trykkes. Alligevel, saa haardt som før vil det vel ikke blive, selv om man vil forsøge at lade sit Had og sin Hævnlyst gaa ud over dem. Der lever lige saa mange Tyskere nu i Danmark, som der er Danske-

Kongen hilser paa Veteranerne

re i 2den Zone, og dem har Danmark som Gidsler. Øje for Øje, Tand for Tand, Udvisning for Udvisning.

Midtpunktet for det hele Kongetog blev Festen paa Dybbøl Banker. Her, hvor den gamle Mølle staar som en Bauta for Fortvivlelsens Kampe i 1864, her mindedes man Fortiden og gav hinanden Haandslag for Fremtiden. Sønderjyder talte, Veteraner kom, og oppe paa Bankens Top stod Kongen som Symbolet for alt det, der nu er bleven samlet paany. Billede skiftede paa Billede. Her kom tre sortklædte Kvinder op ad Trappen og overrakte Kongeparret Blomster. Det var Enker efter Sønderjyder, der er faldne i Verdenskrigen. Her kom gamle Slagtermester Reimers fra Sønderborg, den akuelige Fører gennem 70 Aar, nu over de 93, med Dannebrog's Kommandørkors om Halsen, og her kom Garden svingende ind med Tambourmajoren i Spidsen, med Bjørneskindshuer og Geværer, der blinkede i Solen. Musikken skingrede. End er der Krigskarle i Danmark. Paa den vældige Flagmast, som de danske Soldaterforeninger har

Kongen og hans to Sønner i Haderslev

rejst, fløj Dansk-Amerikanernes ni Meters Silkeflag tilvejs. Det skal vaje over Sønderjyllands Jord "til Stjærnerne falder." Men den skønneste Episode var dog maaske det Øjeblik, da fire unge sønderjyske Piger og en gammel Veteran fra 64 gik op ad Trappen bærende mellem sig et ældgammelt Dannebrogflag, gulnet og falmet, som man havde gemt i et trofast sønderjysk Hjem til

den Dag, da man atter frit kunde udfolde det. De bragte Kongen det, og grebet af dyb Bevægelse kyssede Kongen Flaget og omfavnede derpaa den gamle Soldat, som han kyssede paa begge Kinder.

Det var maaske disse bevægede Dages Apoteose. Som et vidunderligt Billede vil de staa for alle, der oplevede dem. I mangfoldige Hjem i Danmark hænger endnu det

gamle blege Billede af "De sønderjyske Piger." Under det har Vilhelm Bergsøe skrevet de profetiske Ord:

Endnu Skæbnens Hjul kan vendes,
endnu Frihedsbavnen tændes
ved et Solglimt sendt fra Gud.

Det var dette, der skete i de uforglemmelige Julidage i 1920.

En Juleaften

Af S. MARCKMANN.

DET var i Danmark. I den gamle Hovedstad med de smaa Hjem. Og det var Juleaften. Det havde regnet hele Dagen. Paa et Værksted i Byens Ud-kant stod Karl og arbejdede ganske alene. Han saa paa sit Ur. Det havde han gjort mange Gange den Dag. At Klokkeren dog ikke snart kunde blive half fire, saa han kunde komme hjem og lave til, til en rigtig Jul.

Det var længe siden de hjemme havde fejret en rigtig Jul. Faderen og Moderen havde sagt at han og Brødrene var bleven for store til Juletræ.

De havde ogsaa fundet paa at servere Bøf med Løg Juleaften, med lidt Ost og Brød bag efter, i Stedet for Risengrød og Gaasesteg, som i gamle Dage, da Onkel til Julen havde sendt dem en stor fed Gaas.

Hvor var det dog længe siden, syntes han, at den kendte Rumlen af Postvognen havde lydt udenfor Huset, hvor de boede, og naar den havde standset ved Gadedøren, saa havde han i spændt Forventning lyttet til Postbudets Fodtrin paa Trapperne, indtil han havde hørt Gangdøren blive aabnet og Postbudets Stemme havde lydt i Entreen med et: "Her er vi med Julegaasen!"

Da havde hans Moder haft saadan et smukt Smil. Det huskede han tydeligt. Og det var som han selv var blevet bedre og gladere naar Onkels Julegaas kom. Ja, det var som om Julen begyndte at brede sig i de smaa kønne Stuer med denne Pakkes Ankomst; for i Pakken var der altid et smukt Brev, hvori Onkel talte om Julens Betydning for Menneskehjertet. Det var saadan en Jul han i Aar skulde berede dem allesammen derhjemme.

Gaas kunde han ikke købe, men Juletræ, ja netop det. Han huskede jo saa tydeligt fra sine Barnedage Juletræet derhjemme, naar Fars Søster kom fra den rige Familie, hos hvem han boede, for at tilbringe Juleaften sammen med dem allesammen.

Tanten og Moderen havde pyntet Træet. Hængt Flag og Æbler i Grenene. Han huskede hvorledes de havde tændt Lysene og hvor glade de havde været naar de med hinanden i Haanden havde travet rundt om Træet, medens de sang alle de gamle Jule-sange.

Han mindedes, hvorledes de allesammen ind under Jul havde klippet og klistret Juletræspynt.

Hvor tydelig huskede han den smukke Juleengel de havde lavet. Nær var den bleven ødelagt, for Klisterpotten var væltet over Arket, førend det endnu var klippet til. Han vidste ogsaa hvor den var bleven

sendt hen. Der var engang kommet Brev fra nogen Slægtninge, som boede i det store Land mod Vest. I det Brev havde der staaet noget om Hjemlængsel og Savnet af den danske Jul. Saa var Juleenglen blevet pakket sammen med alt det øvrige Juletræspynt, og det hele var blevet sendt over til det store Land for at blive hængt paa et Juletræ hos disse Mennesker, som gik der med Længsler og savnede den danske Jul.

Ja, tænkte Karl, underligt at Mennesker saaledes fik Lyst til at forlade Fædrelandet, for at prøve Lykken i fremmede Lande. Og var det alligevel ikke saadan, at naar Ønskerne og Længslerne Maal var naaet, saa begyndte Hjemlængslen og Savnet af alt det gamle. Men især savnede de den danske Jul. Nej, man skulde vist aldrig rejse bort, for det var vistnok sandt hvad han havde lært om den mærkelige Mand, som kendte saa mange Sprog og som var bleven tilbuddt fine Stillinger i fremmede Lande, men altid havde svaret: "Sit Fædreland skylder man alt hvad man kan udrette," og var blevet hjemme.

Nu gik hans Slægtninge derovre blandt fremmede Mennesker og kunde ikke glemme Fædrelandet, og de længtes, men mest efter den danske Jul.

Men hvorledes var det med ham selv. Var det ikke denne danske Jul, han længtes efter. Var det ikke saadan, at man kunde savne den Glæde selv om man levede midt i sit eget Land? Jo, saamænd var det saa. Men hvoraf kom det, at man saadan gik og glemte en rigtig dansk Jul.

Var det fordi man havde saa travlt med at skaffe det daglige Brød? Var det Slidet, som gjorde Hjærterne kolde og ligegyldige? Gjorde man Vold paa sine Følelser i hans Hjem?

Eller skulde det være fordi man i den senere Tid læste og lærte saa meget fra det mærkelige Land ude i Nordsøen, at man ikke mere mente det tidssvarende at fejre Julen paa Fædres Vis.

Han vidste det ikke. Men i Aften skulde han prøve at skabe den gamle Julestemning, og han skulde finde ud, om de derhjemme alligevel ikke syntes bedst om en rigtig dansk Jul.

Nu slog Uret paa den nærliggende Kirke halv fire. Det tog ikke lang Tid for Karl at faa skiftet Tøj og komme hjem. Hjemme var Moderen i Færd med at lave til for Aftensmaden. Alt skinnede og straaledede. Paa de gamle Familiebilleder, Thorvaldsens "Kristus" og hans "fire Aarstider" var der hængt Grankviste. De gamle Sølvlysestager var pudset og Messingtøjet omkring Kakkel-

ovnen i Dagligstuen straaledede festligt. Det tog ikke lang Tid for Karl at gøre sig færdig til Festen.

Nu skulde han købe ind. Han tog sin Hat og Frakke paa. "Hvor gaar Du hen?" spurgte Moderen. "Et Ærinde i Byen," svarede Karl. "Jeg kommer snart igen, men naar jeg kommer tilbage, saa hold Døren til Køkkenet lukket, og kig ikke ud," fjøede han til.

Nede paa Hovedgaden fik han købt et lille Juletræ og lidt Pynt. Men en Engel som den han huskede fra Barndomstiden kunde han ikke opdrive. Saa nøjedes han med en Voxkanarieflugt, som var anbragt i en grøn Papirsring, og som saa rigtig køn ud. Han købte en Alpeviol i Urtepotte til Moderen, Cigarer til Faderen og Brødrene, og hos Urtekræmmeren paa Hjørnet fik han Lys og Lyseholdere.

Han følte næsten som en Tyv, da han sneg sig ind forbi den lukkede Køkkendør, bag hvilken Moderens Stemme lød: "Men hvad har Du for, Karl?"

Snart havde han alt i Orden. "Moder," sagde han og kom ud i Køkkenet til hende, "hold Dørene lukkede ind til det lille Værelse. Jeg har købt et Par Smaating til Far, som han ikke maa se før efter Aftensbordet." — — —

Det regnede stadig væk. Det fortalte Faderen, medens han hængte sin vaade Frakke i Entreen. Brødrene fortalte det samme, da de lidt efter kom hjem. Nu ringede Kirkeklokkerne Julen ind.

Paa Gaden blev der lidt efter lidt stille og tomt. Stilheden blev kun nu og da brudt ved en forsinket Julegæsts eller Postbudets ilsomme Skridt hen over Stenbroen. Karl saa ud af Vinduet. Gaslygtens gule Skin spejlede sig i den vaade Stenbro og fra Husenes Vinduer strømmede Lyset fra de tændte Lamper ud i den mørke Aften.

Man satte sig til Bords. Det forekom Karl, at Bordet saa meget smukkere ud end det havde gjort ved andre Julehøjtidere. Og han syntes de allesammen saa saa glade ud. Da Maaltidet var til Ende gik Karl ind i den lille Stue, hvor Juletræet stod. "Naar jeg kalder," sagde han, saa sluk Lampen og luk Døren op; jeg har en lille Overraskelse for os alle sammen."

Nu stod han derinde, alene med alle sine Tanker fra før paa Dagen.

Hvad vilde de sige; hvorledes vilde de modtage hans Juletræ; vilde de forstaa ham?

Han tændte Lysene. Hæftede et lille Dannebrogflag i Toppen af Træet. Selv stillede han sig bag det lille Bord, hvorpaa

Træet stod og gav Signalet. Og saa sang han med sin unge Stemme som i Aften havde faaet en egen Klang:

Glade Jule, dejlige Jul,
Engle dale ned i Skjul!
Hid de flyve med Paradis-Grønt,
Hvor de se, hvad for Gud er kønt,
Lønlige iblandt os de gaa.

Karl havde faaet Taarer i Øjnene ved at synge den gamle Julesang. De sad alle længe stille og betragtede det lysende Træ.

Det var som det fortalte Historier som de kendte saa godt. Karl delte sine Gaver ud. Saa kom Moderen hen til ham. "Tak, min Dreng, for det smukke Træ. Hvor er det dog længe siden vi har fejret en rigtig Jul." "Men," føjede hun til, "herefter vil vi fejre den som i gamle Dage, for vi bliver aldrig for store til at holde Jul."

"Nej," sagde den gamle, noble Fader, "i Julen er vi alle Børn."

Og Brødrene — ja, de kom saamænd hen

til deres "lille Bror," gav ham Haanden og sagde Tak.

"Men," sagde de, fortæl os hvordan Du fik Ideen om at lede vore Tanker hen paa at fejre Julen som da vi var Børn."

Ja, der stod han. Hvorledes kunde han ikke forklare. For Tankerne de kom og de gik uden han selv vidste. Men denne ene var bleven til Virkelighed.

Og det er Virkeligheden det kommer an paa.

Fyret ved North Point,

Danske Søfolk paa de store Søer

Af PETER JACOBSEN.

Fyret paa Racine Rev

NAAR der hidtil har været berettet om Landsmænds Liv og Færden i Amerika, saa har det omtrent været en fast Regel at behandle den Part, der slog sig ned i de store Skove, eller paa den vilde Prærie.

Til en Forandring vil der i de efterfølgende Linier — og i spredte Træk — blive nævnt nogle af de Danske, der gennem Tiden fik Udkommet paa eller ved de store ferske Indsøer, Huron, Erie, Superior og Michigansøen, der tilsammen er Verdens største Samling af Ferskvand. De er forbundne med hverandre ved Stræder og Kanaler. En Kanal ved Chicago sætter dem i Forbindelse med Mississippifloden og ved denne med den mexikanske Havbugt. St Lawrencefloden er Bindeleddet med Atlanterhavet. Men Vejen er lang og trang, gennem Sluser og Kanaler.

Michigansøen er valgt som Scene for det efterfølgende, eftersom den gennem Tiderne har været Tumblepladsen for det største Antal Danske, og Racine i Wisconsin, dette store danske Centrum, er Udgangspunktet.

Michigansøen dækker et Areal af 25,600 Kvadrat Mil, og den største Dybde, der er fundet, er 875 Fod. Dens Kyst fra Syd til Nord strækker sig over 400 Mil og veksler fra flad Sandstrand til Klippekystr, som ved Staten Maine. Søernes Glansperiode med Hensyn til Sejlskibsfart ligger nær 40 Aar tilbage i Tiden. Skibene var skonnertriggede og Mandskabet meget blandet. De bedste Skibe sejlede med Sæd til Østen, især til Buffalo, og bragte Kullast tilbage. Mindre og ældre Skibe var i Trælastfart paa Michigansøen. Der var nok at sejle med alle Steder, da Landet var i sin første Opkomst. Efterhaanden som Tiden gik og Skibene blev ældre, fik Nordmændene Indpas, og for 25 Aar siden havde den norske Sømænd de fleste af Skibene under sig. Det sidste Sejlskib blev bygget for ca. 35 Aar siden. I Nutiden er de saa godt som alle forsvundne. En Del af de største Skibe er blevet afriggede og slæbes nu som Pramme efter en Damper.

Andre er forliste eller ophuggede, og kun ganske faa ligger omkring i Havnene, men kommer sjældent ud.

Nu foregaar omtrent hele Sejladsen med Dampere. De medtager stor Last, og kan komme frem enten det er Storm eller Stille. Der er ikke mere Trælast rundt Søen, den kommer nu fra Indlandet pr. Jernbane.

Skibene havde en særegen Bygning. Et Skib paa Saltvandet er bygget skarp som en Kile, men her paa Søerne blev brugt en anden Methode. De var meget flade, eller maaske rettere sagt ægrunde i Bunden og var saaledes ikke meget dybtgaaende. Medens et Sejlskib paa Saltvandet ikke kunde gaa til søs og holde sig paa ret Køl uden

Ballast — for Exempel 50 Tons Sand — saa kunde Indsøskibene gaa ud ganske tomme, og dog klare sig godt. De var alle forsynede med Sænkekøl, en stor svær Vinge af Planker, der havde sin Plads i en Aabning, der var bygget ind i Skibet. Denne Køl kunde hæves og sænkes ligesom Sejladsen fordrede det. Under god Vind blev Kølen hejset helt op i Skibet, hvorimod den under Side og Modvind blev sænket for at forebygge Drift. Dette var noget nær det samme System, som brugtes paa de hollandske Kuffer, som man ofte saa i danske Havne. Paa disse var en Sænkekøl, den saakaldte Flæskeskinke, anbragt paa hver af Skibets Sider.

Den første Gang en Sømænd fra Saltvandet begav sig ud paa Indsøerne, da frydede han sig ligefrem over den Overflod af Drikkevand, der fandtes omkring ham. Han gik tilbage i Minderne og tænkte paa, da han paa Saltvandet fik tilmaalt sin Andel af Ferskvandsbeholdningen. Omgangstonen ombord var meget fri, og Levemaaden var som paa et bedre Hotel.

Der var Romantik over Farten med de gamle Sejlskibe. Søen kunde være blid og behagelig at færdes paa, naar de lange Dage var inde. Den kunde ligge blank og stille i Dagevis, eller en let Brise kunde kruse Vandet og sende Høj og Skovluft ud over Søen. Fuglene fra Landet kom paa Besøg, og Sømændene førte en misundelsesværdig Tilværelse. Der var smukt langs Michigans Kyst, hvor hvide Sandkrænter veksler med Frugthaver og afhugget Skov, eller forbi Wisconsin's høje grønne Kyst, hvor Agrenes staar grønne helt ned til Strandkanten, og hvor Farnhusene tittede frem hist og her her.

Foraar og Efteraar var derimod urolige Tider paa Søen. Naar Nordenvinden foer frem i hele sin Vælde. Naar Regn, Sne og begsorte Nætter fugte hinanden, da var en Havn og Hjemmets Hygge at foretrække, og mangen en haard Dyst er kæmpet inden dette Maal blev naaet.

I Nutiden har Dampkraften taget Kuløren af Sømændslivet paa Saltvandet som paa Indsøerne. En hel ny Art Søfolk er opstaaet,

Peter Larsen

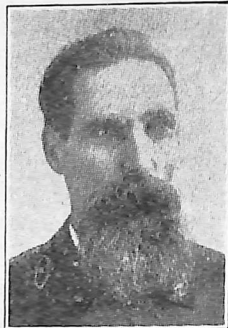
Peter Christiansen

Niels Johnsen

Jens Petersen

Jørgen Larsen

Mads Peter Mørk

Mads Nicolaj Knudsen

der uden Kendskab til Sejl eller Tovværk farer rundt i regelmæssig Fart paa Klokkeslet. Indsøerne har nu Dampere paa over 12,000 Tons, der er forsynede med traadløs Telegraf og andre moderne Opfindelser. Mange af de bedste Skibe var paa Europafart under Krigen. Flere Jernbaneselskaber har Færgeforbindelse over Søerne. Færgerne er store, flotte Dampere, der kan indtage op til 32 ladede Jernbanevogne. Ved Indladningen lægges der til et Spor med Agterspejlet. Store Porte aabnes, og et Lokomotiv kan saa anbringe et helt Tog i Skibet. De fleste Færger har en elegant Overbygning og er tillige Passagerbaade.

Forsøg paa at sende Fragtdampere i Fart paa Europa har været gjort flere Gange, men atter opgivet, da Udgifterne var for store. Sidste Sommer blev der ført Underhandling mellem ledende Mænd i Staterne rundt Søerne, baade her og i Canada, om at faa uddybet St. Lawrencefloden, saa den kan blive besejlet af de store Ocean-skibe. Dersom denne Sag bliver gennemført som paatænkt, da vil Byerne Buffalo, Cleveland, Chicago, Detroit, Toledo, Duluth og Milwaukee blive blandt Verdens største Havnebyer.

Hvert Aar kræver Søen sine Ofre blandt dem, der tjener sit Brød paa den. Den 17-18 Maj 1893 blæste der en Orkan fra Nord over Michigansøen. Mange Skibe forliste og mange Menneskeliv gik tabt. Alene ud for Chicago druknede 141 Søfolk. I 1886 gik en anden Storm over Søerne, i hvilken Passagerdamperen "Alpena" forsvandt sporløst med Mand og Mus. Denne Storm mindes endnu som "Alpenastormen." Senere er Damperen "Chicora" forsvundet paa en lignende Maade.

Det hører til Sjældenhederne at Skibe ude fra Havet har fundet Vej ind til Indsøerne. Kun en eneste Gang er et dansk Skib, bygget i Danmark og førende det danske Flag, set her. Det var da Grevinde Schimmelmann i 1899 med sin Yacht "Duen" gik fra Havn til Havn i Missionens Tjeneste. "Duen" var oprindeligt Prins Valdemars Lystkutter "Tumleren." Under Verdensudstillingen i Chicago 1893 ankom Baaden "Viking" fra Norge, og fra Spanien arriverede 3 Skibe, der var byggede i Lighed med dem, der førte Columbus og hans Følge til Amerika. En norsk Damper "Wergeland" har været i Chicago med en Ladning Fisk, og en svensk Damper har været inde paa Superiorøen. Under Krigen med Spanien blev Regeringsdamperen "Gresham" beordret ud til Kysten fra sin Station paa Indsøerne. Den var for lang til at komme gennem Datidens Sluseværker, og blev derfor skilt i to Dele, og kom ud paa den Maade. Den blev samlet igen, og blev netop færdig ved Krigen Slutning. Under Verdenskrigen blev der for et dansk Selskab bygget en stor Damper paa et Værft i Chicago. Den fik

Navnet "Dannebrog" og blev ført af Nakskov Nielsen. Skibet blev presset i amerikansk Tjeneste paa sin første Rejse, men blev frigivet ved Krigen Slutning. En dansk Journalist, Konrad Pedersen af Næstved, der opholdt sig herovre, lod sig hyre som Matros ombord i "Dannebrog" i Chicago. Han var med paa Rejsen ud til Havet, samt paa flere Ture ud i den vide Verden, og beskrev senere sine Oplevelser i Blade baade her og i Danmark.

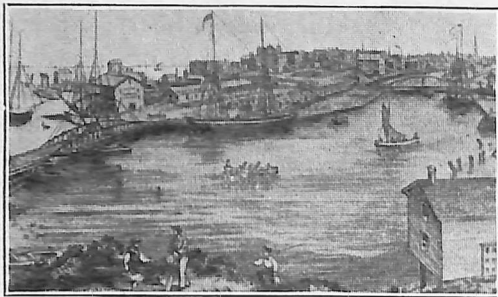
Flere Danske førte Skibe paa Michigansøen i den gode gamle Tid. Der var saaledes C. H. Molbech der var født i Randers 1825 og kom til Milwaukee i 1854. Han førte Skib i mangfoldige Aar. Saa var der Nielsen fra Manitowoc. Jens Larsen fra Marinette samt et Par fra Chicago.

(Fotograferet af Tom Andersen, Racine, Wis.)
Carl Bendtsen

Et af de mærkeligste Skibe, der for paa Søen, var Tremasteren "Silver Lake" af Racine. Den blev betragtet som det mest langsomme Skib der fandtes, men den laa til Gengæld paa Vandet som en Svane. "Silver Lake" var bygget af Svenskere i Michigan og efter en ganske særegen Methode. Alle andre Skibe har Spanter med Planker uden paa og Planker indenfor. "Silver Lake" var derimod sammenboltet af et Lag Tømmer, ligesom et Blokhus. I en Aarrække havde dette Skib dansk Reder, Kaptein og Besætning og var sikkert det mest danske Skib paa Indsøerne. Rederen var den gamle Søulv Niels Johnsen fra Maribo, der efter at have faret Kloden rundt havnede i Racine, hvor han blev en af Byens velhavende Dan-

ske. Kapteinen var Hans Christensen, fra Strøby ved Køge. Han havde af en eller anden Grund faaet Tilnavnet "Tordenskjold." Som Styrmand fungerede Peter Christiansen fra Bøgeskov i Stevns. Han kom op til Søerne efter at han i lang Tid havde været i Fart mellem New York og Panama. Han er nu Seniormedlem af Junction Furniture Company og tillige examineret Undertaker. Saa var der Louis Silver fra Nakskov, der er af spansk Stamme. Han sejlede i sin Tid med Thingvallabaadene, og var med en af disse da et Isbjerg blev paasejlet. Skibet fik et stort Hul i Boven, men til al Held var der en stor Sending Cement i Lasten og Hullet blev muret op dermed. Han er nu en dygtig Smed. Endvidere kan nævnes Hans Madsen fra Rødving, der i Dag er en velstaaende Farmer i Owen, Wis. Endvidere Edward Jacobsen, der var født paa Lolland, og som havde sejlet paa Langfart fra Hamborg i mange Aar. Han var Dampskibsfører paa en Indsø ved Hamborg inden han rejste til Amerika. Jacobsen stillede ombord i "Silver Lake" i sin Kapteinsuniform med Guldsnøre om Kasketten og det hele. Han var meget tysksindet, men en hel Hund til at fortælle om sine mange og lange Rejser. I. P. C. Hansen fra Askø, der havde været med i Krigen 1864 ombord i Fregatten "Thebis" og som senere førte Galeasen "Bertha" af Bandholm, hørte ogsaa med til Besætningen, og var Enehersker i Kabyssen. Han opvartede med danske Retter, og især hans Sødsuppe var kendt viden om. Ejeren benævnte altid Skibet med det gamle Udtryk "Fartøjet," men et vittigt Hoved fik dette forandret om til "Fartruget." Naar "Silver Lake" langt om længe kom hjem til sin Losseplads, saa var der som Regel en Flok danske Dokarbejdere, der udlossede. Frederik Jensen, der blev født i Racine af Forældre, der kom fra Sorøegnen, var en af de faa, der lærte Sømandshaandteringen paa Indsøerne. Som Dreng var han stedsæ at finde ved Havnen, og han kom tidligt ud. Før han var 20 Aar gammel blev han Skipper, idet han i 1893 købte en meget gammel Skonnert for næsten ingen Ting. Han fik repareret den og indrettede den som en Slags Husbaad. Den blev ankret op udenfor Chicago under Verdensudstillingen som Logiskib eller flydende Hotel, men Foretagendet gav ikke det Udbytte, der var forventet. Jensen kom senere i Færgefart for et Jernbanekompani og førte i mange Aar en Damper, der slæbte Færgepramme mellem Chicago og den nordlige Part af Søen.

Før Aar tilbage var der megen Lystsejlad paa Indsøerne. Rigmænd havde store flotte Yachts, der sejlede fra Sted til Sted i Sommermaanederne, og nogle havde Husbaade, der ankrede op nær naturskønne Steder. — der var den Gang en Del Kapsejlad, der gik for sig. De store Foreninger i Chicago, Racine og andre Steder lejede Dam-

Racine Havn i 1850

pere for Sommerudflugter, og foretog Rejser til sine Naboer rundt Søen, eller til en Forandring Aftenudfugter, de saakaldte Maaneskinsture. Alt dette er nu saa godt som opgivet, og antageligt er det Automobilen, der særligt er Skyld deri.

Fiskeriet paa Søen var en Virksomhed, som tiltrak det største Antal Danske. Før 1870 var her flere Landsmænd, der drev Fiskeri som en Levevej. Man brugte smaa aabne Baade, og Redskaberne var simple, men der var Fisk i Massevis, og om ogsaa Priserne var smaa, saa blev det alligevel en lønnende Beskæftigelse. Fiskeriet omfattede hovedsageligt Trout. I tidligere Tider var her mange Hvidfisk, men de er nu sjældne. Den laveste Pris der er budt for Fisken,

Niels Hansen

er 2 Cents Pundet, og det er ogsaa sket, at der slet ingen Køber har meldt sig. Det var før Kølehusene blev taget i Brug. I Nutiden betales der op til 35 Cents for Pundet.

Blandt de første Fiskere kan nævnes Mads Peter Mørk fra Sæby og Jens Petersen fra Refnæs ved Kallundborg. Mørk, der lever endnu og er 84 Aar gl., var en Sømand af den gamle Skole. Han har set sig meget om i Verden, og sejlet med mange Nationers Skibe. Saaledes var han i flere Aar forhyret med Skibe tilhørende et Rederi i St. Petersborg, der altid havde Danske i sin Tjeneste. En af hans Kapteiner fra denne Fart var Jens Larsen fra Sæby, Skuespillerinden Fru Oda Nielsens Fader. En Gang var han med til at redde en engelsk Skibs-

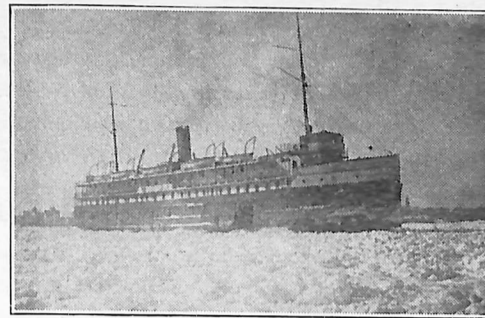

Badested ved Racine

Carl Hyttel

besætning i det sydlige Atlanterhav. Mørk blev indstillet til en Belønning men hørte aldrig mere til Sagen. I Tidens Løb kom han til Hamborg og tog Hyre med en Bark, der var paa Rejse til Australien. Turen derud tog 128 Dage. Mørk og flere andre af Besætningen blev enige om at rømme fra Skibet. De blev Guldgravere paa forskellige Steder, men mest paa New Zealand. Mørk var derude i nær tre Aar, saa rejste han til Melbourne og tog Hyre med en engelsk Fuldrigger, der var bestemt for London. Hjemrejsen tog 98 Dage. Mørk kom hjem til Sæby, blev forlovet og gift i Aalborg den 3. December 1865. Den 10. April 1866 ankom han med sin Hustru til Racine. Nævnte Jens Petersen havde været sammen med Mørk ude i Australien. En skønne Dag traf de paa hinanden i Racine. Mødet var meget uventet for begge, idet de ikke havde Anelse om hinandens Opholdssted. De gik i Kompagniskab om Baad og Redskaber, først Sejlbaad og senere Damperen "West" og blev i Aarenes Løb begge ret velstaaende. Gamle Mørk kan endnu fortælle om hvorledes han og Petersen en Dag nær var gaaet under ude paa Søen. Der var en styrtende Masse Fisk i Garnene den Dag. Baaden blev lidt efter lidt helt ladet, og Mørk maatte til sidst sætte en Stopper for Jens Petersens Ivrigheid med en Tordentale, der havde Omkvædet: "Hold nu op Jens, eller synker vi." Efter at Jens Petersen opgav Fiskeriet var han i en Aarrække Kasserer for Foreningen "Dania." Han havde et Regnskabssystem af egen Opfindelse, men fik det altid til at passe lige paa Centen. Paa ægte Guldgravermaner gik han det meste af Tiden med hele Kassebeholdningen i Vestens Indrelomme. Mørk og Petersen var alle Dage et Par højt ansete og interessante Personligheder. Det var en hel Fornøjelse at høre dem fortælle om de mange Oplevelser paa de store Have og i Guldlandet. Mørks Børneflokk, der blev født i Racine, lærte i Hjemmet det danske Sprog til Fuldkommenhed, og et lille Exem-

Passagerbaad i Isen udenfor Racine

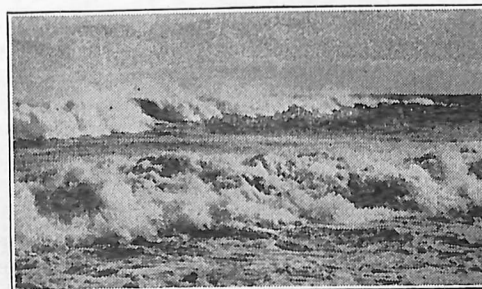
pel vedrørende dette kan anføres. Da de danske Studentsangere kom til Racine, var der stor Modtagelse paa Banegaarden. Politibetjent Anton Mørk, der er en Søn af gamle Mørk, var der for at holde Orden. Det var en storstilet dansk Fæstlighed og Mørk har maaske tænkt, at naar det skal være Dansk saa lad det blive Dansk, for han benyttede sit gode danske Sprog hver Gang han havde en Anledning. Nogle af Studenterne hørte med Forundring paa Mørks Tale, og en af dem spurgte, hvor han var fra. "Jeg," sagde Mørk, "er her fra Racine." "Ja," udbrød Sangeren, "jeg mente, hvor De er kommet fra i Danmark." Stor var Overraskelsen, da Mørk svarede: "Jeg har aldrig set Danmark, og jeg er født her i Racine."

Holger Drachmann paa Michigan Søen

For henimod 50 Aar siden kom Carl Hyttel fra Sæby og Carl Bentzen fra Issefjorden. Hyttel er i Dag Chef for Firmaet "Hyttel og Sønner" og driver Fiskeri i stor Stil med Damperen "Charles Hyttel," der er paa ca. 60 Tons. Den ældre Hyttel er nu over de 70, men er rask og livlig som nogen Ungersvend. Bentzen, der i Krigen 1864 var med i Slaget ved Helgoland, har i sin Tid bygget mange Baade, samt flere Fregatskibe til at ophænge i Kirker. Han holdt Guldbryllup for et Par Aar siden. Næsten hver Dag kan man træffe ham ved Havnen. Han skal jo ned og spytte i Vandet, som han siger. Hans Sønner har nu Fiskedamperen "Alice."

Fra den første Tidsperiode kan ogsaa nævnes Rasmus Nielsen og Lollænderen

Rasmus Jørgensen. De fik senere en lille Dampner ved Navn "Albatros." Rasmus Jørgensen var Veteran fra Krigen 1864 og var da anbragt ombord i Rokanonbaaden Nr. 17.

I Firserne havde Racine en Fiskeflaade paa et Dusin Halvdæksbaade, hver med 2 Mands Besætning. Der var Hyttel og Bentzen hver med sin Baad. Saa kom den joviale Peter Olsen fra Stevns med den grønne "Stevnsbaad," Vestjyden Edvard Larsen med "Anna," Lollænderen Ole Ellehammer med den klinkbyggede Baad, Louis og Hans Silver fra Nakskov med "Klipperen," Skagboen Laurits Jensen med "Marie," Marinus Jensen med "Ræven." Senere blev Flaaden forøget med 3 Baade, der kom fra Lake Winnebago. De havde ogsaa dansk Besætning, og Hans Splid fra Faxe var Lederen. I de Dage var der Gang i Fiskeriet. Der var Liv og Humør paa Havnepladsen, hvor Garnene blev anbragt og hvor Baadene lagde til. Der var en skarp Konkurrence mellem de forskellige Baadelag baade med at fiske og sejle. Ved Daggrø, og helst lidt før, stak Flaaden i Søen, og alle Kneb og Kundskaber blev bragt i Anvendelse for at naa ud til Garnene. Som en Regel stod disse en Snes Mil ude. Hen paa Eftermiddagen naar Fiskeriet var pakket og Garnene hængt til Tørring, saa blev Dagens Hændelser drøftet efter en større Maalestok, og den, der var kommet sidst i Land, maatte ofte høre en hel Del derom.

Nu foregaar Fiskeriet udelukkende med Dampbaade, og der bruges mange og kostbare Redskaber. Fiskebestanden bliver mindre og mindre, og Baadene maa gaa langt ud for at træffe Fiskeriet. Paa visse Aarstider foregaar Fiskeriet i Søens nordlige Part. — Washington Øen, der ligger mod Nord, havde i tidligere Tider mange danske Fiskere, og en Del var spredt om "Den grønne Bugt" (Green Bay).

Jens Larsen, der kom over fra Issefjordsøgnen paa Sjælland, drev først Fiskeri i Racine, men drog senere Nord paa til Marinette. Som Fisker deroppe udførte han en Daad, der gjorde ham meget populær. Et Skib var strandet, og Besætningen var i stor Nød. Da gik Jens Larsen ud i en lille Pram og reddede dem alle. Han fik Guldmedaille fra Washington, og da der var Valg lige ved den Tid, blev han opstillet som Rigsdagsmand og blev valgt med et stort Flertal. Han var Skibsfører i lang Tid, og en dygtig Skibsbygger, der har bygget flere store Baade, der er blevet indrettet til Fiske-dampere.

Engang hen sent paa Efteraaret, da Garnfiskeriet var indstillet, besluttede en Del af de gamle Fiskere at udsætte Kroge i Fællesskab. Under Arbejdet med at røgte Krogene blev det mærket, at der var et usædvanligt stort Bid paa en. Det viste sig at være en Stør (Sturgeon). Man fik den i Vandskorpen, men det var for resikabelt at prøve paa at hale den indenbords i den lille Krog den havde i sig. For ikke at miste den kostbare Fisk (den vejede nær 200 Pund og indbragte 20 Dollars), saa fik Ole Ellehammer en Linie om Livet og sprang ud og omfavnedes Støren, og holdt den ved Selskab medens de begge blev trukket over Rælingen. Nævnte Ellehammer, der var Onkel til den bekendte danske Luftskejsopfinder af samme Navn, fandt Døden ved en Havn i Michigan for nogle Aar siden. Han kændrede under For-

søg paa at gaa ind under en Storm. En Søn, Rudolph, er Overingeniør ved et stort Dampskibsselskab i Toledo, Ohio.

En hvedeladet Dampner løb i en Taage paa Revet ud for Racine Havn, og fik et stort Hul i Boven. Den blev slæbt af, men efterlod en stor Bunke Hvede i Vandet. De danske Fiskere i Racine fik travlt, og fik indrettet Høstredskaber og de fiskede Hvede i over en Uge. Der var godt Marked for Fangsten, idet den var god som Hønse og Kreaturfoder. En Del gik til en dansk Ølbrygger i Byen, og der blev sagt, at han lavede "Malt" af Hveden og bryggede dansk Hvidtøl deraf.

En anden Gang sank en stor Chicago Skonnert i Søen lidt Nord for Byen. Den var ladet med Jernbanesveller, og hele Besætningen drukkede. Skibet var gammelt og skiltet helt ad, og Følgen blev, at Sveller i Tusindvis flød omkring. Baadene kom paa Svellefangst i mange Dage. Svellerne blev af Ejerne betalt med det halve af den oprindelige Pris.

At Landjorden ikke altid er saa aldeles sikker at færdes paa, det kan den gamle Christianshavner William Sophus Lohse tale med om. Han var i en Aarrække beskæftiget ved Hyttels Kompagni med at bringe Fiskegarnene i Orden. Hans Arbejde foregik ved Havnen, og en skønne Dag, da en Kuldampner laa i Nærheden, exploderede en af dens Kedler. Kedelen, der vejede mange Tons, kom farende lige forbi Lohse og knuste alt paa sin Vej. Syv Mand af Skibsbesætningen mistede Livet ved Ulykken.

Da Holger Drachmann med Følget Sten Drewsen og Frk. Bokken Lassen for over en Snes Aar siden gæstede Amerika, var Racine ogsaa beåret med et Besøg. Selskabet var her i et Par Dage og var Centrum i en stor Fest paa Dania Hall. Man var ogsaa en Tur ude paa Søen med Hyttels Dampner "Emma Blocher." Under Opholdet her skrev Drachmann et Digt "Foraarstid i Racine."

Regeringen har paa Kystens mest udsatte Steder anbragt Redningsstationer med fast, veløvet Mandskab, og første Klasses Materiale. Under Verdenskrigen kom Redningsvæsnet til at sortere under Orlogsvæsnet og benævnes nu som Kystgarde. I gamle Dage, det vil sige for omkring ved 50 Aar siden, var Mandskabet overvejende dansk, og mange af de heri nævnte Fiskere og Søfolk havde sin første Ansættelse paa "Stationen." I tidligere Tid var Lønnen ikke stor, men saa havde Mandskabet til Gengæld Lov til at tage Arbejde i Nærheden af Stationen. Der var et Paabud om, at en Mand skulde være paa Udkig, men det var ikke altid dette blev overholdt. For at komme udenom paa en ordentlig Maade anbragte man til Tider en udstoppet Figur i Udkigstaarnet. Nu er Mandskabet under stræng Militær Disciplin. Den ældste Mand i Tjenesten er Peter Larsen fra Rødvig i Stevns. Han har været paa Racine Station i 27 Aar og kan om 3 Aar trække sig tilbage med Pension. Han er nu Næstkommanderende. Kapteinen ansættes fra Washington og har Officers Rang. Larsen har for sin lange Tjeneste faaet saa mange Snore og Mærker, saa han nærmest ligner en hel Admiral, naar han er i sit fineste Puds. Han har pladsket til Søens side Drengene, først som Fisker og Stenfisker rundt Stevns Klint, og senere som Sømand paa

lange Rejser. Til Orlogs var han paa Togt med "Valkyrien" under Prins Valdemar.

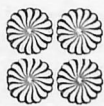
Da Prins Valdemars Søn Prins Aage rejste rundt under Verdenskrigen som den amerikanske Regerings Gæst for at se Landets enorme Kraftudfoldelser, var Prinsen med Følge ogsaa paa den kæmpemæssige Orlogsskole ved Waukegan lidt Nord for Chicago. Det var en af Skolens store Dage, og der var Revy af de Tusinder af Elever. Peter Larsen, der selv havde et Par Sønner i Trøjen, rejste derned i sit stiveste Puds for at se sin gamle Chefs Søn. Hvor Larsen stod og gik blev der taget Hensyn til ham, thi Uniformen røbede den gamle veltjente Orlogsmænd. Han kom i Nærheden af Prinsen og havde den største Lyst til at gaa hen og trykke ham paa Næven. Men der var jo saa mange Mennesker omkring saa han opgav det. Bagefter var han meget ked deraf, for, som han sagde senere, "Prinsen saa jo saa flink ud, og vilde vist med Glæde hilse paa en af sin Faders gamle Gæster."

Lollænderen Niels Hansen, der har været i enhver Krog paa Kloden, inden han havnede i Racine, havde i en Aarrække Ansættelse paa Stationen. Han var i lang Tid Medlem af Aamtsraadet og senere i 8 Aar Medlem af Byraadet.

Stevnsboen Rasmus Pedersen var ogsaa en af det gamle Mandskab. Han havde været Flaggast i den danske Marine og prøvet meget i sin Tid. Han døde som Møbelhandler i Racine.

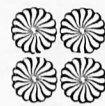
Indenfor Fyrvæsnet paa Michigansøen er der især to danske Familier, der har været godt repræsenterede. I 1857 ankom Peter Knudsen fra Dannemare paa Lolland til Racine. Han havde været med i Krigen 1848 og gik hele 3 Gange med i Borgerkrigen. Blandt meget andet blev han senere Fisker paa Washington Øen. En af hans Sønner Mads Nicolaj Knudsen, der var ganske lille da Familien kom til Landet, blev for 38 Aar siden Fyrmester paa Racine Havnefyr. Han blev forflyttet til en Ø i den nordlige Del af Søen og udførte der en Heltebedrift idet han reddede en hel Skibsbesætning fra den visse Død. Som Belønning fik han en Guldmedaille fra Regeringen. Han kom atter tilbage til Fyret ved Racine og var her i lang Tid. Han er nu ansat ved et af Søens vigtigste Fyr, der ligger udenfor Indsejlingen til Milwaukee, i den saakaldte Lake Park. Trods sit lange Ophold i Amerika taler Knudsen et fejlfrit dansk Sprog. Broderen Niels Knudsen er ogsaa Fyrmester og har Station ved Cedar River i Michigan, og Søsteren Marie er gift med Fyrmester Young ved Kenosha Fyr. Sønnen Edvard Knudsen er fulgt i Faderens Fodspor, og har nu Fyret ved Racine Havn.

I 1863 ankom den 17-aarige Jørgen Larsen fra Togense paa Lolland. Han meldte sig til Fanen under Borgerkrigen og var med i flere af de mest betydelige Slag. Efter Krigen blev han Fisker og fik derpaa Ansættelse ved Fyrvæsnet. Han var i mange Aar paa Racine Fyr. En Søn William Penn Larsen, var Chef paa det nybyggede Fyr paa Racine Rev, der ligger ca. 3 Mil fra Land. Under Forsøg paa at ro ind til Havnen i en lille Pram kændrede han og drukkede. Hans Lig blev fundet et Par Maanedes senere paa Michigankysten og som Kendetegn tjente hans guldfyldte Tandsæt og hans Numer fem Støvler.

Nye Hjem

Af. H. SKOV NIELSEN.

DET var en solklar Foraarsdag i Aaret 1880. Niels Madsen var nylig fyldt sit 16de Aar. Han var en rask Knøs med et lyst Hoved; et godt Hjerte og et Par faste Næver. Hans Fader var Husmand og tjente Brødet til sig og sine som Daglejer paa Herregaarden. Der var tre yngre Søskende, alle Piger. Niels stod og gravede i Haven, da en to Aar ældre Ven kom forbi og raabte muntert:

“I Morgen rejser jeg til Amerika. Til næste Foraar kommer Du nok bagefter. Amerika er Lykkens Land for unge Mennesker som Dig og mig.”

Det gav formelig et Sæt i Niels. Tanken slog ned i ham som et Lyn fra klar Himmel. Hidtil havde han egentlig aldrig tænkt synderlig paa Amerika; men fra nu af kunde han næsten ikke tænke paa andet. Tidlig og silde talte han med Forældrene derom, og det varede ikke længe, førend ogsaa de var i den Grad interesserede, at der blev skrevet til en Slægting i Nebraska ved Navn Jens Møller med Spørgsmaal om Forholdene derovre samt om Betingelser og Muligheder for nye Indvandrere.

Efter et Par Maaneders Forløb indløb der Svar. Jo, Forholdene var gunstige. Plads var der nok af i Amerika. Af Arbejde ligesaa. Fattigfolk fra Danmark var derovre Selvejere af Arealer som Herregaarde. Man boede i Huse byggede af “Nebraska Brick.” — Hvad det var for et Materiale, ja det forstod man jo ikke saa nøje, men fint og godt maatte det da være. Kort sagt: Indtrykket var gunstigt. Inden Jul var Beslutningen taget. Til Foraar vilde hele Familien til sammen udvandre til Amerika.

Nu fik man travlt med Forberedelser til den lange og besværlige Rejse. Alt skulde gøres i Penge. Da man havde faaet solgt, hvad sælges kunde, fandt Familien sig saa velstaaende, at der ved Hjælp af den lille Spareskilling, der i Aarens Løb ved Flid og Nøjsomhed var lagt til Side, ikke alene var nok til at købe Billetter for til Familiens sex Medlemmer, men der kunde endog blive nogle faa Hundrede Kroner tilovers til at sætte Bo for hinsides det store Hav.

Det var et af White Star Liniens Skibe, som forøvrigt Aaret efter forliste, der førte Mads Madsen og hans Familie til New York. Efter at have tilbragt tre Døgn i “Castle Garden” (hvilket bedaarende men skuffende Navn) med det aabne, bare Gulv til Dagligstue, Spisestue, Køkken og Sovekammer, satte Familien for første Gang Fod paa Frihedens Jord den 18de Maj 1881, og snart rullede de ombord i et immigranttog vestpaa gennem de store Vidders Land.

I Chicago kom man ved bare at holde sig til Flokken lykkelig og vel fra den ene Banegaard til den anden, og saa gik det atter videre mod Vest, indtil man naaede Missourifloden.

I Plattsmouth skulde der atter skiftes. Og skiftet blev der. Det var bare det forkerte Tog, man var kommen i. Toget satte sig i Bevægelse. Man gav sig i Færd med at belave sig paa Langfart igen. Saa kom Konkudtøren og skulde efterse Billetterne. Han opdager strax Fejltagelsen. Med et dæmpet

Udbrud griber han i Signalsnoeren. Bremserne sættes. Toget sagner sin Fart og standser midt ude paa en lang og høj Vold en Mils Vej udenfor Byen.

Ved Hjælp af Tegn og Fagter gøres Situationen begribelig. Man faar i Huj og Hast sine Ejendele samlet sammen. Under haandgribelige Tilskyndelser fra Togpersonalets Side tumler man ud af Toget, ruller ned ad den lerede Vold og havner i Grøften ved Siden af. Det havde regnet dygtigt om Natten, og man maa helst overlade til Læseren selv at danne sig en Forestilling om, hvorledes Familiens samtlige Medlemmer tog sig ud efter en saadan Omgang.

Under de givne Omstændigheder kunde det imidlertid ikke nytte at tage det alt for nøje med Paaklædningen. Det gjaldt om at komme tilbage til Byen. Og tilbage kom man om end med megen Møje. Nu var imidlertid det rigtige Tog forlængst afgaaet, og der gik intet andet før den næste Dag.

Stationsforvalteren i Plattsmouth i 1881 var en behjertet Mand, hvem mange Aars Tjeneste som Jernbanefunktionær ikke havde formaaet at berøve den naturlige Medfølelse overfor Medmennesker i Trang, saaledes som Tilfældet ellers alt for ofte synes at være. Han sørgede for, at det blev gjort muligt for de havarerede Indvandrere at faa sig rensat for det værste Snavs; og han gik ud og hentede en Svensker ved hvis Hjælp det blev givet dem til Kende, at de ganske roligt kunde slaa sig ned i Ventesalen, indtil de kunde blive befordret videre.

Det var tidlig om Morgenen, man skulde skifte Tog i Plattsmouth, og Klokken var vel henved ti, da man kom tilbage fra den ufrivillige og mindre behagelige Morgentur. Under Renselsesprocessen var den øvrige Del af Formiddagen forløbet. Skrupsultne var Børnene, og Madam Madsen belavede sig paa at “sætte Maden frem” ud af de Levninger, der endnu var tilbage af det beskedne Forraad, man havde medbragt til Turen.

Hun var imidlertid ikke naaet ret langt med sine Forberedelser til Maaltidet, da Døren til Ventesalen gaar op, og ind træder fire af Byens Kvinder, hver med en velfyldt Kurv paa Armen.

Ved Stationsforvalterens Hjælp bliver der i Hast improviseret et Bord, og snart bugner det under Vægten af mange gode Retter.

Da alt var i Orden, kommer en af Damerne hen og tager den forbavsende Madam Madsen under Armen, fører hende hen til Bordet og ved Hjælp af det Sympatiens Hjertesprog, som alle Mennesker forstaar, gives det hende til Kende, at hele denne Guds Velsignelse er tiltænkt hende og hendes kære. — Se det var nu deres Maade at “amerikanisere” fremmede paa.

Ved de samme Kvinders velvillige Hjælp blev der redt Seng paa Gulvet i Ventesalen, og efter at have nyt en god Nats Søvn og gjort sig til gode med de rige Levninger fra Gaarsdagens Gilde rullede vore Venner i bedste Velvære videre mod Rejsens endelige Maal, den trivelige Nybygd ved X.

Det var hen paa Eftermiddagen, da Toget gjorde Holdt ved Stationen i X. Der var

bleven telegraferet i Forvejen til Jens Møllers, og denne mødte da ogsaa i egen højje Person for at tage imod de fremmede. Han var i “Overalls,” der ikke saa ret nylig havde været ny eller — vasket. En blaa Bomulds Skjorte, en graa og noget fedtet Filthat og et Par store “Plovsko” fuldendte hans Paaklædning.

“Naa, saa er I kommen,” sagde han som Velkomsthilsen og førte saa uden videre Ceremoni de nyankomne hen til sin Befordring og bød dem sidde op. Det var en gammel “Lumber Vogn” med Fjæl til Agestole, og Forspandet bestod af en fyrig tre-Aars Plag og saa et gammelt Øg, der aldeles ingen Hast syntes at have efter at komme Vejen over. Det var saaledes ikke den aller eleganteste Befordring, man blev budt, men den var jo da sagtens bedre end Apostlenes.

Et lille Stykke udenfor Byen kom man forbi et “Sod Hus.”

“Hvad er det for en Jorddyng?” spurgte Niels.

“Det er et Hus,” lød det fra den ordknappede Jens Møller.

“Hvad bruger man saadant et Hus til?” spurgte et af Pigebørnene.

“Til at bo i, naturligvis.”

“Da er det rigtignok godt, at vi ikke skal bo i et saadant Hus,” bemærkede Madam Madsen, der jo fremdeles havde sin egen Forestilling om “Nebraska Brick.”

Imidlertid skulde Illusionen nu ikke vare meget længere. Snart svingede Vognen ind og holdt an ved et lignende Jordhus. Kun var det noget mindre anseligt, for det var gravet halvt ned i Jorden.

“Her bor vi,” sagde Jens Møller.

Skuffet følte man sig, og ondt gjorde det; men det gjaldt jo om ikke at lade sig forstaa dermed.

Mrs. Møller bød dem alle hjertelig velkommen og skyndte sig saa at faa dækket Bord til sine Gæster, idet hun jo med Rette formodede, at de nok kunde trænge til noget at styrke sig paa efter den lange og møjsommelige Rejse. Maaltidet virkede ogsaa oplivende, især paa de unge. Det var jo altid en Trøst, at der kunde faas god Mad og rigeligt deraf selv i et Jordhus.

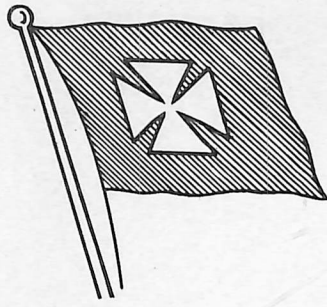
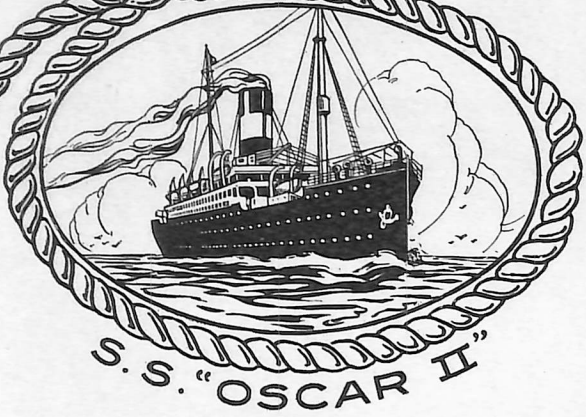
Efter endt Aftensmaaltid gik Niels en Tur med Forældrene, medens Pigerne hjalp til med Afdækningen.

Der stod en Halmstak et lille Stykke hende. Bag ved denne satte de tre sig og gav sig til at tage Skøn over Tingene. At de følte sig skuffet kunde de ikke længere skjule for sig selv, og Moderen især fandt det svært at holde Taarerne tilbage.

Niels trøstede hende saa godt han kunde. Han skulde snart finde Arbejde og tjene Penge. Den ældste Søster ligesaa. De maatte se at faa købt et Stykke Jord og faa sat eget Bo. Saa skulde det hele nok komme til at se langt lysere ud.

Det lykkedes ogsaa Niels at faa Plads omtrent med det samme. Det var hos en Farmer af gammel Yankee Slægt. Ganske vist var Lønnen kun ti Dollars om Maanden, men Pladsen var god, og Niels fortrødt aldrig, at han gav sig i den Tjeneste. Han

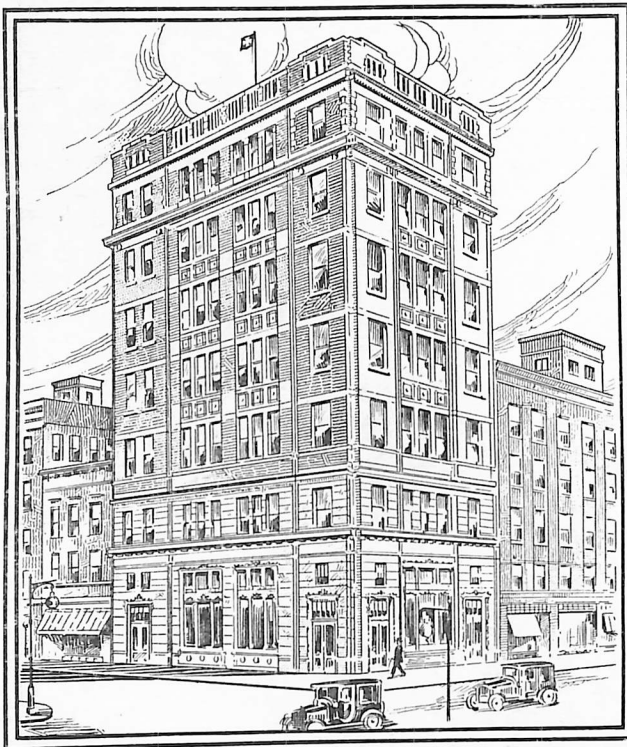
KUNDGØRELSE: Scandinavian-American Linien's

Passagerafdeling

flytter fra No. 1 Broadway til den nye

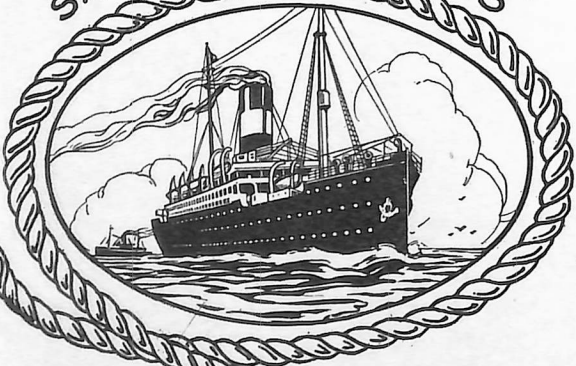
Scandinavian American Line Bygning

LINIENS NYE BYGNING, DER NU REJSES LIGE OVERFOR NEW YORKS LANDSKENDTE U. S. CUSTOM HOUSE OG I DE SKANDINAVISKE GENERALKONSULATERS UMIDDELBARE NÆRHED, ER GANSKE SÆRLIG VELBE- LIGGENDE OG DERTIL LETTILGÆN- GELIG AD ALLE STORSTADENS SAM- FÆRDELSVEJE, DANNENDE ET BE- KVEMT UDGANGSPUNKT FOR ALLE REJSENDE, SOM HAR FORRETNIN- GER I TOLDHUSETS REGERINGS- KONTORER ELLER SOM SKAL TRÆFFE ARRANGEMENTER ANGAA- ENDE REJSEPAS TIL DE SKANDINA- VISKE LANDE.

I DENNE VOR RUMMELIGE KON- TORBYGNING PAA HJØRNET AF WHITEHALL OG BRIDGE STREETS I NEW YORKS LIVLIGST PULSERENDE SØFARTSDISTRIKT VIL DER TIL VORE PASSAGERERS RAADIGHED STAA SAADANNE ØGEDE BEKVEM- MELIGHEDER SOM DISSE FULDTUD MODERNE INDRETTEDE LOKALER VIL KUNNE BYDE DEM.

S.S. "UNITED STATES"

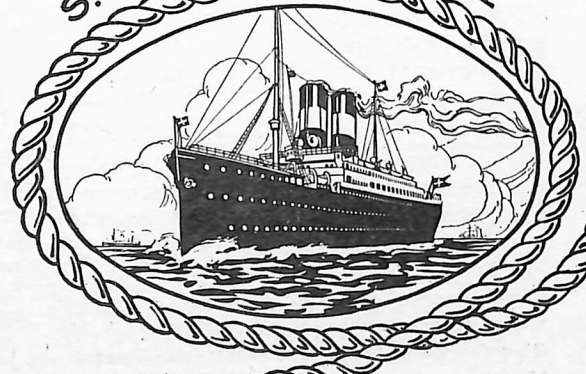
27 Whitehall Street

NEW YORK CITY

omkring ved

den 1ste Januar, 1921

S.S. "FREDERIK VII"

hen over Grønsværet. Propellerne susede og larmede, dens Motor hvæsedde og spyttede, Folmer Hansen sad bleg men fattet ved Rattet, og alle Damerne tog sig til Hjertet. — Næ, at han tør!! — Saa begyndte Dyret at give nogle underlige Spjæt, som en Kæmpefrø. — "Se, — se — nu er den paa Vingerne! — nej — jo vist saa — jo, nu flyver den! —" og saa fløj den — virkelig, jeg saa det selv med mine egne undrende Øjne — tre Meter konstaterede de Kyndige, hævede den sig op over Jordsmonnet og tog Farten ud over Mosen, men dernede ved Hjørnet af Kongekilden dumpede den uvægerlig ned paa Jorden og hoppede og spjættede, spyttede og hvæsedde som en arrig Rotte tilbage mod Hangaren. Det varede ikke længe før Københavnervittigheden døbte den for "Graveren." — Kloge Folk rystede paa Hovederne: "Det sagde vi jo nok!" og bedrøvede Aktionærer lukkede sig inde i Tavshed.

Men Udviklingen lod sig ikke standse. Snart efter stiftedes Aeronautisk Selskab, hvis ledende Aand var Kaptajn Federspiel. Der blev lavet Aerodrom paa Amager Fælled, bygget Hangarer og forskrevet Maskiner og Flyvere, og nu styrtede "hele" København paa Amager. Derude var ogsaa et Mosehul og fuldt op af Myg, saa vi følte os helt hjemlig tilmode. Ganske vist havde vi nu faaet rigtig Vindmaaler, men ellers var Resultatet omtrent det samme — som oftest saa vi blot Maskinerne kørt ud paa Marken og travle forunderlig klædte Skikkelser kravle omkring dem, dreje Propeller rundt — sætte Motor i Gang, sætte sig op ved Rattet — og kravle ned igen. Hændte det en Gang, at vi virkelig saa en Maskine hæve sig op i Luften, stod vi med taarefyldte begejstrede Øjne og talte bevingede Ord om Menneskenes Snille og Magt til at gøre sig Jorden, Havet og Luft en underdanig.

Men Udviklingen gik sin Gang. Motorerne blev stærkere og Flyvningerne tog Fart. En skøn Dag fløj Journalisten Nervø ind over Byen, svingede Raadhustårnet og landede helskindet paa Flyvepladsen.

Saa kom den store Zeppelin sejlende hen over Helligaandstårnet og Folk vi kendte fløj med den tilbage til Hamborg. Det begyndte at blive Alvor.

Verdenskrigen satte Fart i Flyvningen — de store Zeppelinere fejedes bort, men de mang vævre Aeroplaner formerede sig Herhjemme oprettedes Hærens Flyverkorps med Station paa Flyvepladsen paa Amager, og vi begyndte regelmæssige Flyveøvelser, der desværre har kostet mange unge raske Mænd Livet, men Menneskenaturen er ukuelig i sin Higen mod Fremskridtet — for hver Flyver der styrtede ned, meldte der sig ti nye.

★ ★ ★

Naar vi nu er naaet saa vidt, at regelmæssig Fart foregaar mellem fem Lande med Danmark som Midtpunkt, skyldes det i første Række Dansk Luftfart-Selskabs unge, energiske Direktør, Billedhuggeren Willie Wulff.

Willie Wulff var en af vore mest lovende unge Kunstnere, havde faaet Akademiets store Guldmedaille og udstillede baade her og i Paris — ganske ejendommeligt var han Forkæmper for, efter gammel ægyptisk Skik, at lægge Farvetoner paa den kolde Gips for derved at gøre Skikkelsen levende. Meget anerkendt blandt hans Værker er en Buste af Skuespillerinden Karen Sandberg.

Afsted til London

I Paris fangede Flyvelysten Willie Wulff. Han blev Flyver og foretog dristige Ture, og undgik heller ikke Skæbnen — falde ned og blive ret alvorlig kvæstet. Men saa langt fra at afskrække ham, syntes det netop at blive Aarsagen til at han satte al sin Energi ind paa det store Maal — gøre Flyvningen rationel og samfundsnyttig. I 1917 dannedes paa hans Initiativ Dansk Luftfart-Selskab. Paa et Tidspunkt hvor hele Verden laa i Strid og Fjendskab, drømte Willie Wulff Kunstnerens og Skaberens store Drøm — en solbeskinnet Verden hvor store Menneskemaager fløj gennem Æteren, bringende Bud og Venner fra Land til Land.

Det blev for Willie Wulff en haandfast Drøm, med megt Arbejde og megen Kamp med Mistro, Ligegyldighed og Uvilje. Men lidt efter lidt overvandt han alle disse Skær, fik betydelige Mænd med betydelige Kapitaler interesserede — Mænd der forstod at der ikke i uoverskuelige Tider vilde blive Tale om Vinding, ja blot om Renter af deres Penge, men saa deres Glæde i at være med til at sikre Danmarks Plads blandt de førende Nationer i Fredens og Fremskridtets Arbejde.

Grev Eigil Knuth blev Selskabets Formand, og i Bestyrelsen sidder Mænd som Max Ballin, Glyckstadt og mange flere kendte og gode Navne.

Onsdag den 15de September stod Grev Knuth ude paa Flyvepladsen foran de indbudte Honoratiories. Prins Axel, Overpostmester Hertz, Generalpostdirektør Kiørboe, Hærens Admiraler og Generaler — en stor og fornem Forsamling flankeret af Pressens Folk med deres Fotografer.

Der blev skænket et Glas Vin og Greven holdt en oplysende Tale om Selskabet og dets Formaal, takkede de Mænd der havde ydet Arbejde og Kapital. — "Se," sagde han — "der kommer Vandflyvebaaden fra Malmø medførende Posten fra Norge og Sverrig, der gaar Flyvemaskinen til Berlin, og om nogle Minutter starter den første Postflyvemaskine til London!"

Det var et storslaet Øjeblik — Prins Axel førte sammen med Generalpostdirektøren den flunkende nye Postsæk hen til Maskinen, alle blottede Hovederne og paa Sla-

get 10 startede Maskinen ført af Sergeant Larsen. Konsul Lauritzen udbragte et Leve, alle blottede Hovederne og under et tredobbelt Hurra satte Maskinen Snuden mod Vinden og gled bort i Horisonten, ud over det flade Amager, over Fortet og de tremastede Sejlere vi saa Toppen af derude hvor vi vidste Øresund laa. Et Par andre af Selskabets Maskiner gjorde Kunststykker i Luften af Glæde, slog Kolbøtter og svirrede i Proptrækkerkrøller ned gennem Luften — som kaade Maager dansede de i Solen, mens vi dernede paa gamle Moder Jords slidte Græsflade stod undrende og stirrende af anelsesfulde Forventninger om nye Tider — vi deler Willie Wulffs Kongstanke — om en Verden i Sol og Glæde, hvor vi flyver fra Land til Land — fra Ven til Ven.

Midt paa Pladsen staar Direktør Willie Wulff, Vinden leger med hans Haar og hans stærke Ansigt med de regelmæssige, kønne Træk er vendt mod Flyveren, der nu næppe mere øjnes. Det er en stor Dag — det er Sejr efter mange Aars Kamp, men — det er ikke Maalet — det er kun et Skridt mod de evige Tinder, som han med ægte Kunstnersind stræber imod.

Postsækken ombord.

A. Kowalski

Efter Maleri af Kowalski

VINTERNATTEN

ANN FORREST.

Hvis man er vant til at gaa til "Movie" Forestilling — og hvem er ikke det — saa vil man maaske genkende den unge Dame, hvis Billede ledsager disse Linier. Man ser hende næsten altid i Billeder, der er skabte af Cecil B. DeMille og producerede af Famous Players-Lasky, Paramount og andre af de rigtig sore Selskaber. Men det kan maaske interessere vore Læsere, at den kvikke unge Dame er en ægte Københavnerinde, og medens hendes Filmmavn er Ann Forrest, saa er hendes virkelige Navn Anna Kroman.

Sammen med sine Forældre kom hun til Amerika i 1911 og fejrede sin fjortende Fødselsdag paa Atlanten. For at gøre det til en rigtig Amerikarejse tog de strax hele Vejen gennem Landet til Tacoma, Wash., og den lille Anna kom ligestrax til at synes ligesaa godt om det store Amerika, som dette senere kom til at synes om hende.

Da Familien var godt og vel kommen til Ro i Tacoma fik Anna den glimrende Ide at købe en Ridehest, paa hvilken hun besluttede at ride gennem Landet til Hovedstaden Washington. Men Faderen syntes ikke om Planen, og et Par Veninder, der skulde deltage, tabte ogsaa Modet, da det kom til Stykket. Imidlertid red Anna Kroman dog alene saa langt som til Portland Oreg., hvor hun traf den danskfødte Flyver, Silas Christoffersen, der velvilligt tog den livfulde unge Dame med op i Luften.

Senere kom hun til Santa Barbara i California, og det varede ikke længe inden hun havde en Rolle i et Filmsdrama. Og dermed var hendes Karriere egentlig lagt tilrette, thi den ene efter den anden af de store Film-Magnater har engageret hende til Hovedroller. Blandt andet har hun spillet i en Film sammen med Magikeren Houdini. "Tænk," siger hun og smiler, "det vidunderlige Menneske saa jeg engang som lille Pige

EVA LeGALLIENNE.

i Cirkus Variete i København — uden at ane at jeg engang skulde spille sammen med ham." Forøvrigt har hun optraadt i "Dan-Andersen—MISTELTOE TWENTY-FIVE gerous Days," "The Prince Chap" og mange andre Stykker.

Hendes største Sorg er at man ikke kan løbe paa Skøjter i California, hvor hun er nødsaget til at opholde sig, saalænge hun filmer. Maaske nogle af vore yngre Læsere kan huske hende fra Skjøtteløberbanen paa Sortedamssøen? Hun var der hver Vinter. Iøvrigt har hun to Brødre, der blev amerikanske Soldater under Krigen og var med Hæren hele Vejen gennem Frankrig og ind til Rhinen. Ann Forrest var ikke med i Krigen; men hun indsamlede en Masse Penge til det Røde Kors ved at spaa. Det har hun ogsaa lært i Danmark.

Miss LeGallienne er en fremragende amerikansk Skuespillerinde af dansk Afstamning, idet hendes Moder, før hendes Ægteskab med den amerikanske Digter LeGallienne, hed Julie Nørregaard, og som yngre blandt andet udmærkede sig som Journalist ved det københavnske Dagblad "Politiken" — vistnok den første danske Kvinde i dette Fag. Fruen har nu en Modeforretning i Paris. Den begavede Datter har i denne Sæson spillet Hovedrollen i Skuespillet "Not So Long Ago," der havde en betydelig Succes i New York og andre østlige Byer.

Men hun kan sagtens — thi Sarah Bernhardt er hendes Gudmoder.

Paa Ræbild Bakker den Fjerde Juli 1920

Fru Oda som lille Pige

JULEN var for mig, da jeg var Barn, som for alle Børn den skønneste Fest. Og nu har jeg i mange Aar søgt at gøre den til en Fest for mange Børn.

Ved Juletid samler jeg mine københavnske Børn i Casinos Sal, smykker den, saa godt jeg kan, med Gran og Blomster og synger Julesange og mange andre Sange for dem, ledsaget af Lysbilleder.

Min Jul

Fortalt af ODA NIELSEN.

Det er min største Glæde at se paa alle disse dejlige Børn, som kender mig og holder af mig — smaa straalende Ansigter jubler og ler — synger med og snakker med mig. Saa stritter de med den ene lille Finger og siger: Maa vi faa "Langt ude i Skoven laa et lille Bjerg" — nej "Gutten sejler til Engeland" — hellere "Lille Viggo, vil Du ride Ranke!"

Naar jeg gaar paa Gaden, nikker de smaa Piger til mig og nejer: Goddag, Fru Oda! — de kender mig. — Jeg synger for dem klædt som en gammel Bedstemor med store Brilller paa Næsen.

Disse Aftener har bragt mig stor, stor Glæde.

Men jeg har andre smaa Venner — jeg har sunget i alle Kommuneskolerne i København og i de fleste Byer i hele Danmark.

Et Børnehjem har jeg, hvor jeg altid synger i Julen — det er et Hjem for Drengene, som ikke arter sig vel, som skulker, eller har andre smaa Skavanker, som gør dem uskikket til at færdes mellem Skolens Børn. At se disse smaa Stakler le og faa Taarer i

Fru Oda som "Bedstemor"

Øjnene, naar jeg synger om Hjemmet og om Far og Mor — om den lille Pige, der synger til Himlen, for der er hendes Mor. Det er en Glæde for mig at bringe Lys og Skønhed til disse smaa Drengene, som jeg føler holder af mig.

Den tungeste Juleaften, jeg har haft, er da mit eneste lille Barnebarn havde sin sidste Juleaften hos mig — hun sad i sin lille Seng, smuk og glad — men vi vidste, vi maatte ikke beholde hende — min dejlige lille Pige! — —

Ja, jeg har haft mange dejlige Juleaftener og Juledage.

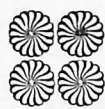
Selve Juleaften Kl. 7 synger jeg altid nu i de sidste 10 Aar i Palæets store Sal for Københavns aller Fattigste — "De Hjemløses Jul" kaldes det. Hele Palæets store Sal er fuld af glade Mennesker, som nyder Julegrøden og spiser sig mæt. — Der er mange andre Kunstnere, som den Aften synger for dem — men jeg slutter altid Aftenen med "Et Barn er født i Betlehem" — saa synger alle i Salen med, og vi føler, der er en Gud, som vil være god mod os alle!

Glædelig Jul!

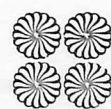
Fru Oda besøger Drengene i Københavns Kommunes Internat

Fru Oda.

Jenny Lind

A. H. TROLLE-STEENSTRUP.

DA Jenny Lind kom til Amerika i 1850, var hun forlængst en Verdensberømt-hed. Læsere af Barnum's Memoirer (Recollections of a Busy Life), der kun kender til den svenske Nattergal gennem hendes lige saa navnkundige amerikanske Impresario faar let Indtrykket af at det var Barnum, der grundlagde Sangerindens Ry. Men maa man end erkende, at den store show-man ydede et Pragtstykke i Retning af Reklame og væsentlig var ansvarlig for

den Lind-Kultus, der betog hele Amerika, i det Aarstid hun turede om i Staterne, saa bør det ikke forglemmes, at Jenny Lind i elleve Aar havde været den største Stjerne paa de europæiske Operaer, feteret som faa før og siden, tiljublet af Mængden, smigret af Majestæter og beundret af Tidens største Kunstnere. I de elleve Aar mellem hendes Debut den 7de Marts 1838 i Stockholm som Agathe i "Friskyttten" til hun tog Afsked med Scenen den 10de Maj 1849 paa "Her

Majesty's Theatre" i London som Alice i "Robert le Diable," havde hun ialt optraadt 677 Gange, fordelt paa 30 Partier.

Man kender ikke nøjagtig Grunden til, at hun afbrød sin straalende Løbebane som Primadonna, men gætter vist ikke meget fejl, naar man tager religiøse Skrupler i Betragtning. I det mindste tyder hendes senere Overgang til Oratoriet herpaa, og denne Antagelse bekræftes yderligere af en Bemærkning hun gjorde, da en engelsk Ven engang

ledte Samtalen hen herpaa. Det var en Sommeraften ved et engelsk Badested. Jenny Lind sad ved Stranden med en opslaaet Bibel i Skødet og stirrede hensunken i Drømmerier ud over Havet, hvor Solen netop gik ned i et Skær af Purpur og gyldne Skyer.

“Hvorfor forlod De Teatret paa Højden af Deres Triumfer?” spurgte hendes Veninde. “Hvor kunde jeg andet,” svarede Jenny Lind sagte, “naar hver Dag bragte mig til at tænke mindre paa denne (her lagde hun en Finger paa Bibelen), og endnu mindre paa dette (hun pegede ud mod Solnedgangen).

Det var medens Jenny Lind befandt sig i Lubeck, at Barnums Tilbud om en amerikansk Turne naaede hende. Hun trængte Penge; ikke til personligt Brug men for at virkeliggøre de store Velgørenhedsplaner hun nærede, og da især at komme trængende forældreløse Børn i hendes Hjemland til Hjælp. Med dette for Øje havde hun ligget i Underhandlinger om en Koncertrejse i Rusland, og da det ikke gik i Orden modtog hun Barnums Forslag uden megen Betænkning. Tilbudet var visselig ogsaa fristende. Her er nogle af Kontraktens Bestemmelser, som den lød, da Jenny i den svenske Konsuls Overvær underskrev den i Lubeck den 9 Januar 1850. Nattergalen forpligtede sig til at synge paa halvandet hundrede Koncerter i et Tidsrum paa et Aar, eller eventuelt atten Maaneder. Hun bestemmer selv sit Repertoire samt Dagene hun synger, men forpligter sig dog til at optræde mindst to Gange ugentlig samt til paa hver Koncert at synge mindst fire Sange. Herfor yder Barnum hende \$1,000 pr. Optræden samt afholder alle hendes Udgifter saavel som hendes Selskabsdames, hendes Sekretær og to Tjenere.

Paa Grundlag af denne Kontrakt indskibede Jenny Lind sig med Følge paa Damperen “Atlantic,” der gik fra Liverpool den 21de August og anløb New York Søndag den første September. Overrejsen forløb gunstig, og Jenny udtrykker i et Brev til Forældrene sin udelte Tilfredshed med Sejladsen paa det prægtige Skib, der er 300 Fod langt, og hvis Mage sikkert ikke kan findes i noget andet Land. Det er udstyret med en saa ødsel Pragt — skriver hun — at man kan indbilde sig at befinde sig i et rigt Privathjem.

Barnum havde for egen Regning ladet anbringe et Piano i Salonen til Divaens Brug, hvilket var en paa den Tid ukendt Luxus. Mens Jenny befandt sig paa Oceanet, laa Barnum ikke paa den lade Side. Med ufattelig Energi reklamerede han for sin svenske Nattergal, og Folk der væddede fem mod en paa at “Phineas” vilde knække Halsen paa den fabelaktige Kontrakt med Nattergalen, begyndte at blive lange i Ansigtet eftersom Jenny Linds Ry blev skruet længere og længere op i fantastiske Højder og New York Dagen før “Atlantics” Ankomst faktisk kun havde et, Samtaleemne: Den svenske Nattergal. Det er tvivlsomt om nogen Fremmed nogensinde er bleven modtaget med en saadan Nysgerrighed og en saadan Begejstring, som den der blev Jenny Lind til Del ved hendes Ankomst til New York. Henvend fyrrerette tusinde Mennesker havde forsamlet sig omkring Foden af Canal Street, hvor “Atlantic” dokkede; de omliggende Hustage var sorte af Tilskuere og Trængselen ubeskrivelig. Kun med Besvær lykkedes det Barnum at faa sit Kjøretøj med Divaen lodset gennem Menneskehavet til Irving House, hvor en pragtfuld Suite Værelser ventede hende. Man kørte gennem Triumfbuer med Velkomsthilsener, gennem

flag- og guirlandesmykkede Gader, hvor en tætpakket Mængde dannede Spalier og raabte Hurra. Om Aftenen troppe de tyve Kompagnier Brandmænd op med et Fakkeltog, og ved Midnatstide gav et Orkester paa 200 Stemmer Sangerinden en Serenade. Aldrig, forsikrer et Øjenvidne, har jeg set en saa stor og begejstret Menneskemængde, og tilmed en der opførte sig saa exemplarisk at ikke et alvorligt Uheld indtraf i den uhyre Trængsel.

Jennys første Koncert fandt Sted i Castle Garden (det nuværende Akvarium), der rummede elleve Tusinde Tilhørere. Det var Onsdagen den 11te September. Billetsalget, der foregik ved Auktion, indbragte \$24,500, og den første Billet sikredes af en Hattfabrikant Genin, der drev Budet op til \$225 og derved indlagde sig Berømmelse baade som Sangelsker og Hattemager, omend der baade i Boston og Providence naaedes endda højere Priser for den første Auktionsbillet, i Boston saaledes \$625 (budt af en Sanger ved Navn Dodge, der fik Beløbet mangefold tilbage ved Tilløbet paa hans egne Koncerter) og i Providence af en

Oberst Ross, der endda var forhindret i at være tilstede ved Koncerten.

Koncerten i Castle Garden blev en enestaaende Sukces, og Barnum fik dermed alle tvivlende Røster til at forstumme. Han havde arrangeret alt paa den tænkelige bedste og mest smagfulde Maade. Det enorme Auditorium var inddelt i fire Sektioner, som hver var markeret af Lys, hvis Farve svarede til de forskellige Billetter.

Under en af Generalprøverne hændte en fornøjelig Episode. Jenny havde lige paa-begyndt sin Arie “Casta Diva” (Kyske Jomfru) fra Operaen “Norma,” da hun blev afbrudt, idet der lød et Kanonskud ovre fra Governor’s Island. Hun standsede, begyndte igen og blev atter afbrudt af et drønen-de Skud. Det var Begyndelsen til en Salut af hundrede Kanonskud affyret for at højtideligholde California’s Indlemmelse i Unionen.

Barnum var som bekendt en af Prohibitionens Foregangsmænd og benyttede enhver Lejlighed til at optræde som Maadeholdstaler, ofte for en Tilhørerskare, der var lige saa talrig og lige saa begejstret som paa en Jenny Lind Aften. Meget for-

nøjeligt fortæller den store “show-man” om det første Maaltid han indtog sammen med Nattergalen. Det var en Middag paa Hotel Irving House i New York, og Jenny Lind mente det passende at fejre sin Ankomst til Amerika med en Skaal for Barnum. Men til hendes store Forbavselse holdt Barnum Haanden over sit Glas og udbrød: “Frk. Lind! Anhold mig om enhver tænkelig Gunst og jeg skal yde den. Men kun ikke dette. Jeg er Afholdsmand og maa derfor nøjes med at drikke Deres Skaal i Vand.

Det fortjener til Barnums Ros at siges, at han, saa saare han var klar over Jenny Linds uhørte Sukces, tilintetgjorde den originale Kontrakt og opsatte en ny, hvis væsentlige Ændringer var at yde Divaen Halvdelen af Overskudet, hvor Billetsalget overskred \$5,500 og Ret til at afbryde Kontrakten efter treds Koncerter.

Af den sidste Bestemmelse benyttede Jenny Lind sig, idet hun sluttede Samarbejdet med Barnum efter den 93. Koncert. Hun havde da indsunget \$712,000, af hvilke hun selv modtog 180,000, medens Resten gik til Barnums Udgifter og Profit. De skiltes som gode Venner, medens Jenny Lind, der i Mellemtiden havde ægtet sin anden Akkompagnatør, Otto Goldschmidt, fortsatte Turneen for egen Regning ved at give fyrrer Koncerter, den sidste den 13. December i Baltimore.

Under hele Turneen rasede en sand Jenny Lind Feber, en Begejstring og Reklame, hvortil man vistnok kun har et Sidestykke i de Dage, da Blondin laa ved Niagara og dansede over Hvirvlerne paa sin Staaltrøse. Der gik ikke en Dag uden at Aviserne bragte Lind-Anekdoter. Hendes Velgørenhed, der var ægte nok, blev til et Ordsprog, og man opfandt Fabler for at pirre Nysgerrigheden. Historien om Hyrekusken i Boston, der havde kørt Nattergalen til Revere Hotel, er vistnok den bedste, omend den tør siges at indeholde en mild Overdrivelse. Da han havde afleveret sin kostbare Pragt i Hotellet, stillede han sig op paa Fortovet udenfor og raabte til den begejstrede Folke-mængde: “Her, Medborgere, ser I de Hænder, der løftede Jenny Lind ud af Drosken. Hvem der vil, kan kysse dem for fem Dollars. Børn og Soldater halv Pris.”

Man avtererede sine Varer som a la Jenny Lind. Der var Lind Handsker, Lind Frankforts og Lind Meloner. Der var Lind Kanarifugle, Lindkaaber og Lind-Fotografer. Datidens Digttere skrev Hymner til Nattergalen, og Komponisterne overfyldte Markedet med Lind-Polkaer.

Højst sandsynlig blev dette Jenny Linds beskedne Natur uudholdeligt i Længden, og det var sikkert med en Følelse af Befrielse, at hun atter vendte tilbage til Europas mere beherskede Enthusiasme.

For Nutidens Sangelskere ligger det nær at spørge, om Jenny Lind da virkelig var saa over al Beskrivelse stor. Svaret er sikkert og bekræftende, for har man end ikke hendes herlige Røst opbevaret paa Fonograf, saa taler Samtidens Dom et umiskendeligt tydeligt Sprog. Mænd som Chopin, Moscheles, Mendelssohn, Meyerbeer, Schumann, Gade, Mænd som allesammen havde hørt Sonntags, Grisi og Mailbran, kan ikke have ladet sig forlede til overdreven Lovprisning. Og de var alle betaget af hendes Sangkunst.

Hendes Sang er ufejlbar ren og skøn, men frem for alt beundrer jeg hendes Piano Passager, hvis Charme er ubeskrivelig, skriver Chopin om Jenny Lind i et Brev til en af sine Venner. Og Garcia, alle Tiders største Sanglærer — Garcia, som da han først hørte hende skaanselsløst erklærede at det var

omsonst at undervise hende, da Stemmen var haabløst ødelagt, erklærede senere, at hun var Tidens største lyriske Sopran. Og Garcia var Malibrans Fader.

Og nu Stemmen selv? Kunde den i Omfang og Egalitet staa Maal med moderne Primadonnaers? Man dømme selv. Tetraxini, vel nok den sidste store Primadonna af den gamle Skole, naar Es over Systemet, og Galli-Curci lader lejlighedsvis et knebet F høre. Men Jenny's Stemme havde et sikkert Omfang fra H under Systemet til tostrøget G.

Selv et Parti som Nattens Dronning i "Tryllefløjten" forekom hende af den Grund let. Dertil kom en fuldkommen Vejtrækning, den Kunst der betinger al virkelig stor Sang og som er saa vanskelig tilegnelig. Hun trak Vejret saa roligt og saa hurtig, ganske uden den hørlige Snappen, der skæmmer saa mangen Sanger, at Tilhørerne intet fornåm, men tillagde hende overmenneskelige Lunger. Man tør heraf slutte, at hun har beher-

sket Vejtrækningen i samme fuldkomne Grad som Farinelli, der her i stod som den uopnaaelig Mester. Og hendes mezza voce Trille var som en kvidrende Fugls. Men Jenny Lind kom ikke sovende til sin Teknik. I Aarevis havde hun øvet sig, og saa længe hun sang offentlig undlod hun aldrig at vokalisere hver Dag. Forfatterinden Birch-Pfeiffer beretter, at hun en Dag hørte Lind øve Ordet "zersplitter" paa et højt B to Timer i Træk. Men saa lykkedes det hende ogsaa at synge det rigtigt og ikke som de fleste tyske Vokalister som "zersplætter."

Jenny Lind døde den anden November 1887 i Malvern Weels, England. I flere Maaneder havde hun været sengeliggende. Hendes Datter, der ikke forlod hende et Øjeblik under hendes sidste Sygdom, fortæller, at Moderen, da hun var for svag til at tale, en Morgen da Gardinerne blev trukket tilside for at lade Sollyset spille ind i Stuen, med Anstrengelse sang tre-fire Takter af Schumann's "Sonnenschein." Hun længtes efter

Døden og haabede inderligt, at den vilde komme og befri hende paa den sjette Oktober, hendes Fødselsdag. Men det trak ud til den anden November. Hun blev baaret til Graven under Sang, og Kransene dækkede ikke blot Baaren, men en hel Extravogn. Over hendes Grav var det som om Fuglene sang skønnere end andetsteds, for Musikken var for hende altid en Inspiration, der løftede hende over Jorden, som Lærken hæves mod Sky af sin egen Sang — Lærken, hendes eget valgte Symbol, Lærken, som altid løfter sig mod det Blaa, som synger mens den flyver, og flyver mens den synger.

Schumann's Solskinssang.

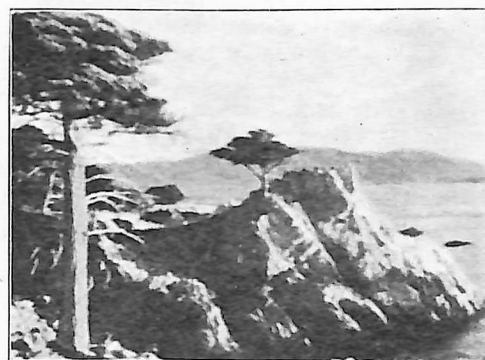
Hvor Solens Skin, hvor Solens Skin
Kaster gyldne Straaler i mit Sind,
Og vækker Fryd — al Livets Lyst,
Saa at Hjertet sprænge vil mit Bryst,
Saa Stuen bli'r mig altfor trang,
Ud maa jeg — ud i Mark og Vang,
Til Fuglekorets Jubelklang
Og glade Smaabørns Frydesang.

Ewald Kristensen

Undrer mig paa---

Af EVALD KRISTENSEN.

Ved Stillehavet

EVNEN til at undres er et ægte Ungdomskendemerke; men denne Evne er langtfra bundet til en bestemt Alder i Menneskelivet, lykkeligvis. Ægte Ungdom er mere en Sindstilstand end en Legems, derfor, hos ethvert virkeligt levende Menneske vil man mere eller mindre finde denne dejlige Ungdomsevne, at det kan undre sig.

De fleste kender Eventyret om Drengen, der ikke kunde gyse. Man førte ham fra den ene Forfærdelighed til den anden; men det lod, som intet kunde bide paa ham. — Tilsidst lykkedes det jo dog at faa ham til at gyse; og saa var man da ogsaa med det samme klog paa, at han var et levende Menneskebarn.

Saaledes ogsaa med Evnen til at undre sig. — Først naar man opdager denne Evne i et Menneskesind, bliver man rigtig klog paa, at det er et levende Menneske, man har for sig.

Der er jo nok at undre sig over, hver Dag man lever — i Menneskelivet, i Dyrelivet og i Guds herlige Natur, der, hvor man nu en Gang har sin Boplads. Men hos det Menneske, der kan undre sig, findes der gerne en anden Evne lige ved Siden af. Det er Evnen til at kunne længes.

Hos den Unge melder denne Evne sig næsten altid som Udlængsel:

"Ud vil jeg! ud! — aa, saa langt, langt, langt, over de høje Fjelde!"

Ja, denne Længsel ejer en ægte Ungdom.

Havde man hjemme i Norges Dale, saa gav Længslen sig Udtryk deri, at man vilde over de høje Fjelde — op at se, hvad der

mon kunde være paa Toppen og paa den anden Side.

Levede man paa Danmarks Sletter, drog man mod Havet og — ud over det; det var Sæd fra gamle Dage. Først gik Rejsen til England, siden til det fjerne Amerika — til Landet, der var selve Eventyret.

Ja, jeg har jo rigtignok hørt nogle sige, at Landet her er ens overalt; men det har ikke været sagt af dem, der rigtig ejede Evnen til at undre sig. — Nej, mangfoldigt og rigt og saare forskelligt er dette Land — i sin Bebyggelse, i sit Folkeliv og i sin Natur.

"Et Eventyr, vidunderligt,
din unge Saga staar,
saa mægtigt, stort, saa stærkt og rigt
et Fremskridt, lig et Heltedigt,
Amerika, kun du formaar
i faa og korte Aar."

Det gælder i Storbyen, i Skoven, paa Prærien, langs Floderne, i Bjergene, i Plantagerne, overalt.

Er der da intet at krisere?

Jo, der er meget.

Men heldigvis kan Evnen til at undres og Evnen til at længes saa herligt rydde Kritiklysten ud af Sindet for en Stund, saa man faar Lov til at leve — har man for travlt med at kritisere, glemmer man gerne at leve.

* * *

Se paa en groende grøn Majsmark paa Dakotas Prærie en Sommermorgen i Solskin, og Du maa være af Træ, om ikke Du gribes af Undren. — Gaa ud paa den samme Prærie en Aftenstund, naar den stjernesaa-

de Himmel hvælver sig forunderlig dyb og blaa over Dig, og Du vil undres, ja undres, saa Du udbryder med Digteren:

"Hvad skal jeg sige, naar jeg ser,
hvor Stjerneflokken blinker,
hvor mildt enhver imod mig ler
og op til Himlen vinker."

Ja, hvad skal jeg sige om alt det, der møder mit Øje og fylder mit Sind, naar jeg færdes med aaben Sans i det levendes Verden? Det skal jeg sige til mig selv og mine Medmennesker: Luk Dig op! Tag imod! Og Du vil undres, og dit Sind vil blive fyldt med Glæde og Tak til alle gode Gavers Giver. — Du vil undres over dit Land og dit Folk, ja over dit eget Liv, og Du vil blive taknemlig for det altsammen!

* * *

Vil Du se de smilende Søer i lyse, grønne Skove tag saa en Tur gennem de 10,000 Søers Land, gennem Minnesota. Vil Du se den bølgende Hvedemark, der bærer Brød til de mange Munde, besøg da Nord Dakota. Vil Du se de blinkende Mineralier eller de sorte Kul, ja, saa findes de i dette Lands Bjerge. Vil Du se, hvor Stene bliver til Brød, rejs saa ogsaa ud i Bjergene, i Washington f. Ex., og Du skal se, hvor Kampesten smuldrer, for Solens og Vindens, for Regnens og Frostens samspillende Kræfter, og bliver til Muld, og Kernen falder i Mulde, og Kornet gror. — Og følg saa den klare Bjergflod og læg Mærke til, hvor Himlen spejler sig ren deri. Mon ikke det skulde kalde Længslen efter Renhed frem i dit

Der plukkes Oliven

Sind? Mon ikke det skulde kunne være med til at gøre dit Liv rigere, lykkeligere — —?

Og ud til det store og stille Hav.

Ja, jeg færdedes der nyligen, og aldrig saa jeg Havet skønnere.

Havets Sang er vel den samme i hele den vide Verden. Jeg blev som Barn sunget i Søvn af Bølgerne, der sang mod Jyllands Vestkyst, derfor lyder disse Toner mig saa forunderlig hjemlige, hvor saa jeg hører dem. Og Havets Farve, saa afvejlende den end kan være, den har dog den samme Tone, enten saa denne falder i det grønne, det blaa eller det sorte.

* * *

Det blæste en frisk Brise den Dag i September, da jeg nærmede mig Stillehavet ved Kysten ved Monterey, California.

Jeg gik gennem Klitterne, der er rigtige hvide Sandklitter, klædt hist og her med lave Fyrretræer og andre nøjsomme Væxter, der kan leve paa tør Sandbund — og saa saa jeg det første Glimt paa nært Hold af det blaa, solglitrende Hav mellem to hvide Sandklitter. Det greb mig, saa jeg slet ikke kunde finde Udtryk for det — det var vidunderligt!

Jeg gik ned til dette forunderlige Hav, og det talte til mig som mit Barndoms- og Ungdomshav derhjemme. — Det kaldte Længslen frem i mit Sind, Længslen efter at se, hvad der er paa den anden Side; og det kaldte Uendelighedsfølelsen frem. Det kaldte Minderne om Stormdage og Stillevejrdsdage frem, og saa igen Begivenheder, der knyttede sig dertil.

Havet har, som vel al anden Natur, en mærkelig Magt over Menneskesind, er med til at præge og danne det; og er man født og opvoxt ved Havet, saa længes man stadig imod det.

Plantelivet var rigt ved Monterey. Rosen voxede ved Siden af Lyngen og Palmen og Fyrretræet var i Have sammen. Helt ude ved Kysten var den uberørte Natur dog den eneraadende.

Men hvor rig end Plantevæxten var der, saa var den dog saare forskellig fra, hvad der mødte mig længere inde i Landet, i Dalene. Hist var det den rene Natur, her var det den højeste Kultur, der prægede Landskabet.

I San Juquin Dalen, i Egnen omkring Fresno og længere Syd paa var det hele jo næsten en eneste stor Frugthave. — Mange

Slags Vindruer voxede i Mængde (Størsteparten af dem blev siden til Rosiner), i rigt Maal var der ogsaa Lunde af Fersken-, Appelsin-, Aprikos-, Granatæble-, Citron-, Figen- og Oliventræer — og saa de mange Pryd- og Lætræer og Buske: De særdeles smukke Paraply- og Pebertræer, og den kønne Casiro Busk, som der sagtens voxer amerikansk Olje paa. De dejligste blomstrende Buske var der. Jeg lagde især Mærke til Nerierne. Den flere Mil lange Kerney Ave-

Padre Alejandro ved Old Mission Santa Ines

nue ved Fresno var et helt Vidunder i skøn Ejendommelighed. Paa begge Sider var den hegnet med en Vegetation, der søger sin Lige: Kæmpepalmer og vældige Gummitræer, og ind imellem var den prydet med de dejligste, blomstrende Neriebuske.

* * *

Hvor Dalen slutter mod Syd, er Jorden rig paa Olje. Her findes vist nogle af de rigeste Oljekilder i Verden. — Herfra kommer man op i Bjergene, der forbinder Sierra Nevada med Kystbjergene. — I Automobil kom jeg, først 150 Mil gennem Dallandskabet, saa godt 100 Mil gennem Bjergene — en saare romantisk Tur.

Over Passet Tehachapi kommer man mod Sydvest til Los Angeles. Mod Syd, ned efter Mt. Bernardino stiger Bjergtoppene til over 11,000 Fod, mod Nord i Sierra Nevada til over 14,000 Fod, Mt. Whitney, 14,502 Fod, som ligger mod Nordøst fra Fresno, er De Forenede Staters højeste Bjergtop.

Over 1140 "Turns" gjorde vi paa denne Tur gennem Bjergene. Snart saa vi ud over en venlig Dal med Menneskeboliger og græssende Kreaturer, snart saa vi ned i en skarp Slugt, til andre Tider ind i Skov, og saa aabnede Udsigten sig til et Landskab af mægtige Lyngbjerge. (Planten, som var saa fremtrædende i denne Bjergegn, saa jeg saa mange Steder i California. Paa Afstand lignede den absolut Lyngplanten, nærmere ved saa man lidt mere Forskel. Navnet paa den kunde jeg ikke faa at vide, trods Forespørgsel om det flere Steder).

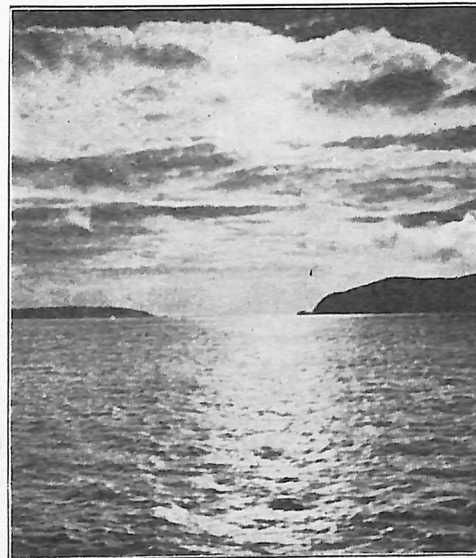
Saa kom vi til Los Angeles — en mærkelig By, med en underlig broget Befolkning. Gaar man ad Gaderne her, f. Ex. en Tur gennem Broadway, er det, som man bliver Vidne til, at Alverdens Mennesker har sat hinanden Stævne, Gule og Sorte, Brune, Røde og Hvide imellem hverandre. Meget mærkeligt og interessant kunde der være at berette fra denne By og dens Omegn, om Mennesker, Dyr og Naturomgivelser, men det faar være.

Fra Los Angeles, langs med Stillehavet, rejste jeg mod Nord til San Francisco, dog med enkelte Afstikkere ind i Landet for, bl. a., rigtig at se en af de gamle Missions. De er, i Parentes bemærket, meget mærkelige; de har f. Ex. præget Størsteparten af Californias Byggesæt. Sydlandske (spanske) Byggeformer passer ind i et californisk Landskab og til Klimaet derude. Det er, som disse Kirke og Klosterbygninger, Skoler og Privathjem, i spansk Stil, er voxet lige op af deres egen Jordbund, og saadan skal det være.

Men det var Stillehavskysten. — En ejendommelig Forskel lagde jeg Mærke til, paa min Rejse mod Nord, paa Naturen her og Naturen i det gamle Land: Planterne var rankvoxne, selv om de groede lige ud mod Havet — ved Vesterhavet derhjemme hældte de mod Øst, og saa var de, som de var hævlede op ad Vestsiden. Her groede selv Palmen lige til Strandbredden og det yndigste Rosenflor ved Siden af. Synger end Havet den samme Sang, og blæser end Vinden lige saa frisk, saa er Luftningen alligevel en anden, den er mildere og handler derfor ikke saa haardt med de levende Væsener inde paa Kysten.

* * *

Ja, der var saa meget, jeg skulde have fortalt om: Kæmpe træerne, "The Big Trees," som findes saa mange Steder langs Vestkysten baade i Washington, Oregon og California. — En særdeles smuk Gruppe af disse Træer findes 80 Mil Syd for San Francisco

Golden Gate ved San Francisco

nær Byen Santa Cruz. De naar en Højde paa indtil 350 Fod, man ser en rank, grenfri Stamme paa ca. 200 Fod, der i Diameter maaler fra 15 til 20 Fod. Børn er de ikke. Man regner deres Alder fra 1000 til 3000 Aar; og de skal kunne blive 5000 Aar gamle, før de melder sig fra. Meget har de oplevet; og som de kunde fortælle, om man ellers havde Øre at høre med og Tid til at lytte. Der skulde nok blive Stilhed under deres Tale, for der er højtideligt, hvor disse gamle Kæmper hersker.

Og der var det vidunderlige Golden Gate (Indsejlingen til San Francisco) — især som jeg saa det en Aften ved Solnedgang, da

Solens sidste røde, rige Straaler gennembrød en let Taage og spillede i de dejligste Farver i Vandet nærmere ved.

Og der var en flere mil lang Tur langs med Havet i stærk Blæst. Sjøens Børn vendte det hvide ud af Øjnene og talte mod deres Mors Navn. Og der var saa meget, meget andet.

Men har Havet Evne til at vække Udlængsel, saa har det ogsaa Evne til at vække Hjemlængsel — og saadan skal det ogsaa være. Ligger Hjemlængslen ikke nær ved Udlængslen i Menneskebryst, saa er det bedste dog borte.

* * *

Og saa sad jeg da i Toget og kørte mod

Øst, gennem den meget smukke Feather River Canyon og videre gennem Bjerge, over Ørken, frem mod den store Salt Sø Stad, i mærkeligt Selskab. Vi var fire: En Mand fra Hawaii, en Mexikaner, en Neger og saa mig som de Hvides Repræsentant. Meget interessant fik jeg at vide af disse farvede Mennesker, alle intelligente Mænd. Vi sang for hinanden paa de højst forskellige Sprog, vi fortalte for hverandre om Hjem og Folk. Og var der end saa stor og mærkelig en Forskel, saa var der dog ogsaa noget dybt samstemmende: Vi var alle fire Mennesker, forskellig af Farve og Sprog, men med de samme dybe Længsler.

Ja, undrer mig paa, hvad jeg fik at se....

Syv amerikanske Soldatersønner i en dansk Familie

SYV DANSKFØDTE BRØDRE I DEN AMERIKANSKE HÆR.

Peder Christensen og Hustru, som nu bor i Racine, Wis., har sat en stor Familie i Verden. Af de tolv Børn var fem Piger, og de syv Drengene lod sig alle indrullere under Stjernerne og Striberne, da Amerika kom med i Verdenskrigen. Alle Børnene er fødte i Vendsyssel, hvor ogsaa Faderen levede som Smed i Tømmerby indtil for et Aar siden, da de gamle flyttede her til Landet og nedsatte sig i Racine, hvor Børnene skaffede dem et Hjem.

Man skulde ikke tro, at Peder Christen-

sen var 76 Aar gammel, saa rask og rørig som han endnu er. Og dog har han forlængst holdt 50 Aar Jubilæum som Smedemester i Vendsyssel. Endnu mindre skulde man tænke sig at hans Kone nu er 62 Aar, og hendes travle Livsvirksomhed har ikke sat knugende Spor. Mrs. Christensen var i 38 Aar Distriktsjordemoder derhjemme i Jylland, og hun har i Tidens Løb modtaget ikke mindre end 3,000 Verdensborgere. Vi bringer her et Billede af Familiens kønne og velpassede Hjem i Danmark, hvor der bl. a. ikke savnedes en frodig og blomsterrig Have. Men nu har de Gamle en lige saa smuk Have i Racine.

Smed P. Christensen og Hustru

Familiens gamle Hjem i Vendsyssel

En efter anden rejste Børnene ud til Landet mod Vest; den ældste Søn nedsatte sig i Iowa, en anden kom til Racine, og dertil kom saa de øvrige efterhaanden, indtil nu ogsaa Forældrene paa deres gamle Dage blev Emigranter. Drengenes Navne er Joseph, Carl, Anskov, Valdemar, Otto, Henry og Johannes. Kun to af dem var sammen i Felten, men alle bar de Onkel Sams Uniform under Krigen.

Helt ledige skal de Gamle ikke være i det nye Land. Ikke saa snart var Bedstemor kommen til Racine, før der kom Tvillinger hos den gifte Datter.

"Fordi Du har pryglet din Kone," sagde Dommeren, "maa jeg idømme Dig en Mulkt paa en Dollar og ti Cents."

"Jeg har ikke noget imod at betale Dollaren," svarede Delinkventen, "men jeg gad nok vide hvad de ti Cents skal være til?"

"Det er Forlystelsesskatten!"

★ ★ ★

En ung Mand kom ind til Brødegårds i Omaha for at købe en Forlovelsesring. Han blussede helt op til Haarrødderne, idet han forklarede, at der skulde skrives inden i Ringen: Fra Hans til Marie.

"Tag mit Raad, unge Mand," sagde Brødegård med faderlig Røst, "lad os nøjes med at skrive: Fra Hans."

En Familie havde en sød lille Hund, som den lille Datter holdt meget af. En Dag forklarede hendes Moder, at nu maatte hun ikke se Bessie i en to-tre Dage.

Da dette Tidsrum var gaaet fandt den lille Pige Bessie liggende ude i Stalden med fem Hvalpe.

"Men sødeste Bessie, dit lille Kræ," sagde den lille Pige, "jeg vidste saamænd ikke engang, at Du var gift."

★ ★ ★

Den stolte Frøken trak paa Skuldrene. "Ja," bemærkede hun, "der skal alle Slags Mennesker til for at skabe en Verden. Man maa være glad ved, at man ikke er en af dem."

Kødpriserne i København er steget betydeligt under Krigen. Man ser bl. a. dette af en Dom i Politiretten, hvor en Murer fik 20 Kroners Bøde for at have kaldt en anden et Kvæghovede. Det kunde man før Krigen gøre for 10 Kroner!

★ ★ ★

Dyrlægen (ved Telefonen): "Hvem taler jeg med?"

En Stemme paa Telefonen: "Jow, de æ en Ko, der har faat Forstoppeles."

★ ★ ★

"Sagde han, at han kunde huske mig fra jeg var en lille Pige?"

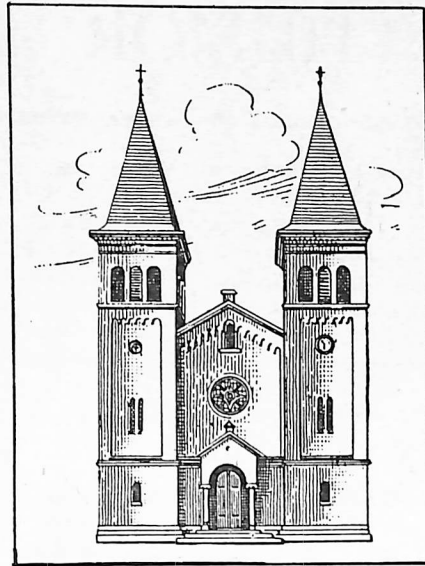
"Nej, men han sagde at han kunde huske Dig fra han var en lille Dreng."

Afdøde Pastor Th. Lyngby

Juleaften

Afdøde Pastor Th. Lyngby holdt for adskillige Aar siden den følgende Juleprædiken i St. Pauls Kirken i Aarhus, hvor han blev ansat efter sin Virksomhed blandt Danske i Amerika. Hans Navn lever sikkert endnu i venlig Erindring blandt mange Danske herovre, der kendte ham som en varmhjertet og liberal Mand. Hans Juleprædiken er her anført i stenografisk Udtog.

St. Paul's Kirke, Aarhus

Mit Hjerte altid vanker
I Jesu Føderum,
Did samles mine Tanker
I deres Hovedsum.

Saadn er den sunget af den gamle Biskop Brorson, ham, som man har givet Navn af Julens Salmesanger; saa at naar vi skulde inddele vore tre store Salmedigtere, Brorson, Ingemann og Kingo, efter, hvor højt de staar, saa bliver det Brorson, som man særlig maa kalde Julesalmesangeren. Han er stærk i sine Følelser, han er vældig glad ved Julen, det mærker man ved hver eneste af hans Julesalmer, som man læser eller synger, men det er en særlig kristelig Juleglæde, som Brorson gerne vil udsynge i sine Salmer, og naar saa vi nu samles i saa stort et Tal paa Juleaften rundt omkring i Byens Kirker, saa kan det næppe undgaa vor Opmærksomhed, at der er ogsaa en anden Side af Julen, som man ikke har Lov til at frakende nogen Betydning. De store Skarer, der samles ved Juletid i Guds Hus, er aabenbart Vidnesbyrd om, at Julen har ogsaa en mere almen-menneskelig Side, ikke blot den særlige kristelige Side, men ogsaa en almen-menneskelig Side, noget, der angaar os allesammen, enten vi saa forstaar at holde Kristen-Jul, eller vi ikke forstaar det, men maaske kun forstaar at holde en god dansk Jul. Den almen-menneskelige Side tror jeg har sin fulde Berettigelse. Skulde jeg bruge et særligt Udtryk om den, vilde jeg kalde den Hus-Hyggeligheden. Det er jo saadan i Danmark — og sikkert ogsaa i de andre nordiske Lande, men vi ved i alt Fald, at det er saadan iblandt os, — at Hus-Hyggeligheden naar sin højeste Højde blandt os ved Juletid; saa har Børnene fri fra Skole, og de Børn, som er ude i Verden, kommer rejssende hjem, Ungdommen stævner hid fra Hovedstaden og rundt omkring fra, hvor den har været og gjort sin daglige Gerning, hjem til Fader og Moder, hjem at holde Jul i det gamle Barndomshjem. Det er aabenbart Hyggelighedens Triumf, vi fejrer, naar vi i Juletiden samles saa mange vi kan det, Slægt og Venner, i alle vore Hjem, og det har sin gode kønne og sin berettigede Side, men der kan selvfølgelig holdes Jul ogsaa paa en forkert Maade; hvor der mangler Aand i Menneskene, hvor der mangler Aand i Hjemmene, der kan der godt være noget ved Juletiden, som ikke er helt heldigt eller rigtigt, derfor har ogsaa den samme gamle Biskop Brorson sunget i stærke Toner om alt det, man kunde kalde Jule-Udskejelser. Der er en Salme, som skriver sig fra Brorson, hvori man læser noget helt andet, end man er vant til:

Bort Verdens Juleglæde
Af hvert et Hus og Sind,
Hver følger nu og træde
Til Barnet Jesus ind.

Se saadan synger Brorson. Nu er han jo stærk i sine Følelser, han er stærk i sine Sange i Julen, og det er jo med en rigtig Forstaaelse af, at det ikke er en almen-gyldig Tone, som Brorson her slaar ind paa, at de, som har samlet vor Kirkesangbog, ikke har taget disse Vers om dette med, men kun de to sidste. Nu kan Brorson utvivlsomt have Ret i, at der gives megen syndig Juleglæde, saa han kan være berettiget til at sige: Bort syndig Juleglæde, det kan han vist have Ret til til at sige overfor nogle Menneskers Maade at fejre Julen paa. Der er maaske dem i denne Forsamling, som ved Besked om, at det kan være fuldt berettiget, men selv om det er det, er der en almen-menneskelig rar Maade at holde Jul paa, hvor der ikke er Tale om Bøn, om Sang og om særlig Guds frygt, men hvor man alligevel holder Jul paa en hyggelig Maade, en rar, køn Maade, hvor man er saa langt fra at ønske at synde, at man vilde betragte det som rædsomt, hvis der skulde snige sig Synd ind i ens Julefred, men hvor vi har det rart med hverandre, saa at man fejrer den almen-menneskelige Jul med hinanden, som det nu er Sæd og Skik i vort Fædreland gennem de svundne Tider.

Men nu forstaar De sikkert ogsaa meget vel, at selv om vi maa holde fast ved det, der er hyggelig Glæde i Julen, som den holdes af saa at sige alle danske Mennesker (naar de da ikke ligefrem er lastefulde, syndige), saa er der noget, der kaldes særlig kristelig Juleglæde, og Opgaven er aabenbart den, at vi skal forene den almen-menneskelige Juleglæde med den særlig kristelige Juleglæde. Hvis man spørger, om hvordan den særlige kristelige Juleglæde fremkommer, vil jeg for mit personlige Vedkommende sige, at til min Juleglæde hører to Led af vor hellige Daabspagt, af den anden Trosartikel: Undfanget ved den Helligaand — og: Født af Jomfru Maria. Naar jeg sætter en Streg derunder, er det, fordi jeg mener, at jeg ikke kan holde rigtig Jul, dersom jeg ikke faar det lagt klart frem, at det er den Jesus, som er undfanget af den Helligaand og født af Jomfru Maria, som kommer.

Ja, det er jeg nu vis paa; hvis der er en og anden, der kan sige: Jeg er vis paa noget andet, — vel, saa faar vi blive hver ved sit, vi vil ikke forkætre hinanden, men følges ad at holde Jul.

Med disse Ord vilde jeg gerne have bidraget til at stemme Juleharpen, saa den kan klinge dejligt iblandt os, saa naar Juleevangeliet forkyndes i Morgen, og vi skal fordybe os i det, at vi saa kan sige: Jeg har det fra i Gaar. Jeg ved godt, at vi maa holde Jul paa en hyggelig, rar Maade i Hjemmene, men der er noget større, noget dybere, noget rigere, og det maa vi se at faa fat paa, for ellers bliver vi ikke saa glade, som jeg vil unde os det, ikke blot som kristne Mennesker, men som Guds Børn i Jesu Kristi Navn.

HUMOR

Under Paris' Belejring i 1918 var et Par amerikanske Negersoldater kommen ud paa Orlov i den lystige franske Hovedstad, ved hvilken Lejlighed de blev trakteret rigeligt med Vine og Likører. Henad Morgenstunden vaagnede den ene ved Siden af den anden — de havde lagt sig at sove ude paa Kirkegaarden Pere la Chaise. Overalt hvor han vendte Øjet saa han hvide Støtter. Ind over Byen lød Sirenernes hæse Fløjten som Advarsel mod Bomber, og hvide Søgelys for hen over den mørke Nathimmel.

Negersoldaten stak Haanden i Lommen og hentede dens Indhold frem: Der var en Flaskelikhør, et opslidt Spil Kort og et Sæt velbrugte Tærninger. Forsigtig stak han disse Genstande i Lommen paa hans Kammerat og raabte saa i vilden Sky:

"Alright, Mister Gabriel! Jeg er parat! Kom saa efter mig! Jeg er parat!"

★ ★ ★

"Se her, Karl," sagde den unge Kone, idet hun gik gennem Maleriudstillingen med sin Mand, "er dette ikke et dejligt Billede."

"Jo, det ser meget pænt ud. Hvad skal det forestille?"

"Men Karl dog, kan Du ikke se det? Han har lige friet og nu har hun sagt Ja."

"Det er s'gu rigtig nok, min Pige. Der staar Titlen paa en Seddel," sagde Karl og pegede paa et lille Kort under Billedet.

Der stod "SOLGT."

★ ★ ★

"Hvorfor mon Sangerinden lukker Øjnene, naar hun synger?"

"Hum kan vist ikke taale at se os lide."

Da den nuværende Enkedronning Alexandra af England fyldte tredsindstyve Aar var blandt mange andre ogsaa den navnkundige Lord Fisher til Audiens. Han var en nær og skattet Ven af den kongelige Familie, og han sagde da i Spøg til Dronningen: "Har Deres Majestæt set Middagsbladene ude i Byen, hvor der staar med store Bogstaver: Vor Dronning fylder treds i Dag! Gid hun maa leve indtil hun ser saa gammel ud!"

Dronningen mere end anede, at det var et lystigt Paafund, og krævede at Lord Fisher absolut skulde bringe hende et Numer af det Blad.

Tre Uger efter, da Dronningen atter saa ham, spurgte hun hvor det Blad blev af. Men Lord Fisher, som var dygtig til at finde paa, svarede galant:

"Deres Majestæt! De var alle udsolgte! Det var ikke muligt for nogen Pris at opdrive et Numer!"

★ ★ ★

"Det er skam ikke nemt at klæde sig ordentlig i disse Dyrtdider."

"Aa, jeg ved skam ikke. Jag har da et Sæt Tøj for hver Dag i Ugen."

"Det er da ikke muligt?"

"Jo, saamænd. Det er det Sæt jeg gaar og staar i."

★ ★ ★

"Du, ved Du, hvad Forskel, der egentlig er paa en Strømpe og en Tornyre?"

"N—æ—h!"

"Jo, Du! Den ene hales paa Læggen, den anden lægges paa Halen!"

★ ★ ★

"De husker, De solgte en Hest til mig i forrige Uge, sagde en vred Vognmand til en Hestehandler."

"Ja, hvad er der ivejen med den?"

"Den la' sig til at dø i Gaar."

"Nu har jeg da aldrig kent Magen; jeg sagde jo til Dem, at den havde mange sære Indfald. Men det har den aldrig gjort før."

Professoren var unægtelig lidt aandsfraværende, men nu var han lige bliven gift, og en Dag sagde den unge Brud til ham: "Ved Du af, min Kære, at Du ikke har kysset mig for over tre Uger?"

Professoren blev ganske forstyrret og sagde: "Du store Kineser! Hvem mon det da er, jeg har kysset?!"

★ ★ ★

To sorte Damer stod udenfor en Hytte i Mississippi og passiarede. "Hvis Deres Mand prygler Dem, Mrs. Jackson, kan De faa ham sat i Fængsel," sagde den ene.

"Hvad taler De om, Mrs. Watson! Dersom min Mand skulde understaa sig i at prøve paa at prygle maj, saa kunde han slet ikke sættes i Fængsel baresens for de at han nemlig laa paa Hospitalet!"

★ ★ ★

Skotterne er bekendte over hele Verden for en økonomisk Paapassenhed, der ofte grænser til Nærighed. Der sad to Skotter paa en Bænk og røg deres Shagpiber. Saa siger den ene:

"Sandy! Der er ikke megen Fornøjelse ved at ryge Tobak."

"Og hvorfor ikke, Donald?"

"Nej," svarede Sandy, "for ryger man sin egen Tobak, da maa man hele Tiden tænke paa den forfærdelige Udgift — og ryger man en anden Mands Tobak — ja, saa er Piben saa forstoppet, at den ikke trækker!"

★ ★ ★

Generalen gik ned langs sit Regiment og standsede foran en Menig.

"Hvad er Deres Navn?"

"Tim Collins, Hr. General."

"De er vel ikke i Familie med Løjtnant Collins paa min Stab?"

"Meget langt ude, Hr. General. Han var min Moders den førstefødte — og jeg er den trettende!"

Han sørgede for sine Kære!

INSURANCE FUND	
CLAIM No. <u>1982</u>	SUPREME LODGE OF THE <u>Danish Brotherhood in America</u> No. <u>2</u>
WHEN ATTACHED RECEIPT IS PROPERLY SIGNED	KENOSHA, WIS., <u>Nov 13 1919</u> \$ <u>1000.00</u>
Pay to the order of <u>Karen Hansen, Silkeborg, Danmark.</u>	<u>ONE THOUSAND DOLLARS ONLY</u> Dollars
TO THE <u>FIRST NATIONAL BANK</u> KENOSHA, WISCONSIN. 79-56	
DO NOT DETACH	
RECEIVED THIS <u>5th</u> DAY OF <u>December</u> 19 <u>19</u> AT <u>Silkeborg</u> STATE OF <u>Danmark</u>	OF THE Danish Brotherhood in America
THE SUM OF <u>Et Tusind</u> DOLLARS	
IN FULL PAYMENT OF INSTALLMENT NO. _____ OLD AGE BENEFIT. ALL BENEFIT DUE AND PAYABLE TO ME AS BENEFICIARY UNDER	
CERTIFICATE NO. <u>25730</u> ISSUED BY THE Danish Brotherhood in America TO <u>Peter Hansen</u>	
WITNESS <u>Jens Kyroting</u> <u>Karen Hansen</u>	SIGNATURE

Disse er de smukkeste Mindeord nogen Mand kan opnaa at faa ved sin Død.

Circa \$170,000.00 udbetaltes i Aaret 1919, fra Dansk Brodersamfund's Hovedkontor til danske Hjem, hvor Forsørgeren var bortkaldt, eller til en aldrende Moder hvis Støtte var afgaaet ved Døden. Mange af disse Penge er sendt til Arvinger bosiddende i Danmark og oftest til Hjem, hvor Kampen for det daglige Brød er haard.

Beskyt deres kære med Assurance i

Dansk Broder-Samfund

Den største danske Forening udenfor Danmark.

JOHN M. SEERUP

220 S. State Street

CHICAGO, ILLINOIS

Expert Paryk & Toupeemager for Damer & Herrer.

SKRIV EFTER ANVISNING TIL MAALTAGNING. ALT GARANTERES UOVERTRUFFEN I ELEGANCE OG HOLDBARHED.

DANSK ADVOKAT

IVAN E. A. KONIGSBERG

ATTORNEY AND COUNSELOR AT LAW

2 RECTOR STREET, NEW YORK

PATENTER

Detroit, Michigan

B. HJALMAR LARSSON, M. D.

SKANDINAVISK LÆGE OG KIRURG

677 Selden Avenue (mellem 2nd og 3d Avenue)

Tider, 2-4, 7-8 Eftm. Telefon Glendale 8195

PETER A. PETERSEN

ATTORNEY AND COUNSELOR-AT-LAW

Praktiserer ved alle Domstole i New York og New Jersey

44 Court Street

Telephone Main 873-874 & 455

Brooklyn, N. Y.

DR. JOHN HOLST

Øjen-, Øre-, Næse- og Hals-Specialist

915-916 Woodmen of the World Bldg., 14th & Farnam Sts.

Phone Douglas 1534

Bopæl Phone Walnut 2745

Udenbys Klienter gives øjeblikkelig Tilsyn

DR. MAX EMMERT

KIRURG

Brandeis Building, Seventh Floor

OMAHA, NEB.

UNDERVISNING I

Sygegymnastik og Massage.

AXEL C. HALLBECH

Legitimert af den kongelige svenske Medicinalstyrelse og af New York License Commission, Direktør for Sygegymnastik og Massageklinikken ved St. Lukes Hospital og Hospital for Ruptured and Crippled. 16,877 fri Behandlinger (med Elevers Hjælp) til 1545 Patienter paa St. Luke's Hospital, Hospitalet for Ruptured and Crippled og U. S. Naval Hospital, i det sidste Aar.

181 West 87th St.

NEW YORK

Telefon Schuyler 8358

"Aarbogen 1921"

ALMANAK OG ADRESSEBOG
FOR DANSKE I AMERIKA

ER UDKOMMEN

Denne nyttige Almanak indeholder allehaande Oplysninger og Statistiker om de Forenede Stater og Danmark, ligeledes Adresser paa danske Konsuler, Præster, Foreningssekretærer, o. a. Endvidere en Navnefortegnelse over danskfødte Soldater i den amerikanske Hær, som faldt i Verdenskrigen, Liste over afdøde Danske i Amerika i 1920, o. m. a.

Desuden indeholder Almanaken flere oplysende Artikler samt endelig

40 danske og amerikanske Sange

SENDES PORTOFRIT FOR 50 CENTS OVERALT.

GJENFORENINGSKALENDEREN

en nyttig Vægkalender hele Aaret rundt forsynet med et trefarvet nydeligt Billede af Kong Christians Indtog i Slesvig den 10de Juli 1920. Faas hos Menigheder og Foreninger eller direkte fra Udgiveren. Pris 25c.

Axel H. Andersen

BROWN BLOCK

OMAHA, NEB.

EN UDVANDRET GØNGEHØVDING.

Det er sikkert ikke almindelig bekendt, at der gennem en lang Række Aar har været en dansk Mand i den amerikanske Regerings Tjeneste, hvis hele Levned og Karriere har formet sig saa spændende og dramatisk som nogen af de Helteskikkelser, der er bleven levendegjorte og berømte i Folkemunde under Frontierlivets romantiske Udvikling. Ikke desto mindre kan Slesvigeren Christian Madsens Oplevelser og Handlinger fuldt ud staa ved Siden af den navnkundige og folkekære Spejder, Buffalo Bill's Erindringer, og hans Livserfaring spænder sig over en vid Ramme, som indfatter den franske Fremmedlegions Historie ved Sedan og i Nordafrika, det amerikanske Kavalleri's blodige Indianerkampe i Klippebjergene gennem 70'erne og 80'erne, samt paa et senere Tidspunkt Jagten paa lovløse og morderiske Elementer i de nystiftede Veststater i Egenskab af Deputy Marshal i Indian Territory og Oklahoma.

Christian Madsen er nu en Mand nær ved 70 Aars Alderen, og naar man ser ham i hans rummelige og moderne Regeringskontor, i Guthrie, Staten Oklahomas Hovedstad, har man ondt ved at forestille sig, hvad denne venlige, smilende Mand har oplevet i Retning af at lege med Døden og kæmpe for sit Liv paa nært Hold. Hans Aasyn røber vel at han er Dansk; kun er han stærkt brunet af Livet i det aabne, og der kan komme et haardt Glimt i de blaa Øjne, netop som man venter sig det hos en Jæger og Stifinder, der er vant til paa lange Distancer at kende Forskel paa en ensom Præriebusk og en lurende, blodtørstig Indianer. Og naar man har lært hans Historie at kende, skelner man i hans Væsen og Karakteristik de samme Egenskaber, som er skildrede i den ægte danske Historie om Jægeren og Krigeren Svend Gønge — den samme som Carit Etlar gjorde udødelig i sin store Roman.

Den danskfødte Deputy Marshal af Oklahoma begyndte sin Karriere som 18-aarig Soldat, da han kom ligefra Københavns Officersskole ind i Fremmedlegionen under den fransk-tyske Krig i 1870. Efter Krigen, hvor han blev saaret ved Sedan, fortsatte han sin Karriere som fransk Soldat under Kampene mod Beduinerne i det nordlige Afrika. Men faa Aar efter styrede han mod Amerika, og her blev han øjeblikkelig indlemmet i Kavalleriet, som den Gang havde travlt med at holde Styr paa Indianerne i Staterne vest for Missourifloden. Han var nær kommen i General Custers Regiment, der blev dræbt til sidste Mand i den blodigste Masakre, som Indianerkrigene kan opvise, og han var blandt de første, der indfandt sig paa Custers sidste Valplads, hvor

de skalperede Soldaterlig henlaa et helt Aar før de blev begravede. Gennem senere Kampe var han ofte Spejder sammen med Buffalo Bill, og næsten utallige er de Saar og Skrammer han har paa sit Legeme som et Tegn paa den røde Fjendes aldrig svigtende Krigslyst.

Da Indianerne omsider faldt til Ro opnaaede Madsen en Embedsstilling, men hans Gerning vedblev at have med Bøsse og Revolver at gøre. I en Aarrække jagede han Kvægtyve, Mordere og Banditter, som gjorde Livet surt for Pionererne og Jernbanerne paa Fronten af det nye Land, og han erhvervede sig et Omdømme som et af de sikreste Skud blandt den Garde af modige

Mænd, der efterhaanden opnaaede at gøre Frontiererne beboelige for skikkelige Landmænd.

Endnu en Gang maatte Christian Madsen dog i Krigen, nemlig da Theodore Roosevelt i 1898 samlede de saakaldte Rough Riders om sig og drog til Cuba. Madsen blev Kvartermester for dette frivillige Element, og han erhvervede sig her et livsvarigt Venkab med saadanne Mænd som den senere Præsident Roosevelt, General Wood o. fl.

Naar hans Livs Erindringer derfor bliver nedskrevne vil det sikkert vise sig at Madsens Karriere vil staa som en af de mest spændende Rekorder for en danskfødt Soldat og Kriger, lige meget hvor i Verden man søger. Og disse Erindringer er nu under Udarbejdelse, saaledes at hans Landsmænd ved Lejlighed vil kunne stifte Bekendtskab med en djærv Danskers prunkløse og hæderfulde Saga.

HUMOR

En Dame kom ved et Spiritistmøde til at tale med sin afdøde Mand.

"Er det Dig, Peter?"

"Ja, min Elskede."

"Er Du lykkelig, Peter?"

"Ja, min Elskede."

"Peter! Er Du lykkeligere end da Du var her paa Jorden hos mig?"

"Ja, min Elskede."

"Der maa rigtignok være dejligt i Himlen," sukkede Konen.

"Men jeg er ikke i Himlen, min Elskede."

★ ★ ★

Før Krigen blev en ung og smuk Amerikanerinde præsenteret ved Hoffet i Berlin, og Kronprinsen gjorde hende den Ære at danse med hende ved et Hofbal.

"Det er rimeligvis ikke nemt for Dem, som Amerikanerinde, at forestille Dem," ytrede hans Højhed, "at jeg kan spore mine Forfædre tilbage gennem syv og tyve Generationer."

"Er det muligt?" svarede den unge Dame begejstret. "Og hvad andet kan De?"

★ ★ ★

Betjenten (til Prangeren i Beværtningen): "Er det Dem, der sat en Hest her udenfor paa Gaden?"

Prangeren: "Ih, du Fredsen — sidder den — det maa vi ud og se!"

Den danske Sanger Christian Gottschalch, som vandt alles Hjerter i Amerika, hvor han sammen med Fru Oda kom frem. Han ejer et stort Smil, en skolet og klangfuld Stemme, et brødt Hjerte og et lystigt Hostrupsk Studentervæsen, som skaber Humør, hvor han træder ind. Han er født i Thisted, opdraget i Faaborg, kendt i Odense og elsket i Aarhus, uddannet i København og Sproget mægtigt i Amerika.

En "Liberty" i ethvert dansk Hjem

MED NOGLE FAA CENTS OM DAGEN BETALER DE FOR DETTE SOLIDE OG FORNØJELIGE INSTRUMENT — OG DE HAR DET I HUSET HELE TIDEN MEDENS DE BETALER FOR DET!

"Liberty" er uden Overdrivelse langt den bedste Maskine i Handelen for Pengene, og den kan taale Sammenligning med Maskiner, der koster det dobbelte. "Liberty" Maskinen faas kun hos Brødegaard i Omaha, og vi fører den i to forskellige Størrelser, No. 3 og No. 5.

Gratis! Sex Dobbelt Rekorder! Gratis!

Med enhver Maskine, baade No. 3 og No. 5, sender vi gratis sex 10 Tm. Dobbelte Rekorder efter eget frit Valg!

Vort lette og liberale Afbetalingstilbud

Til enhver paalidelig dansk Mand eller Familie sender vi vor "Liberty" Maskine No. 3 eller No. 5, som udførligt beskrevet i dette Cirkulære, i nydelig Mahogni Udstyrelse, og paa følgende overordentlig lette Vilkaar, der gør det muligt for enhver at eje et værdifuldt Instrument uden at man mærker Udgiften, og saaledes at man har Maskinen i Huset medens man betaler for den.

"LIBERTY" MASKINEN NO. 3 koster..... \$69.50
Indbefattende vort gratis Tilbud i Rekorder. \$9.50 sendes med Ordren og Resten betales med \$10 om Maaneden i sex paa hinanden følgende Maaneder. Send efter Skema til Udfyldelse.

"LIBERTY" MASKINEN NO. 5 koster..... \$99.50
Indbefattende vort gratis Tilbud i Rekorder. \$19.50 sendes med Ordren og Resten betales med \$10 om Maaneden i otte paa hinanden følgende Maaneder. Send efter Skema til Udfyldelse.

HVAD FOLK SIGER OM BRØDEGAARD'S MASKINER.

MORRILL, NEB.—Jeg ønsker at anbefale "Liberty" Maskinen, som jeg købte for to Aar siden, til mine Landsmænd i Amerika. Jeg har prøvet den ved Siden af mange andre Fabrikater og finder, at den er klarere og mere fyldig i Tonen. Jeg vilde ikke bytte min "Liberty" med nogen anden Maskine, selv om den kostede \$150.
A. L. KILSTRUP.

MT. VERNON, S. D.—Igaar fik jeg Maskinen, og De skulde have set min Mand, da jeg spillede "Aarhus Tappenstreg" for ham. Han sad i den store Lænestol med Piben i Munden, men han kunde hverken holde Benene eller Munden stille. Jeg sender nu en Liste over halvandet Dusin Rekords, som jeg vil have.
MRS. C. P. PETERSEN.

UTICA, S. D.—De skal have Tak for Maskinen, som kom i god Behold og vi synes udmærket godt om den. De maa endelig sende mig de Rekords, som jeg her har skrevet ned, saasnaart De kan.
PETER PETERSEN.

COLMAN, S. D.—Nu er vor "Liberty" kommen, og vi er alle saa glade, særlig de mindre Børn, som beder os spille paa den hver Aften. Vi faar os en ordentlig Latter af nogle af de morsomme Sange. Jeg synes Maskinen er lige saa god som nogle jeg har hørt i Byen til \$175.
LILLIAN ANDERSEN.

CORRECTIONVILLE, IA.—Mine danske Naboer synes godt om "Liberty" og nu er der to, som vil have en hver inden Jul.
N. SØRENSEN.

"LIBERTY" NO 3 er fire Fod høj og 19x20 Tm. i Omfang. Udstyrelsen er en smagfuld Mahogni, den solide Motor kan spille tre Rekorder uden at trækkes op, og Tonearmen er det bedste Mærke, som garanterer Tonefyldde.

BARRONETT, WIS.—Det er en Skam vi ikke har skrevet før, men vi har rigtig faaet Maskinen, og vi synes storartet om den. Den spiller godt og vi skal anbefale den til alle vi kender.
L. CHRISTENSEN.

LOVELOCK, NEVADA.—Jeg har Lyst til at fortælle Dem, hvor fornøjede vi er med Maskinen, som vi fik for nogen Tid siden.
CHR. FRANSEN.

"LIBERTY" NO. 5 er fire Fod 2½ Tm. høj og 20½x23 Tm. i Omfang. I sin elegante Mahogni Udstyrelse med svajede Ben og Ruller, kan denne Maskine let staa ved Siden af en \$250 Maskine. Rekordrummet er foret med grønt Klæde.

"LIBERTY" (VORT EGET VAREMÆRKE) FAAS KUN HOS

BRODEGAARD BROS. CO.

16th and Douglas Streets

OMAHA, NEBRASKA

Axel H. Andersen

Publisher

Brown Block
Omaha, Nebraska

At dealers
or by mail

75 cents the copy